

Israelia ko Judabar Atriviba, Men Akinafarir Namba 2 2 Atriviba Akar faragha zuim

Atrivibar Akinafarir Namba 2, a bizir Atrivibar Akinafarir Faragha Zuimin eghaghanibar gin otivizibagh eghari. Akinafarir kamning, bar fomira akinafarir vamiran ike. Atrivibar Akinafarir Namba 2, a Israelian kantrin pumuningin atrivibagh eghari. Kar Judabar kantrin sautin amadaghan itim, ko Israelian kantrin notin amadaghan itir atrivibar eghaghaniba. A bizir otivizibagh eghara ghua, kantrin kamningin apaniba aning gasighasighizir dughiamin tu. Notin amadaghan itir kantri Israel, kantri Asiria, faragha iza a gasighasiki. Ezi gin, sautin amadaghan itir kantri Juda, kantri Babilonin Atrivim Nebukatnesar a gasighasiki.

Akinafarir kam, an Atrivibar Akinafarir Faragha Zuimin min ghu, egha an atriviba amizir araziba tuisisi. Me Godin apengan iti, o puvati? Bizir ekiam akinafarir kam aneka, a kamakin. Bizir Israelin ikizimning virara aning batozi, apaniba me gasighasighizim, kar me uan atriviba ko men osimtizim. Judabar atriviba ko Israelian atriviba ko men gumazamiziba, me bar moghira akirim God gasaragha dughiar aviribar an Araziba batogha, an akam barazir puvati. Kamaghin amizi, me osimtizir ekiam kam bato.

Gumazamizibar nighnizimin aven, Jerusalem ko Godin Dipenir an itim, kar bizir bar ekiamning, egha kamaghin men aka, God me ko iti. Ezi me kamaghin nighnigha ghaze, God me ko ikiti, bizir kuratam me batoghan

kogham. Ezi akinafarir kam, a Jerusalem ikuvizir bizim, ko apaniba Godin Dipenim gasighasighizir bizim geghari. Bizir kam, a Israelian gumazamizibar nighniziba bar dagh asighasiki. Bizir kam bangin, gin men ikirimirimin araziba, ko Godin ziam fer araziba bar igharaghavram oto.

Elaija ko Elisan eghaghanim

(*Sapta 1:1--8:15*)

Elaija ghaze,

Atrivim Ahasia aremegham

¹ Israelian Atrivim Ahap aremezir dughiamin gin, Moapia, Israelia me gativagh men ganam me aghuagha me batoke.

² Dughiar mamim, Israelian Atrivim Ahasia, uan dipenimin azuarim pin aperaghav iti. Azuarir kamim birim akariaghirizi, Ahasia nguazim girigha bar kufi. Kamaghin amizi, a gumazir maba amada, eghti me Filistian kantrin itir nguibar ekiam Ekronin mangi Ekronin asem Balebup, an azangsigh fogh suam, a ua deragh otogham, o puvatigham. ³ Ezi Ikiavira Itir Godin ensel, kamaghin Tisben nguibar ekiamin itir Godin akam inigha izir gumazim Elaija migei, "Ni dikavigh mangi gumazir Samarian atrivim Ekronin nguibar ekiamin amadaziba batogh. Egh ni kamaghin me mikemegh, 'Ia manmaghsua Ekronin asem Balebupin azangasa? Godin tam ti Israelin kantrin aven itir puvati, ezi ia mangasa?' ⁴ Ia oragh. Ikiavira Itir God migirigiar kam Atrivim Ahasia gami: Ni ua deraghan kogham. Bar puvati. Ni kamaghira uan dakozimin irighiv ki mangi aremegham.'" Ezi Elaija akar kam baregha, dikavigha ghua gumazir kabav gei.

⁵ Ezi gumaziba Elaijan akam baregha givagha, uam atrivim bagha ghuzi, atrivim kamaghin men azara, "Ia tizimsua zuamira ua ize?"

⁶ Ezi me kamaghin a ikaragha ghaze, “Gumazir mam tuavimin e batogha ghaze, ‘Ia uamategh mangi, Ikiavira Itir Godin akar kamin gun atrivim mikemegh. Akar kam kamakin: Ia manmaghsua Ekronin asem Balsebupin azangsighasa? Ia ti Godin tam Israelin kantrin aven itir puvati, egha ia mangasa? Bar guizbangira, ni ua deraghan kogham. Bar puvati. Ni kamaghira uan dakozeimin irighiv ki mangi aremegham.’”

⁷ Atrivim akar kam baregha kamaghin men azara, “Gumazir akar kam ia ganingizim, a manmaghin garir gumazim?”

⁸ Ezi me kamaghin a ikaragha ghaze, “A korotiar me asizir arizibar ingarizim aru, egha letin me asizir inimin ingarizimin uabi amighiri.”

Atrivim oregha ghaze, “Mar, Tisben gumazim, Elaija.”

⁹ Egha atrivim, midorozir gumazibar dapanir mam ko an midorozir gumazir 50pla sara, me amangizi, me Elaija inigh izasa zui. Me ghua danganir Elaija itimin otivigha gumazir dapanir kam Elaijan garima, a mighsiar mam gisin aperaghav iti. Ezi gumazir dapanir kam kamaghin Elaija migei, “O Godin akam inigha izir gumazim, atrivim ghaze: Ni izighiri mangi an ganigh.”

¹⁰ Ezi Elaija kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki guizbangira, Godin akam inigha izir gumazim, eghti avim Godin Nguibamin ikegh izighiri ni ko nin 50plan midorozir gumaziba sara bar ian isigham.” Ezi zuamira avim izaghira gumazir dapanir kam ko an midorozir gumazibar isizi, me ariaghire.

¹¹ Ezi gin atrivim, ua midorozir gumazibar dapanir igharazim ko an midorozir gumazir 50pla amadazi, me

Elaija bagha ua ghue. Me ghua otivigha, gumazir dapanir kam kamaghin a migei, “O Godin akam inigha izir gumazim, atrivim akar gavgavim ni ganiga ghaze: Ni zuamira izighiri, egh mangi an ganigh.”

¹² Ezi Elaija kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki guizbangira, Godin akam inigha izir gumazim, eghti avim Godin Nguibamin ikegh izighiri ni ko nin 50plan midorozir gumaziba sara bar ian isigham.” Ezi zuamira avim izaghira gumazir dapanir kam ko an midorozir gumazibar isizi, me ariaghire.

¹³ Ezi gin atrivim ua midorozir gumazibar dapanir igharazir mam ko an midorozir gumazir 50pla amangizi, me Elaija bagha ua ghu. Egha namba 3in gumazir dapanir kam ghua mighsiamin ghuavanaga, Elaijan boroghira tevimning apirigha, kamaghin an azara, “O Godin akam inigha izir gumazim, ga uaning, ni nan ikirimirim ko nan midorozir gumazibar ikirimiribar apangkuvighti, e nin damazimin bizir aghuimin min otoghti, ni e gasighasighan marki. ¹⁴ Ki fo, avim Godin Nguibamin ikegha izaghirigha gumazir dapanir faragha izezimningin isiava aningin midorozir gumaziba sara isi. Ezi ga uaning, ni nan apangkuvighasa ki ifonge, egh na gasighasighan marki.”

¹⁵ Gumazir dapanir kam mikemegha givazi, Ikiavira Itir Godin ensel, kamaghin Elaija migei, “Ni dikavigh gumazir kam ko magari. Ni an atiatingan marki.” Ezi Elaija dikavigha a ko atrivim bagha zui.

¹⁶ Elaija ghua otogha akar kamin gun atrivim migei, “Ikiavira Itir God kamaghin mikeme: Ni ghaze, Israelin kantrin aven Godba ti puvati, egha ni gumaziba amangizi, me Ekronin asem Balsebupin azangasa ghue. Kamaghin amizi, ni ua deraghan kogham. Bar puvati. Ni kamaghira uan dakozeimin irighiv iki mangi aremegham.”

¹⁷ Ezi gın Ahasia areme, ezi bizir kam, Ikiavira Itir God, Elaijan akam garugha mikemezi moghin, an otogha gifa. Ahasia otariba puvati, ezi an aveghbuam, Joram, an danganim inigha, Israelian atrivimin oto. Dughiar kamin, Judan kantrin aven, Jehosafatin otarim Jehoram atrivimin iti. Jehoram atrivimin itir azenir namba 2in aven, Joram Israelian atrivimin oto. ¹⁸ Atrivim Ahasia amizir bizir igharazibar eghaghaniba, da akinafarir kamin iti, me a dibora ghaze, Israelian Atrivibar Eghaghaniba.

2

God Elaija inigha uan Nguibamin ghu

¹ Ikiavira Itir God aminir ighuagharuimin Elaija inigh uan Nguibamin mangasa nighnisi. Bizir kam otivasa roghira izezi, Elaija ko Elisa Gilgal ategha zui. ² Egha Elaija kamaghin Elisa migei, “Ikiavira Itir God mangi Betelin otivasa na mikeme. Kamaghin amizi, ga uaning, ni kagh iki.”

Ezi Elisa kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ikiavira Itir Godin ziamin, ki bar guizbangira migei, ki ni ko mangam.” Kamaghin amizi, aning virara Betelin nguibamin ghu.

³ Dughiar kamin, Godin akam inigha izir gumazibar okoruar ekar mam Betelin iti. Egha me bar dikavigha nguibamin azenan iza aning batogha, kamaghin Elisa migei, “Ikiavira Itir God datirighin, nin gumazir ekiam inigh mangam. Ni ti kamaghin foz, o puvati?”

Ezi Elisa kamaghin men akam ikaragha ghaze, “Ki fogha gifa. Ia ua bizir kamin mikiman marki.”

⁴ Ezi aning ikia, egha Elaija kamaghin Elisa migei, “Ikiavira Itir God Jerikon nguibamin mangasa na amada, kamaghin amizi, ga uaning, ni kagh iki.”

Ezi Elisa ghaze, “Ikiavira Itir Godin ziamin, ki guizbangira migei, ki ni ko mangam.” Egha aning virara Jerikon nguibamin ghu. ⁵ Dughiar kamin, Godin akam inigha izir gumazibar okoruar mam Jerikon iti. Egha me Elisa bagha iza kamaghin a migei, “Ikiavira Itir God datirighin nin gumazir ekiam inigh mangam. Ni kamaghin foz, o puvati?”

Ezi Elisa kamaghin men akam ikaragha ghaze, “Ki fogha gifa. Ia ua bizir kam mikiman marki.”

⁶ Ezi aning Jerikon ikiavira ikia Elaija kamaghin Elisa migei, “Ikiavira Itir God Jordanin Fanemin mangasa na mikeme. Kamaghin amizi, ga uaning, ni kagh iki.”

Ezi Elisa ghaze, “Ikiavira Godin ziamin, ki guizbangira migei, ki ni ko mangam.” Egha aning virara Jordanin Fanemin ghu.

⁷ Ezi Godin akam inigha izir gumazir okoruabar tongin, gumazir 50pla aningin gin ghu. Aning ghua Jordanin Fanemin otogha dipamin boroghin tughav iti. Ezi akam inigha izir gumazir 50pla, mong aningin saghon tuivighav iti. ⁸ Ezi Elaija uan korotiar ruarim suegha, a riga a isa Jordanin Fanemin dipam misoke. Ezi dipam bigha akuar pumuningin irizi, nguazir tizimin itim masingi. Ezi aning nguazir masingizimin arua dipamin vongin ghu.

⁹ Aning ghua Elaija kamaghin Elisa migei, “Ikiavira Itir God na iniamin dughiam roghira ize, ezi ki ni ategham. Kamaghin amizi, ki faragh bizir tizimra, ni bagh a damu nin akuragham, ni bizir tizim gifonge?”

Ezi Elisa kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki fo, ni Godin gavgavim inigha akam inigha izir ingangarim gami. Ga uaning, ni gavgavir kam na daningasa ki ifonge, mati afeziam bizir aviriba uan otarir ivariam ganidi. Egh ki

nin danganim inigh, Godin akam inigha izir ingangarim damuam.”

¹⁰ Ezi Elaija kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Bizir ni nan azarazir kam, a bizir ekiam, ki a damuan ibura. Eghti ni nan ganti Ikiavira Itir God na inigh mangiti, ni guizbangira gavgavir kam iniam. Ki zuir dughiamin, ni nan ganighan koghiva, ni gavgavir kam inighan kogham.”

¹¹ Aning ghua miġia zuima, Ame! Avir mam zuamira aningin torimin oto. Avir kamin aven, aning garima, hoziaba karisin mam kurvasi. Ezi aminir ighuagharuim Elaija inigha Godin Nguibamin ghu. ¹² Ezi Elisa Elaijan gari a zuima a kamaghin dia miġiavira iti, “Nan afeziam! Nan afeziam! Ni Israelian akurvazir gumazir bar gavgavim, mati midorozir hoziaba ko midorozir karisba.” Ezi Elaija ghugha ġivazi, Elisa uam an gari puvati. Kamaghin amizi, Elisa bar oseme, egha uan korotiar ruarimin suiragha anebighizi, an akuar pumuningin iri, kar a uan osimtizim akakagha amizir arazim. ¹³ Elaija ghuavanadir dughiar kamin, an korotiar ruarim nguazim giri. Ezi Elisa a inigha uamategha Jordanin Fanemin ghua an miriamin tughav iti. ¹⁴ Egha a Elaijan korotiar ruarir kam inigha, Elaija faragha amizi moghin dipam misoke. Egha a dipam misozir dughiamin, a ghaze, “Ikiavira Itir God, a Elaijan God, a managh iti? A ti uaghan, na ko ikiam?” Ezi dipam zuamira bigha akuar pumuningin otozi, Elisa uamategha vongin ize.

¹⁵ Ezi 50plan Godin akam inigha izir gumaziba, danganir kamin ikiavira ikia, egha bizir kamin garima, Elisa a gami. Egha me ghaze, “Ia gan! God fomira Elaija ganingizir gavgavir kam, a datirighin Elisan iti.” Egha me iza a batogha, tevibar pirigha dapaniba avigha, ghuaghira nguazim giregha, ziar ekiam a daningasa.

¹⁶ Egha me kamaghin Elisa migei, “Ni gan. En adarazir aven, 50plan gumazir gavgaviba iti. Ezi me mangi nin gumazir ekiam bativasa e ifonge. Ikiavira Itir Godin Duam ti a inigha ghua mighsiatamin anetaki, o danganir zaritamin anetaki.”

Ezi Elisa me migei, “Marki. Ia me amadaghti me mangi a burian marki.”

¹⁷ Ezi Godin akam inigha izir gumaziba bar gavgavigha, a gakaghora an azangsisi. Kamaghin amizi, Elisa mong aghumsigha, men tivan aghuagha ghaze, “A dera, ia me amadaghti me mangi.” Ezi me 50plan gumaziba amangizi me 3plan aruebar Elaija buriava, a batozir puvati.

¹⁸ Dughiar kamin, Elisa Jerikon ikiava me mizuaima, me ua izezi, a kamaghin me migei, “Ki manmaghin ia mikeme? Ezi ia gavgavigha nan akam baraghan aghua.”

Elisa dipam gamizi, a deragha oto

¹⁹ Dughiar kamin, Elisa Jerikon ikiavira itima, nguibamin gumazamiziba iza kamaghin a migei, “Gumazir ekiam, ni gan, nguibar kam bar dera. Ezi dipam ikufi. Amizir naviba adaiba, me dipar kam apava, me zuamira, borir ghuariba bati. Kamaghin amizi, boriba ariaghiri.”

²⁰ Ezi Elisa kamaghin me migei, “Ia mangi itarir igiatam inigh, egh amangsizir tam a datigh, a inigh izi.” Ezi me Elisa mikemezi moghin ami.

²¹ Ezi Elisa a inigha ghua emimirir dipamin ghugha amangsizir kam a mikinigha ghaze, “Ikiavira Itir God kamaghin migei: Ki Ikiavira Itir God, ki dipar kam gamizi, a deragha oto. Eghti dipam ua gumazibar amuti, me arimighiran kogham. Egh ua amizibar amuti, men otirimirir dughiam zuamiram otoghan kogham.” ²² Ezi Elisa mikemezi moghin, dipar kam deragha kamaghira ikia iza datirighin iti.

Otarir igiar maba Elisa dipofi

²³ Ezi gin Elisa Jeriko ategha Betelin ghu. Ezi nguibamin otarir igiar maba nguibamin azenan iza an gani, egha me kamaghin Elisa dipova ghaze, “O gumazir onarim misezim, ni kamatigh! Gumazir onarim misezim, ni danganir kam gitagh.”

²⁴ Ezi Elisa ragha mighigha men gara ghaze, “Ki guizbangira migei, Ikiavira Itir God ia gasighasigham.” Ezi asizir bean amebar pumuning zuamira ruarimin azenan iza, otarir kabar tongin otarir 42plan misogha, tintinibar men mikarziba abiaghariki.

²⁵ Ezi Elisa danganir kam ategha bar ghua Karmelin Mighsiamin ghu. Egha gin Karmel ategha uamategha Samarian nguibar ekiamin ghu.

3

Israelia Moapia misosi

¹ Dughiar kamin, Jehosafat Judabar atrivimin iti, ezi an namba 18in azenimin, Ahapin otarim Joram, Israelian atrivimin oto. Egha a 12plan azenibar Samarian atrivimin ike. ² Atrivim Joram arazir kuram Ikiavira Itir Godin damazimin a gami. Egha an arazir bar kurar aviribagh amizir puvati, mati an amebam ko afeziam amizi mokin. Joram asem Balin marvir guar an afeziam fomira ingarizir kam batoke. ³ Egha Nebatin otarim Atrivim Jeroboam, amizir arazir kurar kabara, Joram uam a dagh ami, arazir kurar kamagh gariba Jeroboam Israelia gekuizi me dagh ami. Joram arazir kurar kaba ataghizir puvati. Bar puvati.

⁴ Dughiar kamin, kantri Moapin Atrivim Mesa sipsipin aviriba iti. A Israelian atrivimin apengan iti, egha azeniba bar takisin min uan 100,000plan sipsipin apurir igiaba isa Israelin atrivim ganidi. Egha uaghan 100,000plan sipsipin apuriba amisiva, dar arizibar ghora Israelian

atrivim bagha da amadi. ⁵ Ezi ġin Israelian Atrivim Ahap aremezi, Atrivim Mesa Israelian atrivir igiamin apengan ikian aghuagha, ua sipsipba takisin min a ganidir puvati. ⁶ Ezi Atrivim Joram zuamira dikavigha Samaria ategha, Israelian midorozir gumaziba bar me akufa. ⁷ Egha Joram, Judabar Atrivim Jehosafat bagha akam amaga ghaze, “Moapin Atrivim nan apengan ikian aghua. Ezi ki mangi a misoghasava ami. Ni na ko izam, o puvatigham?”

Ezi Jehosafat kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki ni ko mangam. Ki nin ifongiamin ġin mangasa iti. Ezi nan midorozir gumaziba ko hoziaba nin akurvaghasa iti. ⁸ Egh e tuavir manamin mangam?”

Ezi Joram kamaghin an akam ikaragha ghaze, “E Idomin kantrin gumazamiziba puvatizir danganimin aven zuir tuavimin mangi otogham.”

⁹ Kamaghin, Israelian Atrivim Joram ko Judan Atrivim Jehosafat ko Idomin atrivim, me uan midorozir gumaziba inigha zui. Tuavir kam, a bar ruarazi, me 7plan aruebar arua zuima, men dipaba bar gifa. Ezi midorozir gumaziba ko asizir biziba ateriba, damamin dipaba puvati.

¹⁰ Ezi Atrivim Joram kamaghin miġei, “Ki, e uarir apangkufi. Ikiavira Itir God e 3plan atriviba, an en diagha e isa Moapian atrivimin dafarim gati.”

¹¹ Ezi Atrivim Jehosafat kamaghin Atrivim Joram azai, “Ikiavira Itir Godin akam inigha izir gumazitam iti, o puvati? Tam ikiti, e a mikemeghti a Ikiavira Itir Godin azaragham, e manmaghin damuam.”

Ezi Atrivim Joram gumazir dapanir mam, kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Safatin otarim Elisa, a iti. A fomira Godin akam inigha izir gumazim Elaijan ingangarir gumazimin ike.”

¹² Ezi Atrivim Jehosafat oregha ghaze, “Elisa, a guizbangira Ikiavira Itir Godin akam inigha izir gumazim.” Ezi atrivir 3plan kaba Elisan ganasa ghue.

¹³ Ezi Elisa Israelian atrivimin ganigha ghaze, “Ia manmaghsua na bagha izi? Ia akam inigha izir gumazir nin ameboghfeziaba fomira ghua azangsihizir kaba, me bagh mangi.”

Ezi Atrivim Joram kamaghin a ikaragha ghaze, “Puvati. Ikiavira Itir God uabi e 3plan atriviba en diagha e isa Moapin atrivimin dafarim gati. Ezi e ni bagha izi.”

¹⁴ Ezi Elisa kamaghin Joram migei, “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin ingangarir gumazim. A zurara ikia mamaghira iti, egha gavgaviba bar iti. Ezi ki an ziamin ki guizbangira migei: Atrivim Jehosafat ti ia ko itir puvatizi, ki nin guamin ganighan koghai, o ni ko mikemeghan koghai. Ezi ki fo, Jehosafat a gumazir aghuim. Kamaghin amizi, ki a bangin nin akam baragham. ¹⁵ Eghti ia datirighin mangi, gumazir deragha gita misogha ighiabagh amitam inigh izi.” Ezi me gumazir gita misoghamim inigha ize. Ezi a gita misozir dughiamin, Ikiavira Itir Godin gavgavim Elisan iza anevara.

¹⁶ Ezi Elisa akam akura ghaze, “Ikiavira Itir God ghaze: Ia daghurir dipar fomira emira, egha datirighin misingizir kamin, mozir dipar aviribagh kuigh. ¹⁷ Ia amozim ko aminimin ganighan kogham, eghti dipam uan danganir kam gizivagham. Kamaghin amizi, ian bulmakauba ko donkiba damamin dipar aviriba ikiam.”

¹⁸ Elisa ua kamaghin migei, “Ikiavira Itir God ghaze, Dipam ia ganidir ingangarir kam, an damazimin a bizir ekiam puvati. A bizir bar muziarim. Ezi Ikiavira Itir God ua bizir igharazitam damuasa. Ia Moapian misoghamin dughiam, a ia ateghti, ia me abinigham. ¹⁹ Egh nguibar divazir gavgaviba itiba ko, nguibar ekar bar aghuiba

vaghvagh da inigh. Egh ia men temer aghuiba oki, egh men mozir dipaba apemegh. Egh ia dagiaba isi azenibar ingaramin nguaziba bar dav kinigh, eghti me dagheba oparan kogham.”

Elisa mikemegh givazi, atrivir 3pla anetegha ghu.
²⁰ Ezi amimzaraghan bar mizaraghara, kar mizarazir ofa damuamin dughiam, aruem anadima, dipam zuamira Idomin ikegha izaghira, nguazir otevir kam bar a gizifa.

²¹ Ezi Moapia kamaghin akam baraki, 3plan atriviba izi me misoghasa. Egha me bar gumazir midorozim damuamin gavgaviba itibar diazi, me iza uari akufa. Egha me gin iza kantri Moap ko kantri Idomin mitaghniamin tughha misoghasa danganiba isa mizua iti. ²² Egha amimzaraghan, Moapia dikavigha garima, Ikiavira Itir God Israelia bagha dipam amadagha gifa. Ezi aruer angazangarim dipam gisira, ezi Moapia dipamin garima, a ghuzimin min bar aghefe. Ezi Moapia saghuiamin tuivav ikia an gari. ²³ Egha me kamaghin dei, “Ame! Ia gan. Kar ghuzimra. Apaniba ti uariv sogha, uarira uan aviribav soghezi me ariaghire, ezi men ghuziba nguazimin iti. Aria, e mangi men danganimin men biziba iniam.”

²⁴ Egha me dikavigha Israelian danganimin ghue. Egha me ghua otivir dughiamin, Israelian midorozir gumaziba puv me misogha, men gintigha bar ghua Moapin kantrin ghu. Egha Israelia Moapian avirim misuagharigha, ²⁵ men nguibabagh asighasiki. Israelia Moapian danganiba bar dagh arui. Me mangi azenibar ingaramin nguazir tam batoghamin dughiamin, midorozir gumaziba bar dagiaba inigha nguazir kam kinizi dagiaba bar nguazim avara. Egha uaghan me mozir dipaba bar da apemegha, temer aghuiba bar ada oke. Me nguibar ekiaba bar dagh asighasigha, nguibar ekiar vamira gasighasighizir puvati,

kar Kirheres, Moapin nguibar ekiam. Ezi midorozir gumazir katapelin asiba, me nguibar ekiam kam ekiarugha dagiabar asavamadima, da nguibamin aven zui.

²⁶ Ezi Moapin atrivim apanir kabar garima, me a gafisi, kamaghin amizi a 700plan midorozir gumazir midorozir sababar suigha misogha foziba ini, egha me Kirheresin nguibar ekiam ategh ari Idomin atrivim bagh mangasa ua iburaghuburaki. ²⁷ Ezi Moapin atrivim uan otarir ivariam ini, otarir kam an danganim inigh atrivimin ikiam. Egha atrivim otarir kam misuegha an ofa gami, mati Moapian asemn ofan bar isia mighirim. A nguibar ekiam avinizir divazim gisin ofan kam gami. Israelia bizir kamin ganigha bar atiatingi.* Egha me midorozim ategha, uamategha uan kantrin ghue.

4

Elisa amuir odiarimin akura

¹ Dughiar mamn Godin akam inigha izir gumazibar okoruamin mav, an amuim Elisa bagha ize. An pam aremezi an odiarimin iti. Egha a kamaghin Elisan diava arai, "O gumazir ekiam, nan pam areme. Ni fo, a zurara Ikiavira Itir Godin atiati an apengan iti. Egha a faragha gumazir mam da pura dagiaba ini. Ezi datirighin ki da ikarvaghamin dagiaba puvati. Ezi gumazir kam

* 3:27: Hibrun akam deragha akar kam abigha migeir puvati. Fofozir gumazir maba kamaghin nighnisi, Israelia ti kamaghin nighnisi, Moapian asem men ataram, kamaghin me atiati. Ezi fofozir gumazir igharaziba ghaze, Israelia ti kamaghin atiati, Ikiavira Itir God Israelian atari, egha a bizir kurar kam gamizi a Israelian damazimin oto. Ezi fofozir gumazir maba ghaze, Israelia uari Moapian atrivimin arazir kamin osemegha midorozim ataki.

nan otarimning iniasa izi, egh aning damuti aning an ingangarir gumazir kinimningin otogham.”

² Elisa akar kam baregha kamaghin amizim migei, “Ki manmaghin nin akuragham? Bizir manam nin dipenimin iti?”

Ezi amizim kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki miner mam iti, olivin borem an iti, anarira. Ki ua bizir igharaziba puvati.”

³ Ezi Elisa kamaghin a migei, “Ni mangi namakabar azaraghti, me uan miner pura itiba ni daningigh. Ni miner aviriba inigh. ⁴ Egh ni miner kaba inigh uan dipenimin aven mangi, egh tiam asaragh. Datirighin ni uan otarimning ko borer nin miner kamin itim isi, miner kabagh ingegh. Ni minetam gingehti a izivaghti, ni a inigh danganitam dafagh. Ni kamaghira damuvira mangiti, miner kaba bar izefegh.”

⁵ Ezi amizim akar kam baregha givagha ghua, uan namakaba da mineba inigha, uan dipenimin ghu. Egha a uan otarimning ko dipenimin aven ghugha tiam asara. Ezi an otarimning mineba isa a bagha izima, a borem miner kabagh ingavira iti. ⁶ Amizim borem minebagh ingegha givagha, kamaghin uan otarir mam migei, “Ni miner igharazim inigh izi.”

Ezi otarim ghaze, “Amebam, mineba bar izefe.” Egha dughiar kamra, borem ua amizimin minemin otivir puvati. A kamaghira tu.

⁷ Ezi amizim ghua kamaghin Godin akam inigha izir gumazim Elisa migei, “Ki miner kaba bar borem dagh ingegha gifa.”

Ezi Elisa kamaghin a migei, “Ni mangi borer kaba amadagh, egh dagiaba inigh. Egh ni uan pam inizir dagiaba ikaragham. Eghti dagiar naba ikiam, kar ni uan otarimning ko ia daghebagh ivezam.”

Elisa Sunemin nguibar ekiamin amizimin otarim gamizi, a ua dikafi

⁸Dughiar mamın Elisa Sunemin nguibamin ghu. Amizir mam nguibar kamın ikia, egha dagiar aviriba iti. Egha uan dipenimin daghetam amasa Elisan azangsi. Ezi Elisa zurara Sunemin izir dughiaabar an amizir kamın dipenimin apiaghirava api.

⁹Egha dughiar mamın amizir kam kamaghın uan pam migei, “Ni gan, gumazir kam zurara iza e koma api, ki fo, a Godın akam inigha izir gumazim, egha a God baghavira itir gumazimra. ¹⁰Ga uaning, ga ti dipenir ghuriar pin itimin daguraguir danganitam akirigham. Egh e akuir dakozitam ko, apir dakozitam ko, dabirabir tam ko, lamın tam, danganir kamın dar arigham. Eghti gumazir kam izamin dughiamın, a danganir kamın ikiam.” Egha aning a bagha danganir kam akiri.

¹¹Ezi dughiar mamın Elisa ua Sunemin izegha, danganir kamın ghuavanabogha, uan akuir dakozim girighav ikiava avughsi. ¹²An avughsa ikia kamaghın uan ingangarir gumazim Gehasi migei, “Ni magiri na bagh Sunemin amizir kamın ganigh, egh a mikemeghti a izi.” Ezi Gehasi amizim mikemezi a iza an guamin tu.

¹³Ezi Elisa Gehasi migia ghaze, “Ni kamaghın amizimin azaragh, ‘Bar guizbangira, ni ingangarir ekiam gamua gan akura. E bizir tizim damigh, nın akurvazir aghuim ikaragham? Elisa ti mangi atrivim o midorozir gumazibar dapanimin azaraghti, aning ni bagh bizir aghuitam damuam? Ni kamaghın ifongez, o?’”

Ezi Gehasi ghua amizir kamın azarazi, amizim kamaghın a migei, “Ki uan adarazir tongın iti, egha bizitamın otevezir puvati.”

¹⁴Ezi Elisa kamaghın Gehasin azara, “E bizir aghuir manatamin amizir kamın arazir aghuim ikarvagham?”

Ezi Gehasi ghaze, “Kî gari, bizir vamîra iti, an pam bar ghurizî, a boriba puvatî.”

¹⁵ Ezi Elisa Gehasi miġia ghaze, “Ni amizim mikemeghti, a izi.” Ezi Gehasi ghua amizim mikemezi, a iza tiar akamîn tughav iti.

¹⁶ Ezi Elisa amizim miġia ghaze, “Azenir munamîn dughiar kamra, ni otaritam uan agharimningîn a firagham.”

Ezi amizim a ikaragha ghaze, “Ga uaning, nan gumazir aruam, ni Godîn akam akurir gumazim, ni na gifaran marki.” ¹⁷ Ezi ġin, amizir kam navim asangi. Egha Elisa mikemezi moghîra, azenir munamîn, dughiar kamra an otarim bate.

¹⁸ Azenir mabar ġin otarim ekevegha, uan afeziam bagha azenibar ghu. Kar witbar ghorir dughiam, ezi afeziam ingangarir gumaziba ko witin azenimîn iti. ¹⁹ Otarim ingangaribar gara ikia, egha kamaghîn uan afeziamîn diava arai, “Iiii afeziam! Nan dapanim puvira na gami. A na gamuavira iti! Iiii!”

Ezi afeziam uan ingangarir gumazir mam miġia ghaze, “Ni otarir kam inigh an amebam bagh mangî.” ²⁰ Ezi ingangarir gumazim otarim inigha an amebam bagha ghu. Ezi otarim amebamîn apozim girighav ikia ghua, dughiar aruer arizimîn tu, egha an areme. ²¹ Ezi amebam otarimîn kuam inigha dipenimîn pin ghuanaga Elisan danganimîn aven ghua dakozim aneti. Egha amebam azenan ghugha tiam asara.

²² Egha a uan pamîn diazi, a izima a kamaghîn a miġei, “Ni mangî ingangarir gumazitam mikemeghti, a na bagh donki inigh izi. Eghtî kî zuamîra mangî, Godîn akam inigha izir gumazir kamîn ganigh, egh uamategh izam.”

²³ Ezi an pam ghaze, “Manmagh amizi ni datirighira mangasa? Ni Sabatin dughiam o iakinir igiamin dughiar ekiam mizuamam, o?”

Ezi amizim ghaze, “Marki, ki datirighira mangasa. Ni nimira iki. Biziba deragham.”

²⁴ Ezi ingangarir gumazim satel donki gatizi, amizim a gapera. Egha amizim kamaghin ingangarir gumazim migei, “E mangamin dughiamin, ni donki damuti, a zuamira mangi. Ni na bangin aghumra mangan marki. Donki aghumra mangisi ki ifuegh, ni mikimam.”

²⁵ Egha amizim ingangarir gumazim ko, Godin akam inigha izir gumazim Elisan ganasa Karmelin Mighsiamin ghu.* Aning saghon ikiavira itima, Elisa aningin gani. Egha a uan ingangarir gumazim, Gehasi migei, “Ni munagh gan, Sunemin amizir kam izi. ²⁶ Ni ivegh a bagh mangiva an azaragh fogh, a uan pam ko otarim me ti deragha iti, o puvati?”

Ezi Gehasi ghua amizimin azarazi, amizim kamaghin an akam ikaragha ghaze, “E deraghavira iti.” ²⁷ Amizim iza mighsiamin Elisa batogha, aviragha Elisan dagarimningin suira. Ezi Gehasi amizimin garima, a kamaghin amima, an a tivamadaghti a tong saghon mangasa.

Ezi Elisa kamaghin Gehasi migei, “Anetakigh. Ki fo, an osimtizir bar ekiam iti. Ezi Ikiavira Itir God an osimtizim nan modogha an gun na mikemezir puvati.”

²⁸ Ezi amizim ghaze, “Gumazir ekiam, kar nin migirigiamin God borir kam na ganingi. Ki nin azarazir puvati. Ezi ki ni migia ghaze, ni na gifaran marki.”

²⁹ Elisa akar kam baregha, kamaghin Gehasi migei, “Ni deraghvira uan inim ikegh, egh nan fidizir aghorim uan dafarimin an suiragh, egh zuamira Sunemin nguibamin

* 4:25: Karmelin Mighsiam mong 40 kilomitan, Sunemin nguibar ekiamin saghon iti.

mangi. Egh ni gumazitam batogh, dughiam a daningan marki. Eghti gumazitam dughiam ni daningti, ni an akam ikaraghan marki. Ni amizir kamin dipenimra mangi, egh fidizim otarir kamin guam gisin datigh.”

³⁰ Ezi otarimin amebam kamaghin garima, Elisa mangan ibura, ezi a kamaghin migei, “Ikiavira Itir Godin ziamin, ki guizbangira migei, ki ni ategh uabira mangan kogham.” Kamaghin amizi Elisa dikavigha amizir kam ko uamategha Sunemin ghu.

³¹ Ezi Gehasi faragha ghua Elisan fidizir aghorim isa otarimin guam gati, ezi a tong mozorogha amir puvati. Bar puvati. Egha Gehasi uamategha zui. A tuavimin aning batozir dughiamin, a kamaghin Elisa migei, “Ni mikemezi moghin ki ami, ezi otarim ua dikavizir puvati.”

³² Egha me ghua dipenimin otivigha, Elisa uan danganimin tiar akamin ghugha, otarir kamin kuamin garima a dakozim girighav iti. ³³ Egha an aven ghugha tiam asaragha, Ikiavira Itir God ko migei. ³⁴ Egha a dakozim gisin ghuavanabogha otarimin kuam gisin fuagha, uan akam isa otarimin kuamin akam gatigha, uan damazimning an damazimningin porogha, uan dafarimning isa an dafarimning gisin ati. Elisa kamaghin amuvira itima, otarimin mikarzim ua fei. ³⁵ Ezi Elisa dakozim ategha mong uan danganimin aven arui. Egha ua ghua otarim gisin avira. Ezi otarim 7plan dughiaabar asigha uan damazimning kui.

³⁶ Ezi Elisa Gehasin diagha kamaghin a migei, “Ni mangi otarimin amebam mikemeghti a izi.”

Ezi Gehasi kamaghin amizi, amizir kam anaga akuir danganimin aven ghu. Ezi Elisa a migei, “Ni uan otarim inigh.” ³⁷ Egha amizim Elisan dagarimningin boroghira

irigha, dapanim aviragha nguazim mituagha, ziar ekiam Elisa ganidi. Egha gin dikavigha uan otarim inigha ghu.

Elisa diparsizim gamizi, a dera

³⁸ Dagheba puvatizir dughiar kurar mam, Israelin nguazim bato. Ezi dughiar kamin Elisa uamategha ghua Gilgalin nguibamin iti. Dughiar mamin, Godin akam inigha izir gumazibar okoruamin, gumazir maba iza a da nighniziba isi. Me apiagha an akaba barasi, egha Elisa uan ingangarir gumazim kamaghin a migei, “Ni miner ekiam inigh iziva Godin akam inigha izir gumaziba bagh diparsizim damu.”

³⁹ Ezi Godin akam inigha izir gumazir mam diparsizir tam damuasa ghua, zuravariba buri. Egha a ruarimin itir sevibar min garir bizibar gara ghaze, ka ti dagher aghuiba. Kamaghin amizi, a sevir ovizir aviriba inigha, uan inim garighizi an inim bar izifa. Egha a da inigha iza dar ghoregha minem gaghui. Ezi gumaziba deragha sevir ovizibagh fozir puvati. ⁴⁰ Diparsizim isigha givazi, Godin akam inigha izir gumaziba damasa me da isa itaribagh arisi. Ezi me apir dughiamin, diparsizim men akabav sosi, ezi me kamaghin Elisan dei, “O Godin akam inigha izir gumazim, diparsizir kam bar puvira misosi. Ezi e daman ibura. E ti arimighiregham.”

⁴¹ Ezi Elisa plauan me witin ingarizir taba inigh izasa me migei. Me da inigha izezima, Elisa da minem mikinigha, kamaghin uan ingangarir gumazim migei, “Ni diparsizim uam a isi itaribar arikigh, eghti Godin akam inigha izir gumaziba damam.” Ezi me apima, diparsizim datirighin ua men akabav sozир puvati.

Elisa 100plan gumaziba dagheba me ganidi

⁴² Ezi dughiar mamin gin, gumazir man Balsalisan nguibam ategha, Elisa bagha ize. Kar bali aghoramin

dughiam. Gumazir kam uan azenimin, balin faragha aniba aghoregha, 20plan balin bretin rubuzir tueziba ko balin tuezir puvatizir maba sara inigha uan mitarim gaghuigha, da inigha Elisa bagha ize. Ezi Elisa uan ingangarir gumazim miġia ghaze, “Ni dagher kaba isi akam inigha izir gumazibar aningti, me dar ami.”

⁴³ Ezi an ingangarir gumazim ghaze, “Dagher kaba avirasemezir puvati, Dagher kaba manmaghira 100plan akam inigha izir gumazir kabar tughatigham.”

Ezi Elisa an akam ikaragha ghaze, “Ikiavira Itir God ghaze, me damiti, dagher naba ikivira ikiam. Kamaghin amizi, ni dagheba isi gumazibar anighti, me dar ami.”

⁴⁴ Ezi ingangarir gumazim dagheba isa akam inigha izir gumazibagh aningizi, me da api. Egha Ikiavira Itir God mikemezi moghira, me amegha izivazi, dagher naba ikiavira iti.

5

Namanin lepan arimariam gifa

¹ Naman, a Sirian midorozir gumazibar gumazir dapanir ekiam. Namanin dafarimin, Ikiavira Itir God, Sirian midorozir gumazibar akurazi, me apaniba dikabini, kamaghin amizi, Sirian atrivim bar a gifuegha, a bagha bar akonge. Naman a midorozir gumazir bar aghuim, egha a lepan arimariam iti. ² Dughiar mamn Sirian midorozir gumaziba ghua Israelia misogha, guivir igiar mamn suiragha a sara ghu. Ezi guivir igiar kam, a Namanin amuimin ingangarir amizimin iti. ³ Dughiar mamn gin, Israelian guivir igiar kam kamaghin Namanin amuim migei, “Nin pam Godin akam inigha izir gumazir Samarian itir kam bagh mangigh, ti deragham. Godin

akam inigha izir gumazir kam an arimariam akirighi, a ua deragham.”

⁴ Naman akar kam baregha, atrivim bagha ghua, guivir igiar kamin akamin gun a mikeme. ⁵ Ezi atrivim kamaghin a migei, “Ni mangi! Ki Israelian atrivim bagh akinafaritam osirigh, ni danighi ni a inigh mangi a daningh.”

Egha atrivim akinafarim osirigha Naman ganingi. Ezi Naman 300,000 kina silvan dagiaba ko 60 kilogrem gol, ko 10plan korotiar kurkiamiba sara inigha, dikavigha Samarian ghu.

⁶ Egha Naman Sirian atrivim da akinafarir kam inigha ghua, Israelian atrivim ganingi. Akinafarir kam kamaghin migei: “Akinafarir kam, nan gumazir dapanim Naman ki a bagh ni mikimasa. A lepan arimariam iti, ezi ni a damighi, a ua deraghasa ki ifonge.”

⁷ Ezi Israelian atrivim akinafarir kamin ganigha uan navir osimtizim akakagha uan korotiam abiki. Egha a kamaghin migei, “Amei! Sirian atrivim tizim bagha kamaghin na bagh akam amada, ki mangi gumazir kamin arimariam akirigham? A ti ghaze, ki God, ki gumazim damighi a deragh ikiamin gavgavim iti, a? O ki gumazim damighi, an aremeghamin gavgavim iti, a? Ki fo, a na misoghasa tuaviba buri.”

⁸ Ezi Godin akam inigha izir gumazim Elisa, kamaghin oraki, atrivim navir osimtizim ikia, uan korotiam abiki. Kamaghin amizi, Elisa kamaghin atrivim bagha akam amaga ghaze, “Ni manmaghsua navim osemegha uan korotiam abiki? Ni gumazir kam amadaghti a na bagh izi, eghti ki kamaghin an akaghti a fogh suam, Godin akam inigha izir gumazir mam guizbangira Israelin iti.” ⁹ Kamaghin amizi, atrivim Naman mikemezi, a uan karisba ko hoziaba sara ghua Elisan dipenimin tiar akamin oto.

¹⁰ Ezi Elisa gumazir mam Naman bagha anemadazi, a dipenimin azenan ghua kamaghin Naman miġia ghaze, “Ni mangi 7plan dughiabar Jordanin Fanemin dipamin rueghti, nin arimariam givaghti, nin mikarzim ua deraghti, ni deragham.”

¹¹ Ezi Naman akar kam baregha puv atari, egha Elisan dipenim ategha ghu. Naman ghaze, “Elisa ti azenan izegh nan ganigh, Ikiavira Itir God, uan God ko mikim, egh arimariam iti naghin isin uan dafarim ighuavamangam. Egh arazir kamin a na damighti, ki ua deragham. Ezi puvati. ¹² A Jordanin Fanemin dipamin ruasa na miġei. Ezi Damaskusin Fanemning Abana ko Farpar, aning bar Israelian dipabagh afira! Eghti dipatam nan arimariam agivsi, ki ti uan kantrin aven itir dipar kamning guruva ua deragham.” Naman kamaghin miġia, egha bar anin-gaghegha ghu.

¹³ Ezi an ingangarir gumaziba an boroghin ghua kamaghin a miġei, “Gumazir ekiam, Godin akam inigha izir gumazim bizir bar ekiatam damusi ni mikimti, e fo, ni a damuam. Ezi a kamaghin bizitam mikemezir puvati. A pura ruasa ni mikeme. Kamaghin amizi, ni an akamin gin mangi.”

¹⁴ Ezi Godin akam inigha izir gumazim Elisa, a Naman mikemezi moghin Naman an akam baregha, ghua Jordanin Fanemin ghuaghira 7plan dughiabar uabi isa dipam gazui. Ezi an arimariam bar givazi an mikarzim ua bar zuegha, borir igiamin min oto.

¹⁵ Egha a uan ingangarir gumaziba ko, me ua Godin ingangarir gumazim bagha ghue. Egha Naman, Elisan guamin tugha a miġia ghaze, “Ki datirighin fo, godin tam ua nguazir kamin nguibatamin itir puvati. Ia Israelia, ian God, a guizbangira God. Kamaghin amizi, ga uaning, ki

nin ingangarir gumazim, ki bizir aghuim ni daningasa, ni na dama a inigh.”

¹⁶ Ezi Elisa an akam ikaragha ghaze, “Puvati. Ki Ikiavira Itir Godin zurara itimin ingangarir gumazim. A nan garima, ki an ziamin guizbangira ni migei, ki bar ni da bizitam inighan kogham.” Ezi Naman bizir aghuitam Elisa daningasa bar gavgafi, ezi Elisa bar aghua.

¹⁷ Ezi Naman ghaze, “Ni nan bizir aghuim inian aghua, a marki. Ga uaning, ki nin ingangarir gumazim, ni nan amamangatighti, ki Israelian nguazir minemeniar aviritaba inigh uan donkinging datighti, aning da ater e uamategh uan nguibamin mangam. Egh nguazir mine-meniar kabagh isin, ki Ikiavira Itir God bagh, ofa gamir dakozimin ingaram. Guizbangira, ki godin igharazitaba bagh ofan bar isia mighiriba, ko ofan igharazibar amuan kogham. Ki Ikiavira Itir God baghvira ofan bar isia mighiriba ko ofan igharazibar amuam. ¹⁸ Ezi ni nan osimtizim gifoghasa ki ifonge, eghti Ikiavira Itir God nan arazir kuraba gin amadagham. Nan gumazir ekiam zurara ghua asem Rimonin ziam fe, ezi ki a ko iti. E Rimonin ziam fer dipenimin aven zuir dughiamin, atrivim nan agharimin suisi. Egha a tevibar pira asem Rimon ziam fer dughiamin, a na getuima, ki uaghan aser kamın marvir guamin boroghın teviba apiri. Ki fo, ki uamategh mangiti, arazir kam gin uam otivam. Ezi Ikiavira Itir God nan arazir kuraba gin amangasa ki ifonge.”

¹⁹ Ezi Elisa ghaze, “Ni osiman marki. Ni navir amirizim inigh mangi.”

Ezi Naman Elisa ategha ghu. Egh a tighar saghon mangamin dughiamin, ²⁰ Elisan ingangarir gumazim, Gehasi, uabira kamaghin uabi migia ghaze, “Nan gumazir ekiam, Sirian gumazim Naman ataghizi, a pura zui. Manmaghsua a bizir Naman a daningamim inizir

puvati? Ikiavira Itir Godin ziamin, ki guizbangira migei, ki Namanin gin ivegh mangi, egh a da bizitaba iningham.”

²¹ Egha dikavigha Namanin gin zui. Ezi Naman garima, gumazir mam an gin ivegha izi, ezi a uan karis ategha ghuaghira tuavimin tughav itima, Gehasi iza a bato. Ezi Naman kamaghin Gehasin azara, “Bizitam ia batoz, o?”

²² Ezi Gehasi ghaze, “Puvati. Nan gumazir ekiam kamaghin ni mikimasa na amada: Godin akam inigha izir gumazimning datirighira an dipenimin ize. Aning Efraimin mighsiaba itir Godin akam inigha izir gumazimning. Ga uaning, ni silvan beghium ko korotiar pumuning, Godin akam inigha izir gumazir kamning bagh dar aningigh.”

²³ Ezi Naman kamaghin a ikaragha ghaze, “Beghiar vamira marki, ni pumuning inigh.” A mighighavira da iniasa Gehasi migei, ezi Gehasi da iniasa ifonge. Kamaghin amizi, Naman beghiar pumuning isa silvan aviriba aning gaghui, silvan kabar dibobonim, 60,000 kinan tu. Egha uaghan korotiar aghuir pumuning ini, egha bizir kaba inigha uan ingangarir gumazimning ganingi, ezi aning da atera Gehasin faragha zui. ²⁴ Me ghua Samarian mighsiamin otivigha, Gehasi bizir kaba inigha dipenimin aven da ati. Egha ingangarir gumazir kamning, ua Naman bagha aning amada. ²⁵ Aning ghuzi, Gehasi ua dipenimin aven ghugha Elisan damazimin tu. Ezi Elisa kamaghin an azara, “Gehasi, ni managh ghugha izi?”

Ezi Gehasi ghaze, “Gumazir ekiam, ki danganitamın ghuzir puvati.”

²⁶ Ezi Elisa kamaghin a migei, “Ni ifaran marki. Ni ti ghaze, ki nin ganizir puvati, a? Nan duam ni ko ikia garima, gumazir kam karis ategha ni bativasa izaghiri. Gehasi, kar dagiaba ko, korotiaba ko, olivin azeniba ko, wainin azeniba ko, sipsipba ko, bulmakauba ko, ingangarir gumazamizir kiniba iniamin dughiam puvati. Arazir

kam derazir puvati. ²⁷ Ni Naman da dagiaba ini. Kamaghin amizi, lepan arimariar faragha Namanin ikezir kam, a datirighin nin ikiam. Egh ni ko gin otivamin adarasi, ia zurara lepan arimariar kam iniam.”

Ezi Gehasi Elisa ataghizir dughiamin, Gehasi lepan arimariam ini. Ezi an mikarzim, ghuariar ghurghurimin min bar ghurghuri.

6

Elisa sobiav zem gamizi, a ua dipamin azenan oto

¹ Dughiar kamın, Elisa Godin akam inigha izir gumazir okoruamin gara me geghufi. Ezi dughiar mam gumazir kaba kamaghin a migei, “En dipenim sufi, egha en tughatizir puvati. ² Kamaghin amizi, ni e ateghti, e bar Jordanin Fanemin mangam. Egh e vaghvagh temer vamira vamiram okam. Egh e uari bagh dipenir igiatam, Jordanin Fanemin miriamin an ingaram.”

Ezi Elisa ghaze, “A dera, ia mamaghin damu.”

³ Ezi Godin akam inigha izir gumazir mam kamaghin a migei, “Ga uaning, gumazir ekiam, ni e ko izasa e ifonge.”

Ezi Elisa a ikara, “A dera, ki ia ko mangam.”

⁴ Egha a me ko ghua Jordanin Fanemin otivigha, maghira temeaba oti. ⁵ Me ingara itima, Godin akam inigha izir gumazir mamın sobiav zem asiaghirigha dipam giraghu. Ezi akam inigha izir gumazir kam uan sobiam inian iburagha kamaghin dei, “Ame! Gumazir ekiam, ki gumazir igharazimin sobiam inigha ize. Ezi a dipam giraghu.”

⁶ Ezi Godin akam inigha izir gumazim Elisa, kamaghin an azara, “Sobiam managhira iraghu?” Ezi akam inigha izir gumazim, sobiam iraghuzir danganimin Elisan aka. Ezi Elisa temer aguar dozir mam atugha, sobiam iraghuzi naghin dipam mikini, ezi sobiam uam anabo.

⁷ Ezi Elisa ghaze, “Ni datirighin sobiam inigh.” Ezi Godin akam inigha izir gumazim uan dafarim amadagha sobiam ini.

Elisa Sirian midorozir gumazibar tifa

⁸ Dughiar mamin, Sirian atrivim uan midorozir gumaziba ko izi Israelia misoghasa. Egha atrivim uan gumazir dapaniba ko, uariv gia nighnizim batogha ghaze, me danganir me ikiamimin ingarigh, egh kagh ikegh dikavigh mangi Israelia misogham.

⁹ Ezi Godin akam inigha izir gumazim Elisa, a Sirian midorozir gumaziba ikiamin danganim gifo, egha Israelian atrivim bagha akam amada. A uaghan Israelian atrivim migia ghaze, Israelia danganir kamin boroghin mangan marki. Me an boroghin mangiti, Sirian midorozir gumaziba me gasighasigham.

¹⁰ Ezi atrivim akar kam baregha, midorozir gumaziba danganir Sirian midorozir gumaziba ikiamin naghin ikiasa me amada. Ezi Siriaba danganir kamin otivigha Israelian midorozir gumazibar garima, me fomira iti. Kamaghin amizi, me danganir kamin ikian ibura. Arazir kam dughiar aviribar otifi.

¹¹ Ezi Sirian atrivim bizir kam bangin nighnizir kurar bar aviribagh ami. Egha a uan gumazir dapanibar diazi, me izima a men atara pamtemin kamaghin me migei, “Ia na mikemegh, en gumazir manam Israelian atrivimin akurvasi?”

¹² Ezi an midorozir gumazibar dapanir mam a ikaragha ghaze, “O atrivim, en gumazitam arazir katam gamazir puvati. Bar puvati. Kar Elisara, a Israelian Godin akam inigha izir gumazim. E damuasa amir biziba bar, a zurara Israelian atrivim migei. Ni migeir akaba Elisa bar a dagh fo. Ni akuir danganimin iki mikimti, Elisa fogham.”

¹³ Ezi atrivim kamaghin gumazir dapanibav gei, “Ia mangi fogh, Elisa danganir manamin iti. Egh ia midorozir gumaziba amadaghti, me mangi an suiragh.” Ezi me ghua kamaghin fo, Elisa Dotanin nguibar ekiamin iti.

¹⁴ Kamaghin amizi, atrivim midorozir gumazir avirim amisefe, egha me amangizi me hoziaba ko karisba inigha Dotanin ghue. Me ghua dimagarimin otivigha nguibam koro.

¹⁵ Ezi bar mizaraghara Elisan ingangarir gumazim dikavigha dipenimin azenan ghu. Egha a garima, Sirian midorozir gumaziba uan hoziaba ko karisba sara nguibar ekiam ekiarugha gifa. Egha a ghua kamaghin Elisa migei, “Ame! Gumazir ekiam, Sirian midorozir gumaziba e ekiarugha gifa. E manmaghin damuam?”

¹⁶ Ezi Elisa kamaghin a migei, “Ni atiatingan marki. Me guizbangira midorozir gumazir avirim iti, ezi en akurvaghamin midorozir gumazir bar avirim iti, ezi en midorozir gumazibar dibobonim, men midorozir gumazibar dibobonim bar a gafira.”

¹⁷ Ezi Elisa kamaghin God ko migia ghaze, “O Ikiavira Itir God, ni gumazir kamin damazimning kuighti, a ki migeir darazir ganika.” Ezi Ikiavira Itir God ingangarir gumazir kamin damazimning kuizi, a garima, hoziar aviriba ko karisin aviriba Elisa itir mighsiar kam bar a gizifa. Ezi karisba ko hoziar kaba, da avimin mirara gari.

¹⁸ Ezi Sirian midorozir gumaziba Elisan suighasa izavira itima, Elisa kamaghin God ko migei, “O Ikiavira Itir God, ki kamaghsua, ni Sirian midorozir gumazibar damaziba okavighti, me ganan kogham.” Ezi Ikiavira Itir God men damaziba okafi.

¹⁹ Ezi Elisa danganir Sirian midorozir gumaziba itimin ghugha kamaghin migei, “Ia ti onгани. Tuavir kam, ia inigh nguibar ekiar ia mangasava amimin mangighan

kogham. Ezi marki, ia nan gin iziti ki ian aku gumazir ia ruir kam bagh mangam.” Ezi me an gin zuima, a men akua Samarian nguibar ekiamin ghu.

²⁰ Egha me nguibar ekiamin aven ghue. Ezi Elisa kamaghin God ko migei, “O Ikiavira Itir God, ni Sirian midorozir gumazibar damaziba kuighti, me ua gan.” Ezi Ikiavira Itir God men damaziba kuizi, me ua gari. Egha me kamaghin gara fo, me Samarian nguibar ekiamin aven iti.

²¹ Ezi Israelian atrivim men ganigha kamaghin Elisan azara, “Gumazir ekiam, ki ti me misueghti me arighiregham, a?”

²² Ezi Elisa ghaze, “Puvati. Ni midorozimin aven apanibar suizir dughiamin, ni zurara me misozi me ariaghirir puvati. Kamaghin amizi, ni gumazir kabav soghan marki. Ni dagheba ko dipaba me daning, eghti me gin uan atrivim bagh uamategh mangam.” ²³ Ezi Israelian atrivim Sirian midorozir gumaziba bagha isar ekiam gamigha me ganingi. Me amegha givazi, a ua me amangizi me Sirian atrivim bagha ghue. Egha dughiar kamın, Sirian midorozir gumaziba ua iza Israelia misozir puvati.

Sirian midorozir gumaziba Samarian nguibar ekiam ekiaru

²⁴ Azenir maba givazi, Sirian Atrivim, Benhadat, uan midorozir gumaziba akuvagha, Samarian nguibar ekiam konasa zui, egh Samaria misoghasa. ²⁵ Ezi dughiar kamın Samarian nguibar ekiam dagheba bar puvati. Ezi Sirian midorozir gumaziba dughiar ruarimin nguibam ekiarugha itima, Samarian gumazamiziba dagheba bagh mangi da inigh nguibar ekiamin aven izasa ibura. Kamaghin amizi, gumazitam donkin dapanim givesi, kamaghin a 80 kinan a givezam. Eghti gumazitam 250

gremin kuarazir bunbamın buaribagh ivesi, a 5 kinan dagh ivezam.

²⁶ Dughiar mamın Israelian atrivim nguibar ekiam avinizir divazir mitiar gavgavim gisin arui, ezi amizir mam kamaghin an dei, “O nan atrivim, ni en akuragh!”

²⁷ Ezi atrivim kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ni ti ghaze, ki wit ko wain iti, a? Ki ua manmaghin ian akuragham? Puvati. Ikiavira Itir God ti nin akuragham.”

²⁸ Egha atrivim an azara, “Ki manmaghin nin akuraghasa ni ifonge?”

Ezi amizim kamaghin a ikaragha ghaze, “Ga amizir kamning, kamaghin akam akiri, nan otarim ga faragh anemam, egh dughiar igharazimin, ga an otarim amam.

²⁹ Kamaghin amizi, ki uan otarim misuegha ga aneme. Egha amimzaraghan, ki an borim misoghasa a migei. Ezi puvati. A uan otarim modogha gifa.”

³⁰ Kamaghin amizi, atrivim akar kam baregha bar os-
emegha, uan korotiam abiki. A nguibar ekiam avinizir
divazir mitiar gavgavim gisin aruavira itima, gumazamiz-
iba datirighin an buaber korotiamın garima, atrivim uan
korotiar azenan itimin aven aneru. ³¹ Egha atrivim ghaze,
“Elisa en osimtizir kabar mingarim. Ezi ki datirighira
an firim atughti an aremegham. Ki kamaghin damighan
koghti, God uabi na misueghti ki aremegham.”

³² Atrivim kamaghin migia, Elisa misueghti an are-
meghasa gumazir mam amadazi, a ghu. Ezi dughiar
kamın Elisa uan dipenimın itima, Samarian gumazir da-
panir maba a ko iti. Gumazir kam atrivim anemadazi,
a tighar izima, Elisa kamaghin gumazir dapanibav gei,
“En atrivim, a gumazir gumazibav sozi me ariaghirim.
Egha a datirighin nan firim aghorasa gumazir mam a

amada. Eghti gumazir kam izi otoghamin dughiamin, ia pamtemin tiam asaragh anepirighti, an aven izan kogham. Ezi atrivim uabi gumazir kamin gin izi.”

³³ Elisa miġiavira itima, gumazir kam atrivim ko oto. Egha atrivim kamaghin Elisa miġei,* “Ikiavira Itir God uabi dughiar kurar kam gamizi an e bato. An en akurvaghsi bizitam damighan kogham. E a mizuaman kogham.”

7

¹ Ezi Elisa kamaghin akam ikaragha ghaze, “Bar guizbangira, Ikiavira Itir God ghaze, aruem gurumin kamaghira ganti, gumazamiziba nguibamin tiar akamin mangi, egh me 1 kinara, 3 kilogrem plauan aghuir me witin ingarizim givezam, egh 1 kinara, 6 kilogrem bali givezam.”

² Ezi gumazir dapanir atrivim geghuva a ko izezim, Elisan akam baregha, kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ni oragh! Ikiavira Itir God ti uan Nguibamin tiar akaba kuigh dagher aviriba e gingegham, ki ghaze, e zuamira ti dagheba dagiar muziarimin kamaghin dagh ivezeghan kogham.”

Ezi Elisa kamaghin gumazir dapanir kam miġei, “Bar guizbangira, ni bizir kamin ganti, an otogham. Egh ni dagher katam ameghan kogham.”

Sirian midorozir gumaziba are

³ Ezi aruer kamin 4plan gumazir lepan arimariam itiba, me Samarian nguibar ekiamin, tiar akar ekiamin azenan iti. Egha me uarira uariv gia ghaze, “E tizimsua puram apiav ikia ovevem mizuai?” ⁴ E mangi dagheba buriam.

* 6:33: *Hibrun akamin akar otevir kam, atrivim, vezin kamin puvati. Ezi me kamaghin nighnisi, atrivim miġirigiar kamin Elisa gami.*

E Samarian nguibar ekiamin aven mangan kogham. Me dagheba puvati, kamaghin amizi, mitiriam puvira en aghegham. Egh uaghan, e danganir kamra dapiagh ikiva arighiregham. E ti Sirian midorozir gumaziba itir danganimin mangam. Eghti me e misueghti, e arimighiregham, a dera. Me uaghan e ateghti, e angamira ikiam, a uaghan deragham, pura bizim. E fo, e ovengasa iti.”

⁵ Egha me bar guaratizimin dikavigha Sirian midorozir gumaziba itir danganimin ghue. Egha me danganimin boroghira ghua garima, gumazitam itir puvati. ⁶⁻⁷ Bar guizbangira, Sirian midorozir gumaziba bar aregha gifa. Guaratizir kamin, Ekiam Sirian midorozir gumazibagh amima, me niginir ekiam barasi, mati midorozir gumazir avirim uan hoziaba ko karisba ko izi. Egha Sirian midorozir gumaziba ghaze, “Ia gan! Israelian atrivim ti Hitian atrivim ko Isipin atrivim givezezi, aning uan midorozir gumaziba inigha e misoghasa izi.” Sirian midorozir gumaziba kamaghin mikemegha, dikavigha zuamira danganim ategha arav ghue. Me uan averpeniba ko hoziaba, ko donkiba ataghizi da iti, egha me are. Me bizitam inigha ghuzir puvati.

⁸ Ezi 4plan lepan gumazir kaba men danganimin otivigha, ghua averpenir mamin aven ghuegha garima, Sirian midorozir gumazibar dagheba ko dipaba iti. Ezi me dagheba apa dipaba saram api. Me gin silva ko gol ko korotiaba inigha ghua, danganir mamin da monge. Egha me ua iza averpenir igharazimin biziba uaghan da ini, egha me da isa ghua da modi. ⁹ Egha gin me uarira uariv gia ghaze, “E ti arazir aghuim gamir puvati. E bizir bar aghuim datirighin an gari, egh e mangi gumazamizibav kemeka. E uan akabar kumigh iki mangi amimzaraghan otogh, e ivezir kuram iniam. Aria, e mangi atrivimin gumazir dapanibav kemeka.”

¹⁰ Egha me ðimagarimra ua Samarian ghugha nguibar ekiamin tiar akamin garir gumazibar dia ghaze, “E Sirian midorozir gumazibar danganimin ghuegha garima, gumazitam itir puvati. Egha uaghan gumazibar migirigiataba baraghizir puvati. Sirian midorozir gumaziba, me arav ghue, ezi men biziba bar men danganimin ikiavira iti. Me hoziaba ko donkibar beniba firizir puvati. Beniba men suighavira itima, men averpeniba ikiavira iti. Ezi dagheba ko biziba averpenibar ikiavira iti.”

¹¹ Tiar akamin garir gumaziba akar kam baregha, akam inigh atrivimin dipenim mangasa gumazamizibar dei.

¹² Ezi atrivim ðimagarimin akar kam ini. Egha dikavigha uan gumazir dapanibav migia ghaze, “Ki Sirian midorozir gumazibar nighnizim gifo. Me kamaghin fo e daghebar otefe. Kamaghin amizi, me averpeniba ategha ghua, tuzir danganibar moga iti. Me ghaze, e nguibam ategh azenan mangiti, me en suigh en nguibar ekiam iniam.”

¹³ Ezi atrivimin gumazir dapanir mam kamaghin a migei, “E ti gumazitaba ameghti, me 5plan hoziar nguibamin ikiavira itiba inigh mangi fogham, bizir manam Sirian midorozir gumaziba bato. Eghti Siriaba, e amangizir gumazir kabagh asighasighti, a dera, pura bizim. E fo, e bar nguibar ekiamin aven iti, e oveaghuezi-ibar min arighiregham. Kamaghin amizi, e gumazitaba ateghti, me 5plan hoziar ikiavira itiba inigh mangam.”*

¹⁴ Egha me gumazir mabav sefe. Ezi atrivim karisin pumuning ko hoziaba isa gumazir kabagh aningi, egha me amangizi me foghasa ghue, bizir manam Sirian midorozir gumaziba bato.

* 7:13: Hibrun akam deragha akar kamin mingarim abighizir puvati.

¹⁵ Egha gumazir kaba ghua kamaghin fo, Sirian midorozir gumaziba are. Ezi me men gin ghua Jordanin Fanemin otogha, me iniba ko misozir biziba ko men bizir igharazir tuavimin irezibar gani. Egha me uamategha iza atrivim mikeme.

¹⁶ Ezi Samarian gumazamiziba bizir kam baregha, me zuamira ivemara ghua, Sirian midorozir gumazibar averpenibar men bizir me taghiziba ini. Egha me plauan aviriba ko baliba ini. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God mikemezi moghin, me 1 kinara, 3 kilogrem plauan aghuir me witin ingarizim givesi, egha 1 kinara, 6 kilogrem bali givesi. ¹⁷ Atrivimin akurvazir gumazir dapanim, atrivim nguibar ekiamin tiar akar ekiamin garir midorozir gumazibar ganasa anemisefe. Ezi a tiar akamin boroghira tughav itima, gumazamiziba ivemara Sirian midorozir gumaziba faragha ikezir danganimin ghue. Gumazamizir avirim ivemara tiar akamin azenan ghua, anekunizi, a irizi me a dika ghuavira itima, an areme. Atrivim faragha ghua Elisan gani, ezi Elisa Godin akar kam isa atrivim ganingi. Ezi a datirighin guizbangin oto.

¹⁸ Elisa faragha kamaghin atrivim mikeme, "Aruem gurumin kamaghira ganti, gumazamiziba nguibamin tiar akamin mangi, egh me 1 kinara, 3 kilogrem plauan aghuir me witin ingarizim givezam, egh 1 kinara, 6 kilogrem bali givezam."

¹⁹ Egha gumazir dapanir datirighin aremezir kam, a kamaghin Elisan akam ikaragha ghaze, "Ni oragh! Ikiavira Itir God ti uan Nguibamin tiar akaba kuigh dagher aviriba e gingegham, ki ghaze, e zuamira ti dagheba dagiar muziarimin kamaghin dagh ivezeghan kogham."

Egha Elisa kamaghin gumazir dapanir kam migia ghaze, "Bar guizbangira, ni bizir kamin ganti, an otogham. Egh ni dagher katam ameghan kogham." ²⁰ Ezi datirighin

bizir kam Elisa mikemezi moghin oto. Gumazir dapanir kam nguibamin tiar akamin tughav iti. Ezi gumamaziziba dagheba iniasa ivemara azenan ghua, anekunizi, a irizi me a dika ghuavira itima, an areme.

8

*Sunem*in nguibar ekiamin amizim, ua Israelin ize

¹ Dughiar mam, Elisa ghua Sunemin nguibar ekiamin amizim mikeme, amizir kamra an borim faragha areme, ezi Elisa a gamizi, a ua dikafi. Elisa kamaghin amizim mikeme, “Ikiavira Itir God ghaze, mitiriar ekiamin dughiam en nguazimin otivam, eghti gumamaziziba 7plan azenibar dagheba puvatigham. Eghti ni uan pam ko borim inigh nguazir igharazimin mangi iki mangiti, dughiar kurar kam givagham.” ² Ezi amizir kam Elisan akamin gin ghua, uan pam ko borim inigha ghua Filistian nguazimin ikiavira itima, 7plan azeniba gifa. ³ Egha gin 7plan azenir kaba givazi, a uan pam ko borim inigha ua Israelin ize. Egha a ua uan dipenim ko nguazim iniasa atrivimin azangasa ghu.

⁴ Amizim atrivim bagha zuima, atrivim Elisan inganrar gumazim Gehasi migia ghaze, “Ga uaning, ni mirakelin ekiar Elisa amizibar na geghanasa ki ifonge.”

⁵ Ezi Gehasi, Elisa fomira otarir aremezim gamizi a ua dikavizir bizim geghari. Egha an egharavira itima, amizir kam ua uan biziba iniasa atrivimin azangsighasa izav oto. Ezi Gehasi amizir kamin ganigha, kamaghin atrivim migei, “Atrivim, ni gan! Kar amizir kamra. Ezi kar otarir aremezir kamra, Elisa a gamizi a ua dikafi.”

⁶ Ezi atrivim Elisa amizir bizim bagha amizir kamin azai, ezi amizim a geghari. Egha gin atrivim uan gumazir dapanir mamın diazi a izima, a kamaghin a migei,

“Ni amizir kamîn akuraghti, a uan biziba uamategh bar ada inigh. Ni uaghan an akuraghti, a dagher azenibar otivizibar dagiaba iniam, kar a 7plan azenibar kantrin igharazimîn itima, an azenimin otivizir dagheba.”

Sirian Atrivim Benhadat areme

⁷ Dughiar mam, Elisa Sirian nguibar ekiam Damaskusîn ghu. Ezi dughiar kamîn Sirian Atrivim Benhadat, arimariam iti. Ezi me kamaghin atrivim miği, “Godin akam inigha izir gumazir kam Elisa, a datirighin Damaskusîn iza kagh iti.”

⁸ Ezi atrivim uan gumazir dapanir mam Hasael kamaghin a miği, “Ni dikavigh bizir aghuitam Godin akam inigha izir gumazim daningisi a inigh mangi an ganigh. Egh ni a mikemeghti, a kamaghin Ikiavira Itir Godin azaragh, nan arimariam givagham, o puvatigham.”

⁹ Kamaghin amizi, Hasael bizir bar aghuir me Damaskusîn ingariziba ini. Ezi 40plan kamelba da ateram. Egha ada isa kamelbagh arigha Elisa bagha ghu. A ghua otogha kamaghin Elisan miği, “Gumazir Ekiam, Sirian Atrivim Benhadat, a nin otarimin min iti, a uan arimariam bagh nin azangasa na amada, an arimariam givagham, o puvatigham?”

¹⁰ Ezi Elisa kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ni mangi kamaghin atrivim mikemegh, an arimariam givagham. Ezi Ikiavira Itir God kamaghin nan aka, bar guizbangira an aremegham.” ¹¹ Elisa akar kam gamigha givagha, dughiar ruarim puv Hasaelin gara ghuavira itima, Hasael aghumsigha nighnizir aviribagh ami. Ezi Elisa azi.

¹² Ezi Hasael kamaghin an azai, “Nan gumazir ekiam, ni tizim bagh azi?”

Ezi Elisa kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki fo, ni gin arazir kurar aviribar Israelian gumazamizibar amuam.

Ni uan midorozir gumaziba ko, men divazir gavgavibagh asighasigh, egh dar apongti da isiam. Egh ia Israelian gumazir igiabav soghti me arighiram. Egh ia borir muziariba, nguazimin me apisti me arighiram. Egh ia naviba adair amizibar garir dughiam, ia midorozir sababa inigh men naviba ofiram. Kamaghin amizi, ki azi.”

¹³ Ezi Hasael akar kam baregha, kamaghin Elisan akam ikaragha ghaze, “Ki pura gumazir kinim. Ki manmaghin bizir ekiar kam damuam?” Ezi Elisa kamaghin a migei, “Ikiavira Itir God kamaghin nan akagha gifa, ni Sirian atrivimin otivam.”

¹⁴ Aning mikemegha givagha, Hasael ua Atrivim Benhadat bagha ghu. Ezi atrivim an azara, “Elisa manmaghira ni mikeme?”

Ezi Hasael ghaze, “Elisa ghaze, bar guizbangira nin arimariam givaghti, ni ua deragham.” ¹⁵ Egha amimzaraghan Hasael atrivim misueghti an aremeghasa nighnisi. Kamaghin amizi, a inim inigha, dipam garugha a inigha ghua, atrivimin guam avara. Egha mighigha an suirazi, atrivim aminim isava avegha, areme. Ezi gin Hasael an danganim inigha uabi Sirian atrivimin oto.

Israelin kantri ko kantrin Judan eghaghanim ghua
Israelin kantri ikuvizir dughiamin tu
(*Sapta 8:16--17:41*)

Jehoram Judabar atrivimin oto
(*2 Eghaghaniba 21:1-20*)

¹⁶ Ahapin otarim Joram, 5plan azenibar Israelian atrivimin iti, ezi Jehosafatin otarim Jehoram, a uan afeziamin danganim inigha, Judabar atrivimin oto. ¹⁷ A 32plan azeniba ikiava atrivimin oto, egha a 8plan azenibar Jerusalem in atrivimin iti. ¹⁸ A Israelian Atrivim Ahapin

guivimîn iti. Kamaghîn amizi, an Ahapin adarazi ko Israelian atrivir igharazibar arazir kurabar gintisi. Egha arazir kurar aviriba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami. ¹⁹ Ezi Ikiavira Itir God Judan kantri gasighasighizir puvati. Guizbangira, Ikiavira Itir God uan ingangarir gumazim, Atrivim Devit ginighnisi. A fomira Devit ko akar dikirizim gamua ghaze, Devitin ikizibar tongin gumazitam zurara atrivimin ikiam, eghti Devitin lamin angazangarim mungeghan kogham. Ezi dughiar kamin Ikiavira Itir God akar dikirizir kam ginighnisi. Kamaghîn amizi, a Judan kantri gasighasighan aghua.*

²⁰ Dughiar Jehoram Judan atrivimin itimin, Idomian gumazamiziba an akam batogha an apengan ikian aghua. Egha me uari bagha atrivir mam amisefe, ezi a me gativagha men gari. ²¹ Ezi Jehoram dikavigha uan midorozir gumazir karisbar tuiva misoziba inigha, me Idomia misoghasa Sairin nguibar ekiamin amadaghan ghue. Me ghua otivizi Idomian gumaziba iza Jehoramîn midorozir gumaziba ekiarugha, me misoghasa. Ezi dimagarimin, Jehoram uan midorozir gumazir karisbar misoziba ko, me bar pamten misogha Idomian gumaziba adugha zui. Ezi Israelian midorozir gumazir igharaziba midorozim ategha, uamategha ara uan nguibabar ghue. ²² Kamaghîn amizi, Judaba Idomia dikabirazir puvati. Ezi Idomian gumazamiziba, uari uan kantri gativagha ikia iza datirighin tu. Ezi dughiar kamin, Lipnan gumazamiziba uaghan akaba batogha, ua Judabar apengan itir puvati.

²³ Atrivim Jehoram amizir bizir igharazibar eghaghaniba, da akinafarir me kamaghîn diborim, Judan Atrivibar Eghaghaniba, an aven iti. ²⁴ Ezi gin Atrivim Jehoram uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam

8:19: 1 Atriviba 11:36 * 8:19: Nî 1 Atriviba 11:36in gan. 8:20: Genesis 27:40

inigha Devitin Nguibar Ekiamin ghua, an inazir afeziabar moziba itir danganimin anefa. Ezi an otarim Ahasia, an danganim inigha atrivimin oto.

Ahasia Judabar atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 22:1-6)

²⁵ Ahapin otarim Joram, a 12plan azenibar Israelian atrivimin itima, Jehoramın otarim Ahasia, Judabar atrivimin oto. ²⁶ Ahasia a 22plan azeniba ikia, egha atrivimin oto. Egha azenir vamiran Jerusalemın atrivimin ike. An amebam, Atalia, a Israelian Atrivim Omrin, igiar guivim. ²⁷ Ahasian amebam Ahapin ikizimin ize, kamaghın amizi, a Ahapin ikizimin arazir kurabar gin ghua, arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami, mati Ahapin ikizim amizi mokin.

²⁸ Dughiar mamın, Atrivim Ahasia, Israelian Atrivim Joramın porogha a ko ghua, aning Sirian Atrivim Hasaelin misosi. Me Gileatin Distrighin, Ramotin nguibar ekiamin boroghira uariv sosi. Ezi Sirian midorozir gumaziba Joram birazi, a bar ikufi. ²⁹ Ezi Joram midorozim ategha ghua, Jesrilin nguibar ekiamin ikia, ua deraghassa mizua iti. A Jesrilin ikiavira itima Atrivim Ahasia an ganasa ghu.

9

God Jehu amisevezi, a Israelian atrivimin oto

¹ Atrivim Joram Jesrilin nguibar ekiamin itima, Godin akam inigha izir gumazim Elisa, akam inigha izir gumazibar okoruamin tongin, gumazir igiar mamın diazi a ize. Ezi a kamaghın a migei, “Ni deraghvira uan inim kegh, egh olivin borem itir misevir muziarim inigh dikavigh Gileatin Distrighin itir nguibar ekiam Ramotin mangi.

² Egh ni Ramotin otogh, mangi Jehosafatin otarim Jehu

batogh,* a Nimsin igiavotarim. Eghti a uan namakaba ko ikiti, ni a inigh danganir mogomer tamın aven mangi. ³ Egh borem itir misevir kam inigh borem an dapanim gingegh kamaghın a mikim, 'Ikiavira Itir God, Israelian atrivimin ikiasa ni amisefe.' Ni bizir kam damigh givagh, egh tiar akam kuigh zuamiram ari mangigh."

⁴ Elisa mikemegha givazi, Godin akam inigha izir gumazir igiar kam dikavigha Ramotin nguibar ekiamin ghu.

⁵ Egha an otogha garima, Jehu aperaghav ikia midorozir gumazibar, gumazir dapanir igharaziba ko migei. Egha a Jehu miğia ghaze, "Gumazir ekiam, ki akar mam nin iti."

Ezi Jehu an azara, "En tinara, ni akam an iti?"

Ezi Godin akam inigha izir gumazim kamaghın a migei, "Nirara, ki akam nin iti."

⁶ Ezi Jehu dikavigha dipenimin aven ghuzi, Godin akam inigha izir gumazim an gin ghua olivin borem inigha Jehun dapanim ginga kamaghın a migei, "Ikiavira Itir God, a Israelian God, kamaghın migei, 'Ki datirighın Israelian atrivimin ikiasa ni amisefe. Eghti ni nan gumazamiziba Israelia, me gativagh men ganam. ⁷ Egh ni Ahapın ikizim misoghırarıkigh, kar atrivir ni fomira an ingangarir gumazir dapanimin ikezim. Eghti ki arazir kamin, Atrivir Amizim Jesebelin arazir bar kuraba ikarvaghın. Kar fomira nan akam inigha izir gumaziba ko nan ingangarir gumazibav soghezi, me ariaghırezir amizim. ⁸ Eghti ki Ahapın adarazi bar me gasıghasıghın. Bar guızbangıra, Israelian tongın otivir Ahapın ikizimin gumaziba, ki bar moghıra me agıvaghın, gumazir igıaba ko aruaba sara. ⁹ Ki bar fomira Nebatın otarım Jeroboamın ikizim, ko

* 9:2: Jehun afeziam, a Judan atrivimin ikezir gumazir kam Jehosafat puvati. Atrivim Jehosafatin eghaghanim, a 1 Atrivim sapta 22 ko 2 Atrivim sapta 3ın iti. Jehosafat, a gumazir igharazim. 9:6: 1 Atriviba 19:16

Ahiyan otarim Atrivim Basan ikizim gasighasiki. Egh kamaghira ki Ahapin ikizim bar me gasighasigham. ¹⁰ Eghti Atrivir Amizim Jesebel aremegham, eghti an kuam afamin gumaziba puvatigham. Puvati, afiaba Jesrilin nguibar ekiamin boroghram an kuam amam.” Ezi Godin akam inigha izir gumazir kam Ikiavira Itir Godin akar kamın gun mikemegha givagha, tiar akam kuigha arav ghu.

¹¹ Ezi Jehu ua atrivimin gumazir dapanir igharaziba bagha ghuzi, men mav an azara, “Biziba bar deraghvira iti, o? Manmaghsua gumazir onganir kam iza nin gani?”

Ezi Jehu kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ia gumazir kamaghin garibar arazibagh fo, me zurara pura tintinibar migirigiabagh ami.”

¹² Ezi me kamaghin a migei, “Ni ifari. Ni deraghvira e mikim. Ni e gifar akam mongan marki.”

Ezi Jehu bighavira kamaghin gumazir dapanibav gei, “Gumazir kam iza kamaghin na migei, ‘Ikiavira Itir God ghaze, a Israelian atrivimin ikiasa na misevegga gifa.”

¹³ Gumazir dapaniba akar kam baregga, zuamira uan korotiar ruariba suegga dipenimin adidiaba ave, ezi Jehu adidiamin tughav iti. Ezi me sigham givia kamaghin dei, “Jehu atrivimin otogha gifa.”

Jehu, Israelian Atrivim Joram misoghezi, an areme

¹⁴⁻¹⁵ Jehu, a Jehosafatin otarim, egha Nimsin igiavotarim. A datirighin nguibar ekiam Ramotin ikia, egha Atrivim Joram misueghti an aremeghti, an an danganim inigh atrivimin otivasa uan gumazir dapaniba ko akabar kiri. Ezi Atrivim Joram Jesrilin ikiavira iti. Faragha Israelia, Sirian Atrivim Hasael ko misozir dughiamin, Atrivim Joram midorozimin aven osimtizir ekiam ini, egha a derazir puvati. Ezi datirighin Jehu uan

gumazir dapaniba kamaghin me migei, “Ia na ko navir vamira iki, egh ia deraghvira gan, egh gumazitam ateghti, a Ramot ategh Jesrilin nguibar ekiamin gumazamiziba bagh mangi, bizir ki damuamin kabar gun mikiman marki.” ¹⁶ Egha Jehu uan karisin anabogha, midorozir gumazir maba ko me Ramot ategha Jesrilin ghue. Atrivim Joram in arimariam givazir puvati, egha a Jesrilin uan dakozim girighav iti. Ezi dughiar kamin, Judan Atrivim Ahasia, Joram in ganasa Jesrilin ghugha, aning uaghara Jesrilin iti.

¹⁷ Ezi ganganir gumazir mam, nguibar ekiam Jesril avinizir divazimin tauan tughav ikia garima, Jehu ko an midorozir gumaziba izi. Ezi a dia kamaghin gumazir nguibamin itibav gei, “Ki midorozir gumazir avirim in garima, me izi.”

Ezi gumazir maba ghua, ganganir gumazir kamin akabar gun Atrivim Joram mikemezi, a kamaghin me migei, “Ia midorozir gumazitam mikemeghti, a hoziam inigh, ivegh mangi me batogh kamaghin me mikim, ‘Biziba bar ti ian deraz, o puvati?’”

¹⁸ Ezi midorozir gumazir mam hoziam gaperagha ivegha ghua kamaghin Jehu migei, “Atrivim kamaghin foghasa, biziba bar ti ian deraz, o puvati?”

Ezi Jehu an akam ikaragha ghaze, “Kar nin bizim puvati. Ni pura en gin izi.”

Ezi ganganir gumazim, midorozir gumazir kam bagha garavira itima, a ua izezir puvati. Ezi a kamaghin atrivim bagha akam amada, “Midorozir gumazir ni amadazim, a ghua me bato, egha ua izezir puvati.”

¹⁹ Ezi atrivim midorozir gumazir igharazim amadazi, a ghu. Egha midorozir gumazir kam me batozir dughiamin, a uaghan kamaghin Jehu migia ghaze, “Atrivim kamaghin foghasa, biziba bar ti ian deraz, o puvati?”

Ezi Jehu a migia ghaze, “Kar nin bizim puvati. Ni pura en gin izi.”

²⁰ Ezi ganganir gumazim, midorozir gumazir kam bagha garima, a izezir puvati, egha a kamaghin atrivim bagha akam amada, “Midorozir gumazir ni amadazim, a uaghan ua izezir puvati. Ezi ki gumazir karisin itimin garima, a Nimsin otarim Jehu ami moghin, bar arazir onganim gami. An hoziabagh amima da bar puvira ivemara, karisba amikirvagha izi.”

²¹ Ezi Atrivim Joram ghaze, “Ni na bagh karis akir.” Ezi me anekirigha givazi, Israelian Atrivim Joram uan karisin anabo, ezi Judabar Atrivim Ahasia karisin igharazimin ghuavanabo. Egha aning Jehu bativasa ghu. Egha aning ghua, Jesrilian gumazim Nabotin nguazimin boroghin a bato.

²² Joram, Jehu batozir dughiamin, a kamaghin Jehun azara, “Biziba bar ti nin deraz, o puvati?”

Ezi Jehu kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Da manmaghin deragham? Nin amebam Jesebel asebar gin ghuavira iti, egha arazir kuraba ko imezibagh amuavira iti, mati tuavimin amizim tintinibar arua gumazir igharaziba ko akui moghin ami. Nin amebamin arazir kurar kaba bar ekiva zui.”

²³ Joram, Jehun akar kam baregha, zuamira uan karis giragha arav ghu. Egha kamaghin Ahasian dei, “Ahasia, gumazir kam na abinasa izel!” ²⁴ Egha Jehu uan barir pim bar pantemin a gekuigha, Joramın akirim gase. Ezi barim an dighorim abighizi, a uan karisin averiam girigha areme.

²⁵ Ezi Jehu, kamaghin gumazir dapanim Bitkar migei, “Ni Joramın kuam inigh Nabotin nguazimin anekunigh,

kar Jesrilin gumazim. Ni Ikiavira Itir God fomira Joramın afeziam Atrivim Ahap mikemezir akar kam ginigh-nighvira iki. Dughiar kamin, ga uan karisning inigha Ahapın gin zuima, Ikiavira Itir God kamaghın Ahap mikeme. ²⁶ ‘Ki Ikiavira Itir God, ki boghimra gumazibar garima, me nin ifongiamin gin ghua, Nabot ko an otaribav soghezi, me ariaghire. Kamaghın amizi, guizbangira, ki Nabotin nguazimra nin arazir kurar kaba ikaragham.’”

Egha Jehu ua kamaghın Bitkar migei, “Ikiavira Itir God fomira mikemezi moghin, ni Joramın kuam inigh mangi Nabotin nguazir kamin anakunigh.”

Judan Atrivim Ahasia areme

²⁷ Ezi Judan Atrivim Ahasia, Atrivim Joramın garima, an aremegha givazi, a uan karisin ikia egha ara Bethaganın nguibar ekiamin ghu. Ezi Jehu uan midorozir gumaziba ko Ahasian agintisi, egha Jehu kamaghın midorozir gumazibav gia ghaze, “Ia uaghan a gasegh!” Ezi a uan karisin ghua Gurin mighsiamin ghuavanadima, me Ipleamin nguibamin boroghin a gase. Ezi Ahasia bar ara ghua Megidon nguibar ekiamin ghugha gin areme. ²⁸ Ezi Ahasian gumazir dapaniba an kuam inigha, karisin mam gatigha uam a inigha Jerusalemın ghu. Egha me Devitin Nguibar Ekiamin an inazir afeziabar mozibar danganimın anefa.

²⁹ Joram azenir namba 11ın Israelian atrivimın itima, Ahasia Judabar atrivimın oto.

Me Atrivir Amizim Jesebelin misoghezi, an areme

³⁰ Ezi Jehu uan adarazi ko me Ahasian agintigha givagha, ua Jesrilin ize. Atrivir Amizim Jesebel danganir kamin ikiava, kamaghın akam baraki, Joram areme. Ezi Jesebel uan damaziba aghiva uan dapanir arizim adii,

egha atrivimin dipenimin aven tughav ikia, winduan beragha tuavimin gari. ³¹ Egha Jehu nguibar ekiamin tiar akar ekiamin aven zuir dughiamin, Jesebel kamaghin an dia ghaze, “O Simri,[†] ni uan gumazir ekiam misoghezi an aremezir gumazim, ni ti deragha iti?”

³² Jehu oregha winduan pin gara egha kamaghin dei, “Tina nan adarazi bagh izasa ifonge? Tav iti, o?” Ezi ingangarir gumazir maba atrivimin dipenimin ikia, Jehun akam baregha, iza winduan beragh an gari.

³³ Ezi Jehu kamaghin migei, “Ia amizir kam akunighti a izighiri.” Ezi me Jesebel akunizi a iraghu. Ezi an ghuzim tintinibar dipenir biriba ko hoziaba rue. Ezi Jehu uan hoziaba ko karisbagh amima, da Jesebelin kuam dikabiri.

³⁴ Ezi gin Jehu atrivimin dipenimin aven ghughava api. A dagheba ko dipaba amegha givagha, kamaghin gumazibav gei, “God kamaghin mikemegha gifa, amizir kurar kam mar ikufigh. Guizbangira, amizir kam atrivir mam in guivim. Kamaghin amizi ia an kuam afagh.” ³⁵ Ezi me an kuam inigha mozim darighasa azenan ghu. Egha me an kuam burima, a itir puvati. Me an dapanir agharim ko dagarimning ko dafarir beramningra gari.

³⁶ Egha me ua ghuegha bizir kamin gun Jehu migeima, a ghaze, “Bizir otozir kam, Ikiavira Itir God, uan ingangarir gumazim Elaija, a Tisben nguibamin gumazim, an akam garugha mikeme. Ikiavira Itir God kamaghin mikeme, Jesebel aremeghamin dughiam, afiaba izi Jes-rilin nguibar ekiamin an kuam amam. ³⁷ Eghti an mikarzir otevir mizumziariba tintinibar nguazim giregh ikiva, afiar

[†] 9:31: Jesebel ziar kam Jehu gati, Simri. A fo, Simri fomira atrivimin ingangarir gumazir mam, a uan atrivim misoghezi, an areme. Ezi Jehu datirighin uaghan arazir kamram ami. Ni 1 Eghaghaniba 16:8-20in gan. 9:36: 1 Atriviba 21:23

buaribar min ganam. Eghti gumaziba dar ganiva, foghan kogham kar ti Jesebelin mikarzir otevir naba, o?"

10

Me Ahapin ikizim misoghezi, me bar ariaghire

¹ Atrivim Ahapin otariba ko, an igiavotariba me Samarian nguibar ekiamin iti.* Men dibobonim, 70in tu. Ezi Jehu akinafarir maba osirigha, Samarian gumazir dapaniba ko gumazir aruaba ko, gumazir Ahapin ovavir borir otaribar gariba bagha da amaga kamaghin migia ghaze, ²⁻³ "Ahapin otariba, ia ko iti. Ezi ia midorozir karisba ko hoziaba ko afuziba, ko misoghamin bizir maba sara ikia, egha divazir gavgavim avinizir nguibar ekiamin iti. Kamaghin amizi, dughiar ia akinafarir kaba iniamimin, ia Ahapin ovavir boribar tongin, gumazir bar aghuitam atrivimin ikisi anemisefegh. Egh ia an akuragh a bagh misogh."

⁴ Ezi gumazir dapaniba ko gumazir aruaba akar kam inigha, bar atiatigha ghaze, "Jehu atrivir pumuning abiragha gifa. Eghti e manmaghin anebiragham? E bar ibura."

⁵ Kamaghin amizi, gumazir atrivimin dipenimin garim ko nguibar ekiamin gumazir dapanir faragha zuim, ko gumazir aruaba, ko gumazir Ahapin ovavir boribar gariba, me Jehu bagha kamaghin akam amada, "E nin ingangarir gumaziba, e nin ifongiamin gin mangasa. E gumazitam amiseveghti an atrivimin otoghan kogham. Bar puvatigham. Ni tizim damusi, ni puram a damu."

⁶ Ezi Jehu uam akinafarir igharazim osirigha kamaghin gumazir kabav gei, "Ia nan gin mangi egh nan apengan

* 10:1: Hibrun akam ghaze, Jesril. Gumazir fomira itir maba Grighin akamin akar kam gira, me ghaze a Samarian nguibar ekiamin migei.

ikisi, ia bar Ahapin ovavir borir otaribav sueghti, me arighireghasa ki ifonge. Egh gurumin kamaghira garir dughiamra, ia men dapaniba inigh Jesrilin izi.” Dughiar kabar, Ahapin ovavir borir otarir 70plan kaba, me gumazir aruaba ko Samarian nguibar ekiamin iti, ezi gumazir aruar kaba zurara men sure gami. ⁷ Egha gumazir aruar kaba Jehu da akinafarim inigha, Ahapin ovavir borir otarir 70plan kaba bar me misoghezi me ariaghire. Me men firibar ghoregha, men dapaniba isa akirabagh aghuigha Jehu bagha da amangi.

⁸ Ezi Jehu kamaghin oraki, me Ahapin ovavir borir otaribar dapanibar akua izegha gifa, ezi a kamaghin me migei, “Ia dapanir kaba inigh, nguibar ekiamin tiar akar ekiamin, da isi pozir pumuning mikinigh, egh da ateghti, da mamaghira iki mangi gurum mizaraghan tugh.”

⁹ Egha amimzaraghan, Jehu dikavigha nguibar ekiamin tiar akamin ghugha dapanir kabar gari. Gumazamizir avirim danganir kamin iti, ezi Jehu tugha kamaghin me migei, “Ki uabi uan gumazir ekiam Atrivim Joram abiraghasa nighnisi. Egha ki a misoghezi an areme. Egha ki fo, ia gumazir kam misoghezi an aremezir puvati. Ezi tinara gumazir kabav soghezi, me ariaghire? E fozir puvati. ¹⁰ Ezi bizir kam kamaghin en aka, akar Ikiavira Itir God fomira isa Ahapin ikizim ganingiziba, da bar guizin otivaghiri. Ezi datirighin Ikiavira Itir God, akar a uan ingangarir gumazim, Elaijan akam garugha mikemezim, an otogha gifa.” ¹¹ Egha gin Jehu, Ahapin ikizir Jesrilin itir igharaziba, ko an gumazir dapaniba, ko an namakar aghuiba, ko an ofa gamir gumaziba, a bar me misoghezi me ariaghire. Jehu tav ataghizi a itir puvati. Bar puvati.

Jehu, Atrivim Ahasian ikizim misoghezi, me ariaghire

¹² Egha Jehu uan midorozir gumaziba ko Jesril ategha, Samarian mangasa. A tuavir kamin ghua danganir me kamaghin diborim, Sipsipbar Garir Gumaziba Uari Akuvir Danganimin oto. ¹³ Egha a gumazir maba bativigha, kamaghin men azara, “Ia managh ikegha ize?”

Ezi me kamaghin an akam ikaragha ghaze, “E Atrivim Ahasian adarasi. E Atrivim Joramın adarazi ko Atrivir Amizim Jesebelin ikizimin ganasa Jesriline zui.”

¹⁴ Ezi Jehu akar kam baregha, kamaghin uan adaraziv gei, “Ia gumazir kabar suikigh.” Ezi me gumazir kaba bar men suigha, me inigha ghua mozir bar ekiam itir danganimin zui. Egha me Ahasian adarazi bar me misoghezi me ariaghire, ezi tav itir puvati. Men dibobonim, 42in ghu.

Jehu Ahapin ikizimin igharaziba bar me misoghezi, me ariaghire

¹⁵ Ezi Jehu uan midorozir gumaziba ko danganir kam ategha ghua, tuavimin Rekapin otarim Jonadap bato. Egha Jehu dughiam a ganigha, kamaghin a migei, “Ki nin nighnizim bar a gifonge. Ni manmaghin ami, ki amir biziba ni dagh akongez, o puvati?”

Ezi Jonadap kamaghin Jehu migei, “Are, ki ni ko navir vamira iti.”

Ezi Jehu kamaghin a migei, “A dera. Kamaghin ni uan dafarim na daningigh, ga uan dafarimningin suiraka.” Egha Jehu, Jonadapın dafarimin suiragha, a gekuigha karisin anabo.

¹⁶ Egha Jehu kamaghin a migei, “Ni na ko izi egh fogham, ki Ikiavira Itir Godin gin mangasa gavgafi.” Egha aning karisin aven aperagha Samarian ghu. ¹⁷ Me Samar-ian otivigha, Jehu Ahapin ikizimin gumazir igharazir maba bar me misoghezi me ariaghire. A bar me agifa, ezi

akar kam, Iktivira Itir God fomira Elaija ganingizi moghira, a guizin oto.

Jehu gumamazizir asem Balin ziam feba bar me mi-soghezi, me ariaghire

¹⁸ Ezi gin Jehu Samarian gumamazizibar diazi, me iza uari akufa, ezi a kamaghin me migei, “Fomira, Atrivim Ahap asem Balin ziam fasa gavgafi. Eghti nan arazir ki asem Balin ziam famim, Ahapin arazir asem Balin ziam fem bar a gafiragham. ¹⁹ Eghti datirighin ia Balin akam inigha izir gumaziba ko, an ofa gamir gumaziba ko, asem balin ziam fer gumamazizibar diaghti, me bar izi uari akufagh. Ia tav ateghti, a pura ikian marki. Datirighin ki ofan bar ekiam asem Bal bagh a damuasa. Eghti tav otoghan kogh aremegham.” Jehu gumamazizir asem Balin ziam febav sueghti me aremeghasa, a me gifara akar kam gami.

²⁰ Egha a ua kamaghin migei, “E asem Balin ziam fisi dughiar ekiatam amiseveka.” Egha me dughiar mam amisefe. ²¹ Ezi Jehu akam bar Israelian nguibaba bagha anemadazi, gumamazizir asem Balin ziam feba me iza uari akufa. Tav ua nguibamin itir puvati. Egha me ghua asem Balin izam fer dipenimin aven ghuezi, dipenim bar izifa.

²² Me aven ghuegha givazi, Jehu, ofa gamir gumazir korotiar aghua asem Balin ziam febar garim, kamaghin a migei, “Ni korotiaba inigh, gumamazizir iza asem Balin ziam febar aningigh.” Ezi gumazir kam Jehu mikemezi moghin ami.

²³ Ezi gin, Jehu ko Rekapin otarim, Jonadap aning Balin ziam fer dipenimin aven ghu. Egha Jehu kamaghin gumamazizibav gei, “Ia deraghvira uarir gan, egh uari asavsuigh, gumamazizir Ikiavira Itir Godin ziam fe tam ti e ko ikiama. E gumamazizir asem Balin ziam febara ikiam.”

²⁴ A mikemegha givagha, Jonadap ko danganir ofa gamir dakozir itimin aven ghua, asem Bal bagha ofan bar isia mighiriba ko ofan igharazibagh ami.

Gumazamiziba tighar izamin dughiamin, Jehu faragha 80plan midorozir gumazibav sevegha asem Balin ziam fer dipenimin azenan mizuam ikiasa me mikeme. Egha a kamaghin me mikeme, “Ia asem Balin ziam fer gumazamiziba bar me misueghti me arighiregh. Eghti midorozir gumazitam gumazamizir kabar tav ateghti an arimangigham, midorozir gumazir kam aremegham.”

²⁵ Egha Jehu ofan bar isia mighirizim gamigha givagha, kamaghin uan midorozir gumaziba ko gumazir dapanibav gei, “Ia aven izi bar me misueghti me arighiregh. Ia tav ateghti an ari mangan marki.” Ezi me aven ghua midorozir sabamin bar me misuaghariki. Egha me gin men kuaba inigha ghua nguibar ekiamin azenan da kuni. Egha me uamategha nguibar ekiamin itir Balin ziam fer dipenim bagha zui. ²⁶ Me Balin ziam fer dipenimin aven ghuegha, guarir akinir asebar nedaziba itir gumaziba dar ziaba feba, inigha azenan iza avimin dagh aboro. ²⁷ Egha me asem Balin marvir guam gasighasigha, an ziam fer dipenim gasighasiki. Egha me asem Balin ziam fer dipenir kam gamizi a buarir dipenimin oto, egha ikia iza datirighin tu.†

²⁸ Arazir kamin, Jehu asem Balin ziam fer arazim agifa, ezi Israelia uam an ziam fer puvati. ²⁹⁻³⁰ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Jehu migei, “Ni nan navir averiamin ifongiamin gin ghua, egha ni bizir kaba Ahapin adarazigh ami, ezi nin arazir kam nan damazimin dera. Kamaghin amizi ki gin nin adarazir gumaziba ateghti, me atrivibar

† 10:27: Akar kam, “datirighin,” e itir dughiam migeir puvati. Puvati. A dughiar gumazim akinafarir kam osirizim migei.

otivam. Nin ikegh mangi nin otarim ko an otarim, ko an igiavotarim ko an azizimin tugham.” Ezi gin Jehu Atrivim Jeroboamin arazir kurabar gin zui, gumazir kam a fomira Israelia gekuizi me arazir kuram gami. Jeroboam golin bulmakaun pumuningin ingarigha, mam inigha Betelin nguibamin aneti, egha mam inigha Danin nguibamin aneti. Ezi Jehu Israelia ataghizi, me bulmakaun kamningin ziam fe. ³¹ Ezi Jehu uaghan Ikiavira Itir God, a Israelian Godin Araziba uan navir averiamin aven bar deraghavira dar gin mangasa gavgavizir puvati. An akirim ragha Jeroboamin arazir kurabagh asarazir puvati. Jeroboam, a fomira Israelia gekuizi, me arazir kurabagh amizir atrivim.

Jehu areme

³² Dughiar kamın Jehu atrivimin itima, Ikiavira Itir God kantrin igharaziba ataghirazi, me Israelia gafigha men nguazir otevir maba isi. Sirian Atrivim Hasael Israelian nguazir otevir kam bar a iniasa me misosi. ³³ A Jordanin Fanemin aruem anadi naghin iti. Ezi Hasael Israelia abiragha, men nguazir kaba ini, a sautin amadaghan Arnonin Fanemin boroghin itir, Aroerin nguibar ekiamin ikegha ghua, notin amadaghan ghua, Gileat ko Basanin Distrihningin tu. Kar Gatın anabam, ko Rubenin anabam, ko Manasen anabamin akuar mamın adarazir nguaziba.

³⁴ Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Jehu amiziba, da akinafarir kamın iti, me a dibora ghaze, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akinafarir kam ingangarir gavgavir an amiziba bar dagh eghari. ³⁵ Egha gin Jehu uan inazir afeziabar min aremezi, me Samarian nguibar ekiamin mozimin anefa. Ezi an otarim Jehoahas, an danganim inigha atrivimin oto. ³⁶ Jehu Samarian ikia, 28plan azenibar Israelian atrivimin ike.

11

*Atalia Judan Atrivir Amizimin oto
(2 Eghaghaniba 22:10--23:15)*

¹ Ezi Atrivim Ahasian amebam Atalia kamaghin akam baraki, an otarim Ahasia aremegha gifa, ezi a zuamira midorozir gumazibav kemezi, me Judan atrivibar ikizimin gumaziba bar me misoghezi me ariaghire. ² Ezi midorozir gumaziba Ahasian otarim Joas misoghezi an aremezir puvati. Me kamaghin fozir puvati, Atrivim Joramın guivim Jehoseba ko Atrivim Ahasian buaramizim, moga Joas inigha amizir an ganamim, ko aning isa danganir me daguivsiaba arizimin aven aning modo. Kamaghin amizi, Atalia Joas misoghezi an aremezir puvati. ³ Ezi Jehoseba 6plan azenibar Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven Joas modozi an a ko iti. Ezi dughiar kamın Atalia Judan atrivir amizimin ikiavira iti.

⁴ Ezi namba 7in azenimin Atalia amizir atrivimin itima, ofa gamir gumazim Jehoiada, midorozir gumazir amizir atrivimin gariba ko, midorozir gumazir atrivimin dipenimin gariba, me bagha akam amaga ghaze, me Ikiavira Itir Godin Dipenimin izi. Me izegha givazi, Jehoiada me ko akar dikirizir gavgavir mam gami. A me bagha akar mam akirizi, me bizir a damuasa me mikemeziba bagha, Ikiavira Itir Godin ziamın akar dikirizir gavgavim gami. Ezi a gin Ahasian otarim Joas inigha iza men aka. ⁵⁻⁸ Egha Jehoiada kamaghin me migei, “E Joas damighti an atrivimin otivasa ki ifonge. Kamaghin amizi, ki bizir ia damuamiba bagh ia mikimasa. Ki fo, midorozir gumazir okoruar pumuning Sabatin dughiamın, ingangarim agivagha avughsi, ezi igharaziba men danganiba isa ingangarim gami. Ezi Sabatin kam otivasa, ezi midorozir gumazir okoruar 3pla, ia bar Ikiavira Itir Godin Dipenim izasa ki ifonge. Midorozir gumazir Sabatin dughiamın ingangarim gamiba,

kar atrivimîn dipenimin gari darasi, ko Surin tiar akamîn garir darasi, ko midorozir gumazir akirangin tuivigha ikia, divazimîn tiar akamîn gariba, me bar Ikiavira Itir Godin Dipenimin izi Joas geghuv an ganam. Midorozir gumaziba bar midorozir sababar suighiva, Ikiavira Itir Godin Dipenimin danganiba bar da tuivigh iki, egh deraghvîram atrivim bagh gan. Eghti a danganitamîn mangiti, midorozir gumaziba a ko mangi. Egh midorozir gumaziba gumazitam ateghti, an an boroghîn izan marki. Eghti gumazitam roghira iziti, me gumazir kam misueghti an aremegh.”*

⁹ Ezi midorozir gumazibar dapaniba, ofa gamir gumazim Jehoiadan akar kamîn gîn ghua Sabatin dughiamin, me midorozir gumazir ingangarim agivagha avugh-sasa amir kaba, ko midorozir gumazir men danganiba iniamiba, bar men akua Jehoiada bagha Ikiavira Itir Godin Dipenimin izi. ¹⁰ Dughiar kamîn, Atrivim Devitin afuziba ko oraba, da Ikiavira Itir Godin Dipenimin iti. Ezi Jehoiada bizir kaba inigha midorozir gumazibar dapanibagh aningi. ¹¹ Ezi midorozir gumaziba ghua, Ikiavira Itir Godin Dipenimin uari bagha danganiba inigha, sautin amadaghan ikegha ghua notin amadaghan tu. Me uaghan ofa gamir dakozimîn boroghîn tuivighav ikia, egha midorozir sababa suigha, atrivim ekiarugha bar deraghvira gara iti. ¹² Midorozir gumaziba uari akirigha mizua itima, ofa gamir gumazim Jehoiada, Joasin akua azenan iza, atrivibar dapanir asuam Joasin dapanim garu. Egha Akar Dikirizir Gavgavim itir akinafarir righizir mam a ganingi. Egha me gîn olivin borem Joasin dapanim gin-gegha anemisevezi, an atrivimîn oto. Ezi gumazamiziba

* 11:5-8: Hibrun akam vezin kabar migirigiar otevir maba deragha dar mingariba abighizir puvati.

bar akuegha dafaribav sogha, kamaghin dei, “Joas dughiar ruarimin atrivimin ikiam.”

¹³ Ezi Atrivir Amizim Atalia midorozir gumaziba ko gumazamizibar dimdiam baregha, uan dipenim ategha Ikiavira Itir Godin Dipenimin danganir gumazamiziba uari akuva itimin ghu. ¹⁴ A ghua otogha garima atrivir igiam, atriviba ami moghin, Ikiavira Itir Godin Dipenimin guamin itir guarir akinimin boroghin tughav iti. Egha a midorozir gumazibar dapaniba ko gumazir sighbagh ivibar garima, me atrivir igiamin boroghin iti. A uaghan garima gumazamiziba bar akuegha, men marazi uaghan isighbagh ivi. Ezi Atalia puv atara uan korotiam abigha dia ghaze, “Ia gumazamizir kuraba. Ia bar arazir kuram gamua na abinasa.”

¹⁵ Ezi Jehoiada Ikiavira Itir Godin Dipenimin boroghin Atalia misueghti an aremeghan an aghua. Egha a kamaghin midorozir gumazir dapanibav gei, “Ia Atalian suiraghti, midorozir gumaziba anekiarugh a kurugh Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizir divazimin azenan mangi. Eghti gumazitam an gin mangiti, ia gumazir kam misueghti an aremegh.” ¹⁶ Ezi me Atalian suiragha, a inigha Godin Dipenim ategha ghua atrivimin dipenim avinizir divazir hoziaba aven zuir tiar akamin aven ghugha, a misoghezi an areme.

Ofa gamir gumazim Jehoiada gumazamizibar akurazi,
me Ikiavira Itir Godin girara zui

(2 Eghaghaniba 23:16-21)

¹⁷ Godin ofa gamir gumazim Jehoiada, Atrivim Joas ko gumazamizibar akurvazi, me Ikiavira Itir God ko Akar Dikirizir Gavgavim gamua ghaze, me Ikiavira Itir Godin gumazamizibara ikiam. Egha a uaghan atrivim ko

gumazamizibar akurazi, me uarir tongin Akar Dikirizir Gavgavim gami. ¹⁸ Egha gin gumazamiziba asem Balin ziam fer dipenimin ghua, bar a gasighasiki. Egha me ofa gamir dakoziba ko asem Balin marvir guabagh asighasiki. Egha me Balin ofa gamir gumazim Matan misoghezi an areme. Ezi Jehoiada midorozir gumazir maba misevezi me Ikiavira Itir Godin Dipenimin gara a geghufi. ¹⁹ Ezi Jehoiada, midorozir gumazibar dapaniba ko, midorozir gumazir atrivimin gariba ko, atrivimin dipenimin garir midorozir gumaziba, me Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghugha atrivir igiam inigha an akua atrivimin dipenimin zuima, gumazamiziba bar men gin zui. Me bar ghua otivigha, tiar akar me kamaghin diborim, Midorozir Gumazibar Tiar Akam, an aven ghua Joas isava atrivir dabirabim gatizi an a gapera. ²⁰ Ezi gumazamiziba bar akonge. Me fo, midorozir gumaziba atrivimin dipenimin boroghin Atalia misoghezi an areme. Kamaghin amizi, gumazamiziba navir amirizim sara Jerusalem in apiaghav iti. ²¹ Joas 7plan azeniba ikia, egha atrivimin oto.

12

*Joas Ikiavira Itir Godin Dipenim akiri
(2 Eghaghaniba 24:1-14)*

¹ Jehu Israelian atrivimin itima, an namba 7in azenimin aven Joas Judan atrivimin oto. Egha Joas Jerusalem in ikia, 40plan azenibar atrivimin iti. Joas in amebam Sibia, a Berseban amizim. ² Ezi Joas atrivimin itir dughiamin, Godin ofa gamir gumazim Jehoiada an nighnizibar kira zui, kamaghin amizi, Joas arazir aghuiba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami. ³ Egha Joas, mighsiabar pin itir asebar ziaba fer dipenibagh asighasighizir puvati, ezi gumazamiziba danganir kabar ghuavira ikia ofabagh amua, egha pauran mughuriar aghuim zuiba tue.

⁴ Dughiar mamın, Joas ofa gamir gumazibar diazi me izima a me miġia ghaze, “Ia ofa gamir gumazamiziba bar, daġiar me inġha Ikiavira Itir Godin Diġenimin iziba ini, kar Ikiavira Itir Godin Diġenimin takisin daġiaba, ko daġiar gumaziba uan akar dikirizibar ġin mangi daningamiba, ko me uan ifongiabar God ganidir daġiaba.*

⁵ Ia ofa gamir gumaziba vaghvagh, deraghvira daġiar gumazamiziba ia ganidibar gan. Egh ia ganti, Ikiavira Itir Godin Diġenimin danganitam ikuvigham, eghti ia daġiar kabar taba inġh gumazibagh ivezeghti, me danganir ikuvizir kam akirigham.”

⁶ Ezi azenir mabar ġin, kar Joasin namba 23plan azenibar an atrivimin iti, egha an ofa gamir gumazibar garima, me Ikiavira Itir Godin Diġenim akirasa bizitam gamir puvati. ⁷ Ezi a Jehoiada ko ofa gamir gumazir igharazibar diazi me izezi, a kamaghin me miġei, “Ia manmaghsua Ikiavira Itir Godin Diġenimin danganir ikuvigha itiba akiran aghua? Kamaghin, ia gumazamiziba da isir daġiabagh ativagh dar ganan marki. Ia daġiar kabar taba isi, gumazir Ikiavira Itir Godin Diġenim ikuvizir bizibar kirsi ki misivamibar aningam.” ⁸ Ezi ofa gamir gumaziba Joasin akamin amamangati, egha me ua gumazamiziba da daġiaba inian koghasa akam akiri, egha uaghan me uari Ikiavira Itir Godin Diġenimin bizir ikuvizibar akiramin ingangaribar ganan kogham.

⁹ Ezi ġin ofa gamir gumazim Jehoiada boksiar mam inġha, an asuamin torim gamigha, a isa ofa gamir dakozimin boroghin aneti. Ezi gumazamiziba iza Ikiavira

* 12:4: Hibrun akam deragha vezin kamin mingarim abighizir puvati. Ni Ikiavira Itir Godin takisin daġiabagh foghsi, ni Ua Me Ini 30:11-16in gan. Egh ni akar dikirizimin daġiabagh foghsi, ni Ofa Gami 27:1-7in gan.

Itir Godin Dipenim avinizir divazimin aven zuir dughi-amin, me boksiar kamın garima, an ofa gamir dakozimin agharir guivimin amadaghan iti. Ezi ofa gamir gumazir Dipenimin tiar akamin gariba, me gumazamiziba inigha izir dagiaba isa boksiar kam gazui. ¹⁰ Egha ofa gamir gumaziba garima, boksiam izivasava amima, me gumazir atrivimin akinafariba osirim ko Godin ofa gamir gumazibar dapanim bagha akam amada. Ezi aning iza dagiar kaba isa mitarim gaghua da inigha ghua da medi. ¹¹⁻¹² Me da mengegha givagha, da isa Ikiavira Itir Godin Dipenim akirir gumazir dapanibagh anidi. Ezi gumazir kaba dagiaba isa gumazir dipenibar ingariba, ko gumazir dagiar dipenibar ingara foziba, ko dagiaba aghorir gumazibagh ivesi. Egha me uaghan temer arariba, ko ingaramin dagiabagh ivesi. Ezi ingangarir kamın akurvazir bizir manaba iti, me uaghan dagh ivesi. ¹³⁻¹⁴ Ezi silvan dagiar me Ikiavira Itir Godin Dipenimin iniziba, da ingangarir vamira iti, kar Ikiavira Itir Godin Dipenim akiramin dagiaba. Kamaghin amizi, me dagiar kaba inigh, itarir ekiaba, ko itarir me silvan ingariziba, ko sighaba, ko bizir lam amungamiba, ko Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven, ingaramin bizir igharazir me gol ko silvan ingariziba, me dagh ivezan kogham. ¹⁵ Gumazir ingangarimin gariba me dagiaba okeir puvati. Ezi gumazir aruaba dagiar kaba bagha men azangsizir puvati, me manmaghira dagiar kabagh ami. ¹⁶ Ezi dagiar gumazamiziba osimtizim agevir ofa bagha anidiba, ko dagiar arazir kuraba gin amadir ofaba bagha anidiba, me da isa Ikiavira Itir Godin Dipenimin itir boksiam gazuir puvati. Me da isa Godin ofa gamir gumazibagh anidi.

Sirian atrivim Judabav soghasa

¹⁷ Atrivim Joas Ikiavira Itir Godin Dîpenim akirasa gumazibav sevegha gîfa, ezi gîn, Sirian Atrivim Hasael uan midorozir gumaziba ko, iza Getin nguibar ekiam koro. Me Getia abiragha givagha, egha ragha Jerusalemia ko misoghasa ghue. ¹⁸ Ezi Atrivim Joas, Atrivim Hasael izi Jerusalem misoghan aghuagha, bizir ekiar bar aghuim isa Hasael bagha anemada. Joasin inazir afeziaba, kar Atrivim Jehosafat ko, Atrivim Jehoram ko, Atrivim Ahasia, me bar Joasin ifongiamin gîn ghua, bizir bar aghuiba isa Ikiavira Itir God ganingi. Ezi datirighin Joas bar a da ini. Egha a uaghan Ikiavira Itir Godin Dîpenim ko atrivimin dîpenimin dagiaba modir danganimin itir golba bar ada ini. Egha a bizir bar aghuir kaba Sirian Atrivim Hasael bagha da amada. Ezi Hasael da inigha givagha, Jerusalem ategha ghu.

¹⁹ Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Joas amiziba, da akînafarir kamîn iti, me a dîbora ghaze, Judabar Atrivibar Eghaghaniba. ²⁰⁻²¹ Dughiar mamîn, Joasin ingangarir gumaziba Joas misueghti, an aremeghasa akam akiri. Ezi men mamning, Simeatin otarim Josakar, ko Somerin otarim Jehosabat, aning tuavimin itir dîpenir mamîn a misoghezi an areme, kar tuavir ghuaghira Silan nguibamin otozim. Dîpenir kam, me fomira Jerusalemîn boroghin nguazibagh kua da isa Jerusalemîn danganir ira ghuezibav kira da apemezir danganimin iti. Kamaghira Joas aremezi, me an kuam isa Devitin Nguibar Ekiamin ghua an inazir afeziaba ko anefa. Ezi an otarim Amasia, an danganim inigha atrivimin oto.

13

*Joahas Israelian atrivim*in oto

¹ Ahasian otarim, Joas a 23plan azenibar Judabar atrivimin itima, Jehun otarim, Joahas a Israelian atrivimin oto.

Egha a 17plan azenibar Samarian nguibar ekiamin atrivimin iti. ² Nebatin otarim, Atrivim Jeroboam arazir kuram gamizi moghin, Joahas arazir kuram Ikiavira Itir Godin damazimin a gami. Jeroboam fomira Israelia gekuizi, me arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh gami. Ezi Jeroboam amizir arazir kaba, Joahas datirighin arazir kamaghira garibagh ami, egha da ataghizir puvati. Bar puvati. ³ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God puvira Israelian atari, egha Sirian Atrivim Hasael ataghizi, a dughiar aviribar iza Israelia misogha me abiri. Ezi gin Hasaelin otarim Benhadat, Sirian atrivimin oto. Ezi Ikiavira Itir God anetaghizi, a uaghan Israelia dikabinasava ami. ⁴ Ezi Atrivim Joahas Ikiavira Itir God ko migei. Guizbangira, Ikiavira Itir God fogha gifa, Sirian atrivim bar pazavira Israelia gami. Kamaghin amizi, God Joahasin dimdian baraki. ⁵ Egha Ikiavira Itir God, Israelian akurvaghasa gumazir mam amisefe, ezi gumazir kam Siriabar dafarim da ua me ini. Kamaghin amizi, Israelia fomira deragha ikezi moghin, datirighin men nguibabar dabirabim ua dera. ⁶ Egha me arazir kurar kam ataghizir puvati, kar arazir kurar Jeroboamin ikizim fomiram amiziba. Jeroboam uaghan Israelia gekuizi, me dagh ami. Me datirighin arazir kurar kabagh amuavira iti. Egha me aser amizim Aseran marvir guar Samarian itim, me a batoghezir puvati.

⁷ Ezi Sirian midorozir gumaziba Israelian midorozir gumazir aviribav soghezi me ariaghire. Sirian midorozir gumaziba bar puvira me gamua, me dikabira me gamima me nguazir minemniamin min otifi. Kamaghin amizi, dughiar kamin, Joahas midorozir gumazir aviriba puvati. Israelia datirighin 50plan midorozir gumazir hoziabagh apia misozibara iti. Egha me misoghamin 10plan karisba ikia, egha 10,000plan midorozir gumazir igharaziba iti.

⁸ Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Joahas amiziba, da akinafarir kamın iti, me kamaghin a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akinafarir kam, ingan-garir gavgavir an amiziba bar dagh eghari. ⁹ Egha gin Joahas uan inazir afeziabar mın aremezi, me an kuam inigha Samarian nguibar ekiamin ghua anefa. Ezi an otarim Jehoas, an danganim inigha atrivimin oto.

Jehoas Israelian atrivimin oto

¹⁰ Joas 37plan azenibar Judan atrivimin iti, ezi Joahasın otarim Jehoas, a Israelian atrivimin oto. Egha 16plan azenibar atrivim ikia, Samarian nguibar ekiamin iti. ¹¹ Nebatin otarim, Atrivim Jeroboam fomira arazir kuram gamizi moghin Atrivim Jehoas arazir kuram Ikiavira Itir Godin damazimin a gami. Jeroboam fomira Israelia gekuizi, me Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kuram gami. Ezi datirighin Jehoas, Jeroboamin mın arazir kurar kamaghira garibagh ami. Egha an arazir kurar kaba ataghizir puvati. Bar puvati. ¹² Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Jehoas amiziba, da akinafarir kamın iti, me kamaghin a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akinafarir kam, Israelian Atrivim Jehoas, Judan Atrivim Amasian adarazi ko misoghezir dughiamin, amizir bizir gavgavibagh eghari. ¹³ Ezi gin Jehoas uan inazir afeziabar mın aremezi, me an kuam inigha Samarian ghua, Israelian atrivibar mozibar boroghın anefa. Ezi Jehoasın otarim Jeroboamin igharazim an danganim inigha atrivimin oto.

Elisa areme

¹⁴ Ezi Jehoas atrivimin itir dughiamin, Elisa arimariar bar ekiam ini. A bar aremeghasava ami, ezi Atrivim Jehoas ghua an gari. Jehoas an apangkuvigha azia a

miglia ghaze, “Nan afeziam! Nan afeziam! Ni Israelian akurvazir gumazir bar gavgavim, mati midorozir hoziaba ko midorozir karisba.”

¹⁵ Ezi Elisa kamaghin a migei, “Ni mangi barir pim inigh izi.” Ezi Jehoas ghua a inigha izi.

¹⁶ Egha Elisa a migia ghaze, “Ni barir pim inigh a gekuigh asisivira gan.” Ezi atrivim kamaghin amizi, Elisa uan dafarim isa atrivimin dafarim gisin ati.

¹⁷ Egha gin Elisa kamaghin atrivim migei, “Ni datirighin mangi dipenir winduan aruem anadi naghin itim kuigh.” Ezi Jehoas uan barir pim ategha ghua windua kui.

Ezi Elisa ghaze, “Ni barir pim gekuigh barim gasivamadagh.”

Ezi Jehoas kamaghin amizi, Elisa diagha ghaze, “Barir kam, kar Ikiavira Itir Godin barim, a Sirian midorozir gumaziba abiragham. Eghti ni Afeghin nguibamin Sirian midorozir gumaziba ko misogh bar me agivagham.”

¹⁸ Egha Elisa ua kamaghin atrivim migei, “Ni bariba inigh.”

Ezi atrivim da inigha givazi, Elisa ghaze, “Ni barir kaba isi nguazim gapisigh.” Ezi Jehoas bariba isa 3plan dughiabar nguazim gapisi.

¹⁹ Ezi Godin akam inigha izir gumazim Elisa an ganigha atara kamaghin migei, “Ni 5pla o 6plan dughiabar nguazim gapizighan aghua? Ni kamaghin amigha ti, Sirian midorozir gumaziba agivaghai. Egh ni datirighin 3plan dughiabara, me abiragham.”

²⁰ Ezi gin Elisa aremezi, me an kuam inigha dagiar mozir me ingarizimin anefa. Azeniba zurara, Moapian gumazir okoruar maba iza paza Israelia gami.

²¹ Dughiar mamin Israelian gumaziba iza gumazir mamin kuam afasa. Egha me garima, Moapian marazi izima, me zuamira gumazir kamin kuam isa Elisan mozir

an aghariba iti naghin anekunighava are. Ezi gumazir kamın kuam mozimın ghuaghira Elisan agharibagh isin iri, ezi zuamira, an angamira itir ikirimirim ua iza an kuamın anabozi a ua dikafi.

Sirian midorozir gumaziba ua Israelia misosi

²² Ezi azeniba bar Jehoasin afeziam, Joahas Israelian atrivimın itima, Sirian Atrivim Hasael, Israelia misogha osimtızim me ganingi. ²³ Ezi Ikiavira Itir God Israelian apangkuvigha bar me gifonge. A fomira Akar Dikirizir Gavgavir Abraham ko Aisak ko Jekop ko amizir kam ginirigha, a Israelian akuragha me gasighasighizir puvati. Egha a Israelia batueghti, me an damazimın saghon man-gan an aghua.

²⁴ Ezi gin Atrivim Hasael aremezi, an otarim Benhadat an danganim inigha Sirian atrivimın oto. ²⁵ Ezi Israelian Atrivim Jehoas, uan midorozir gumaziba ko, Atrivim Benhadatin midorozir gumaziba ko me uariv sosi. Egha Jehoas, a Benhadat abiragha, Jehoasin afeziam, Joahasın dughiamın, nguibar Sirian midorozir gumaziba Israelia da inizir kaba, a uam ada ini. Jehoas 3plan dughiaabar Benhadat abira.

14

Amasia Judan atrivimın oto
(2 Eghaghaniba 25:1-24)

¹ Ezi Joahasın otarim, Jehoas azenir pumuningin Israelian atrivimın itima, Joasin otarim Amasia Judan atrivimın oto. ² A 25plan azeniba ikia, egha atrivimın otogha, 29plan azenibar Jerusalemın atrivim itı. An amebam, Jehoadin, a Jerusalemın nguibar ekiamın amizir mam. ³ Amasian afeziam Joas fomira amizi moghin, an arazir aghuibara Ikiavira Itir Godın damazimın dagh ami. Egha a

uaghan uan ovavim Atrivim Devit amizir arazir aghuibar gin zuir puvati. ⁴ Guizbangira, Amasia mighsiabar pin itir asebar ziaba fer danganir kabagh asighasighizir puvati. Ezi gumazamiziba danganir kabar ghua aseba bagha ofabagh amua, egha pauran mughuriar aghuim zuiba tue.

⁵ Amasia Judan kantri gativagha gavgavigha an garir dughiamin, a mikemezima, me ghua, an ingangarir gumazir dapanir an afeziam Atrivim Joas misoghezir kamningin, misoghezi aning areme. ⁶ Ezi a ingangarir gumazir kamningin boribav soghezi, me ariaghirezir puvati. A me ataghizi, me iti. An Akinafarimin itir Moses Osirizir Araziba itir akabar gin zui. Akinafarir kamin aven Ikiavira Itir God Akar Gavgavim e ganiga ghaze, “Gumazitamin borim arazir kuratam damighti, ia an arazir kuram ikarvaghsi, an amebam ko afeziam misueghti, aning aremeghan kogham. Eghti kamaghira, amebam ko afeziam arazir kuratam damighti, ia aningin arazir kuram ikarvaghsi, aningin boribav sueghti, me aremeghan kogham. Gumazim arazir kuram damighti, ia anarira misueghti, an aremegh.”

⁷ Dughiar mamin, Amasia uan midorozir gumaziba ko me ghua Idomian midorozir gumazir 10,000pla, Danganir Zarir Amangsizir Avirim Itimin me ko misosi. Egha me Idomia abiragha, Selan nguibar ekiam ini. Egha Amasia nguibar ekiar kam, ziam Joktel a gati. Ezi me dughiar kamin ikegha iza datirighin, ziar igiar kam a garisi.

⁸ Ezi gin Amasia, Israelian Atrivim Jehoas bagha gumaziba amangi. Atrivim Jehoas, a Joahasin otarim, egha Jehun igiavotarim. Gumazir kaba ghua Jehoas batogha, kamaghin a migei, “Israelia, Atrivim Amasia ia misoghasa migei. Kamaghin amizi, ia izi.”

⁹ Ezi Jehoas, Judan Atrivim Amasian akam ikaragha kamaghin akar isin zuimin a migei, “Lebanonin kantrin aven, dikoniba itir ikarizir mam, temer sidan mam bagha akam amaga kamaghin a migei, ‘Ni uan guivim, nan otarim bagh anemangasa ki ifonge. Eghti aning uaningin ikiam.’ Dikoniba itir ikarizir kam, akar kam mikemezi, gin asizir atiar mam danganir kam garua, ikarizir kam dikabinizi, a ikufi.”

¹⁰ Jehoas akar isin zuir kam gamua, ua kamaghin Amasia migei, “Ki fo, bar guizbangira, ni Idomia misogha bar me abira. Kamaghin amizi, ni bar akuegha uan ziam bar a fe. Ni midorozir kamin ziar ekiam ini. Egh ni datirighin bar akuegh, deraghvira uan nguibamin iki. Egh ni ua e misoghsi midorozim foran marki. Puvatightima, ni ko Judan gumazamiziba bar, ia pazavira iregh bar ikuvigham.”

¹¹ Ezi Amasia Jehoasin akam baraghan aghua. Kamaghin amizi, Israelian Atrivim Jehoas Israelian midorozir gumaziba ko, me nguibar ekiar Judan kantrin itim Betsemesin ghugha, Judabar Atrivim Amasia ko an midorozir gumaziba, ko misosi. ¹² Me uariv sogha ghuavira itima, Israelia Judan midorozir gumaziba dik-abirazi, Judan midorozir gumaziba ara ua uan nguibabar ghue. ¹³ Ezi Israelian Atrivim Jehoas, Betsemesin nguibar ekiamin ikia, Judabar Atrivim Amasian suiragha a isa kalabus gati. Atrivim Joasin otarim Amasia, a Atrivim Ahasian igiavotarim. Ezi gin, Atrivim Jehoas Israelian midorozir gumaziba ko, Betsemesin nguibar ekiam ategha Jerusalem ghue. Egha me Jerusalem avinizir divazir gavgavim gasighasiki, me Efraimin Tiar Akamin ikegha ghua, Tiar Akar Mikebamin itimin tu. Divazir kuvizir kamin ababanim, a 200 mitan min ghu.

¹⁴ Ezi Jehoas Jerusalem aven ghua, nguibar ekiamin

itir golba ko silvaba bar ada ini. A uaghan itarir ekiaba ko itarir igharazir Ikiavira Itir Godin Dipenimin itiba, ko atrivimin dipenimin mongezir dagiaba bar ada ini. Egha uaghan Judan gumazir ekiar maba isa kalabus gatigha kamaghin Amasia migei, “Amasia, ni uam Israelia e misoghsi nighnighan marki. Ni kamaghin damighti, ki nin gumazir ekiabav sueghti, me arighiregham.” An akar kam mikemegha givagha, gumazir ekiar kaba ko gumazamizir maba ko bizir kaba sara inigha ua Samarian ghu.

Atrivim Jehoas areme

¹⁵ Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Jehoas amiziba, da akinafarir kamin iti, me kamaghin a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akinafarir kam, Israelian Atrivim Jehoas, Judan Atrivim Amasian adarazi ko misoghezir eghaghanim, ko an amizir bizir gavgavir igharazibagh eghari. ¹⁶ Ezi gin Jehoas uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam inigha Samarian nguibar ekiamin ghua, Israelian atrivibar mozibar boroghin anefa. Ezi an otarim, Jeroboamin igharazim, an danganim inigha atrivimin oto.

*Atrivim Amasia areme
(2 Eghaghaniba 25:25-28)*

¹⁷ Israelian Atrivim Jehoas aremegha givazi, Judan Atrivim Amasia ua 15plan azenibar ikegha, areme. ¹⁸ Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Amasia amiziba, da akinafarir kamin iti, me kamaghin a dibori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba.

¹⁹ Atrivim Amasia Jerusalem in itima, gumazir maba a misueghti an aremeghasa akam akiri. Ezi an akar kam baregha, ara Lakisin nguibar ekiamin ghu. Ezi an apanir kaba gumazir maba amangizi, me an gin Lakisin nguibar ekiamin ghua, a misoghezi, an areme. ²⁰ Ezi me an kuam

inigha hoziabagh atigha ua Jerusalemin ize. Egha me an kuam isa Devitin Nguibar Ekiamin, an inazir afeziaba afezi naghin anefa.

²¹ Ezi gin Judan gumazamiziba bar Usia ini, an ziar igharazim Asaria. Egha me a gamizi, a uan afeziam Amasian danganim inigha atrivimin oto. Usia 16plan azeniba ikia, atrivimin oto. ²² Egha mong gin, an atrivimin itir dughiamin, a ghua misogha apanibar dafarimin Elatin nguibam uam a ini. Egha nguibar kamın danganir ikuviziba a ua dar kiri.

*Jeroboam*in igharazim, Israelian atrivimin oto

²³ Joasin otarim Amasia 15plan azenibar Judan atrivimin itima, Jehoasin otarim, Jeroboam Israelian atrivimin oto. Egha a 41plan azenibar atrivimin ikia, egha Samarian iti. ²⁴ Egha Nebatin otarim Jeroboamin faragha itim, an amizi moghin a Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kurabagh ami. Fomira Jeroboamin faragha itim, Israelia gekuizi, me Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kurabagh ami. Ezi datirighin Jeroboamin kam arazir kurar kabara, Jeroboamin faragha itim amizi moghira, an adagh ami. ²⁵ Jeroboam tighar atrivimin otivamin dughiamin, apaniba Israelian nguazir otevir aviriba ini. Ezi datirighin Jeroboam misogha, ua nguazir kaba ini, a tu-avir ghuaghira Hamatin nguibar notin amadaghan itimin ikegha ghua, Amangsizim Itir Dipar Akaremin, sautin amadaghan itimin tu. Ezi arazir kamın, Jeroboam Ikiavira Itir God, Israelian Godin akam gamizi, a guizbangiram oto. Akar kam, God faragha a isa Amitain otarim, Jona,* a Godin akam inigha izir gumazim a ganingizi, an a gun mikeme. Godin akam inigha izir gumazir kam Jona,

14:25: Jona 1:1 * 14:25: Gumazir kamra, Godin akam inigha izir gumazim, Jona, vezin kam a geghari.

a Gatheferin nguibamin gumazir mam. ²⁶ Ikiavira Itir God Israelian apanibar garima, me osimtizir ekiam me garighavira ikia, egha me agivasava ami. Ezi gumazir vaghvaziba ikiavira iti.† Egha uaghan men akurvaghamin gumaziba puvati. ²⁷ Ezi Ikiavira Itir God bar Israelian ziam angarighti, gumaziba ua me ginighnighan kogham, a kamaghin mikemezir puvati. Kamaghin amizi, a Jehoasin otarim, Atrivim Jeroboam apanibar dafarimin ua me iniasa anemisefe.

²⁸ Ezi bizir igharazibar eghaghanir Atrivim Jeroboam amiziba, da akinafarir kamın iti, me kamaghin a dıbori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akinafarir kam, an ingangarir gavgavir an amiziba ko, a Damaskusin nguibar ekiam ko Hamatin nguibar ekiam, ua da iniasa misoghezir midorozibar eghaghanibagh eghari. Nguibar ekiam Hamat, Judaba faragha a gatifa. ²⁹ Ezi gin Jeroboam uan inazir afeziar Israelian atriviba ikezibar min areme. Ezi an otarim Sekaraia an danganim inigha atrivimin oto.

15

Usia Judan atrivimin oto (2 Eghaghaniba 26:1-23)

¹ Jeroboam 27plan azenibar Israelian atrivimin itima, Amasian otarim, Usia Judan atrivimin oto. Usian ziar igharazim, Asaria. ² A 16plan azeniba ikia, egha atrivimin oto, egha 52plan azenibar atrivimin ikia, egha Jerusalemin iti. An amebam Jekolia, Jerusalemin nguibar ekiamın amizim. ³ Ezi Usian afeziam Amasia amizi moghin, Usia Ikiavira Itir Godin damazimin arazir aghuibagh ami. ⁴ Egha Usia mighsiabar pin itir asebar ziaba fer danganibagh asighasighizir puvati. Kamaghin

† 14:26: Ni Godin Araziba 32:36in gan.

amizi, gumazamiziba danganir kabar ghua aseba bagha ofabagh amua, egha pauran mughuriar aghuim zuiba tue.

⁵ Dughiar mamîn Ikiavîra Itir God lepan arîmariam gamizi, a Usian mikarzim bato, eghti arîmariar kam givaghan kogham. Ezi an atrivir dipenim ategha ghua dipenir igharazimin iti, ezi an otarim Jotam, an atrivir ingangarim gami, egha atrivimin dipenimin gara, egha kantri gativagha ikia ghuav itima, Atrivim Usia areme.

⁶ Ezi Atrivim Usia amizir bizir igharazibar eghaghaniba, akinafarir kamîn iti, me kamaghîn a dibori, Judan Atrivibar Eghaghaniba. ⁷ Ezi Atrivim Usia uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam inigha Devitin Nguibar Ekiamin ghua an kuam isa an inazir afeziabar mozibar boroghîn anefa. Ezi an otarim Jotam, an danganim inigha atrivimin oto.

Sekaraia Israelian atrivimin oto

⁸ Usia 38plan azenibar Judan atrivimin itima, Jeroboamin igharazimin otarim, Sekaraia, Israelian atrivimin oto. Egha a Samarian nguibar ekiamin ikia, 6plan iakinibara atrivimin ike. ⁹ Egha Sekaraian ovaviba amizi moghin, a Ikiavîra Itir Godin damazimin arazir kurabagh ami. An arazir Nebatin otarim Jeroboam amizir arazir kurar kaba ataghizir puvati. Jeroboam fomîra Israelia gekuizi, me arazir kuraba Ikiavîra Itir Godin damazimin dagh ami. Ezi datirighîn Sekaraia uaghan arazir kabaram ami. ¹⁰ Ezi Jabesin otarim Salum, gumazir maba ko uari akuvagha, Sekaraia misueghti, an aremeghasa tuaviba buri. Egha gin Salum uabi, gumazamizibar damazimin, Sekaraia misoghezi an aremezi, Salum uabi atrivimin oto. ¹¹⁻¹² Ezi arazir kamîn, a Ikiavîra Itir God mikemezîr akar dikîrizim gamizi, a guizbangîram oto.* Fomîra Ikiavîra

15:7: Aisaia 6:1 * 15:11-12: Nî 2 Atriviba 10:30in gan.

Itir God kamaghin Atrivim Jehu mikeme, “Kî gin nin adarazir gumaziba ateghti, me atrivibar otivam. Nin ikegh mangî nin otarim ko an otarim, ko an igiavotarim ko an azizimin tugham.” Ezi Sekaraia amizir bizir igharazibar eghaghaniba, da akînafarir kamîn iti, me kamaghin a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba.

Salum Israelian atrivimîn oto

¹³ Usia 39plan azenibar Judan atrivimîn iti, ezi Jabesin otarim Salum, Israelian atrivimîn oto. Egha Samar-ian ikia, iakînir vamîran atrivimîn ike. ¹⁴ Ezi dughiar kamîn, Gadin otarim Menahem, Tirsan nguibam ategha Samarian ghugha, Salum misoghezi an areme, ezi a uabi atrivimîn oto. ¹⁵ Ezi Salum amizir bizir igharazibar eghaghaniba, da akînafarir kamîn iti, me kamaghin a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. Akînafarir kam uaghan Salum ko gumazir igharaziba me Atrivim Sekaraia misueghti an aremeghasa amizir arazibagh eghari.

¹⁶ Dughiar Menahem uan gumaziba ko, me Tirsa ategha Samaria bagha zuimîn, me Tipsan nguibar ekiamîn otifi. Ezi Tipsan gumaziba uan nguibamîn aven mangasa Menahemîn gumazibar amamangatizir puvati. Kamaghin amizi, Menahem midorozim foregha me uariv sogha, Menahem uan adarazi ko me bar pazavira, Tipsan nguibar ekiam gasîghasiki. Egha me Tipsan nguibamîn gumazamiziba ko nguibar dozir an boroghin itibar gumazamizibav misoghezi me ariaghire. Egha me amizir naviba adaiba inigha men navibagh iniva da ofirima, me ariaghiri.

Menahem Israelian atrivimîn oto

¹⁷ Usia 39plan azenibar Judan atrivimîn itima, Gadin otarim Menahem Israelian atrivimîn oto. Egha a Samar-ian nguibar ekiamîn ikia 10plan azenibar atrivimîn iti.

¹⁸ Egha an arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami, mati Nebatin otarim Jeroboam, amizi mokin. Jeroboam fomira Israelia gekuizi, me arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami. Ezi Menahem datirighin arazir kaba ataghirazir puvati, an adagh amuvira ikia ghuav areme. ¹⁹ Menahem atrivimin itir dughiamin, Tiklat Pileses, Asirian atrivimin ikia, egha iza Israelia ko misosi. Ezi Tiklat Pilesesin ziar igharazim, Pul. Ezi Menahem 3,000,000 kina silva inigha, Tiklat Pileses givezasa a ganingi, eghti a ua misoghan koghiva, egh Menahemin akuraghti, a Israelian kantrin atrivir gavgavimin ikiam. ²⁰ Menahem manmaghin dagiar kaba ini, a gumazir dagiar aviriba itiba vaghvaghera me gaghorima, me 50 silvan dagiaba a ganingizi, ana da isa Atrivim Tiklat Pileses ganingi. Ezi Tiklat Pileses Israelian kantri ategha ghu.

²¹ Menahem amizir bizir igharazibar eghaghaniba bar, da akinafarir kamin iti, me kamaghin a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba. ²² Ezi Menahem uan inazir afeziabar min areme. Ezi an otarim Pekahia, an danganim inigha atrivimin oto.

Pekahia Israelian atrivimin oto

²³ Usia 50plan azenibar Judan atrivimin iti, ezi Menahemin otarim Pekahia, Israelian atrivimin oto. Egha Samarian nguibamin ikia azenir pumuningra atrivimin ike. ²⁴ An arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami. Fomira Nebatin otarim Jeroboam Israelia gekuizi, me arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami. Ezi Pekahia datirighin arazir kurar kabaram amua da ataghizir puvati. ²⁵ Ezi Pekahian midorozir gumazibar garir gumazir mam, an ziam Peka, a Remalian otarim. A Gileatin Distrighin 50plan gumaziba ko, Pekahia misueghti an aremeghasa akam akiri. Dughiar kamin,

Pekahia Samarian ikia uan atrivir dipenimin aven itir danganir gavgavim itima, gumazir kaba danganir kamin aven ghua, a misoghezi, an areme. Egha me uaghan Argop ko Arie misoghezi, aning areme. Ezi Peka, Atrivim Pekahian danganim inigha atrivimin oto.

²⁶ Ezi Pekahia amizir bizir igharazibar eghaghaniba, akinafarir kamin iti, me kamaghin a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba.

Peka Israelian atrivimin oto

²⁷ Atrivim Usia 52plan azenibar Judan atrivimin iti, ezi Remalian otarim Peka, Israelian atrivimin oto. Egha a Samarian nguibar ekiamin ikia, 20plan azenibar atrivimin iti. ²⁸ Egha an arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami. Nebatin otarim Jeroboam fomira Israelia gekuizi, me Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kurabagh ami. Ezi Peka uaghan arazir kabaram amua da ataghizir puvati.

²⁹ Peka Israelian atrivimin itir dughiamin, Asirian Atrivim, Tiklat Pileser iza, Israelia misogha, Ijonin nguibar ekiam, ko Abel Betmakan nguibar ekiam, Janoan nguibar ekiam, Kedesin nguibar ekiam, Hasorin nguibar ekiam, Gileatin Distrik, Galilin Distrik, ko Naptalin anabamin nguaziba bar ada ini. Egha a danganir kabar gumazamiziba inigha, Asirian kantrin ghua me isa kalabuziabar min ingangarir gumazamizir kinibar me ariki.†

³⁰ Ezi Usian otarim Jotam, a 20plan azenibar Judan atrivimin itima, Elan otarim, Hosia gumazir maba ko, Atrivim Peka misueghti, an aremeghasa tuavir mam bato. Egha gin Hosia, Peka misoghezi, an aremezi, Hosia uabi an danganim inigha Israelian atrivimin oto. ³¹ Ezi Atrivim

† 15:29: Ni akinafarir kamin akirangin itir Akar Mingaribar gan. A Israelian kalabusin itir dughiam migei.

Peka amizir bizir igharazibar eghaghaniba bar, da akinafarir kamin iti, me kamaghin a dibori, Israelian Atrivibar Eghaghaniba.

Jotam Judan atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 27:1-9)

³² Ezi Remalian otarim Peka azenir pumuningin Israelian atrivimin itima, Usian otarim Jotam, a Judan atrivimin oto. ³³ A 25plan azeniba ikia, atrivimin otogha Jerusalem ikia, 16plan azenibar atrivimin iti. An amebam Jerusa, a Sadokin guivim. ³⁴ Ezi Jotamin afeziam Usia amizi moghin, an arazir aghuiba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami. ³⁵ Egha Jotam mighsiabar pin itir asebar ziaba fer danganibagh asighasighizir puvati. Kamaghin amizi, gumazamiziba danganir kabar ghuavira ikia, aseba bagha ofabagh amua, pauran mughuriar aghuim zuiba tue. Ezi Jotam mikemezi, me Ikiavira Itir Godin Dipenim avinizir Divazimin Tiar Akar Pin Itimin ingari.

³⁶ Ezi bizir igharazir Jotam amizibar eghaghaniba, da akinafarir kamin iti, me kamaghin a dibori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba. ³⁷ Ezi Jotam atrivimin itir dughiamin, Ikiavira Itir God, Sirian Atrivim Resin ko Israelian Atrivim Peka, aningin midorozir gumaziba amangizi, me dughiar faragha zuimin, Judaba konasa ghue. ³⁸ Ezi Jotam uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam inigha Devitin Nguibar Ekiamin ghua, an inazir afeziabar mozibar boroghin anefa. Ezi an otarim Ahas, an danganim inigha atrivimin oto.

16

Ahas Judan atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 28:1-27)

¹ Remalian otarim Peka 17plan azenibar Israelian atrivimin itima, Jotamin otarim, Ahas Judan atrivimin oto.

² Egha Ahas 20plan azeniba ikia, atrivimin otogha, 16plan azenibar Jerusalem atrivimin iti. An ovavim Devit arazir aghuibagh ami, ezi Ahas Ikiavira Itir God, an God, an an damazimin arazir aghuibagh amir puvati. ³ Puvati. A Israelian atriviba amizi moghin, puram arazir kuram gami. Egha uaghan a bar arazir igharazim gami. A uan otarim misuegha, aseba bagha ofan bar isia mighirimin min a tua. Egha a fomira nguazir kamin ikezir gumazamizibar arazir kurabar gin zui. Ezi Ikiavira Itir God bar men arazibar aghuagha me batuegha, nguazir kam isa Israelia ganingi. ⁴ Ezi Ahas mighsiabar pin itir asebar ziaba fer danganibar zui. Danganir kaba, da uaghan mighsiar dozibagh isin ikia, temer ekiabar apengan iti. Egha an aseba bagha ofabagh amua, pauran mughuriar aghuim zuiba tue.

⁵ Dughiar kamin, Sirian Atrivim Resin, ko Israelian Atrivim Peka, a Remalian otarim, aning uan midorozir gumaziba inigha, Jerusalem konasa ghu. Egha me Jerusalemia ko misosi, me Atrivim Ahas ko an midorozir gumaziba dikabinasa amuava avenge. ⁶ Ezi dughiar kamin, Sirian Atrivim Resin, ua Elatin nguibam iniasa misosi. Egha a ua Elatin nguibam inigha, Judan Elatin aven itiba batoke. Egha a Idomia ataghizi, me ghua Elatin nguibamin iti. Egha an ikia iza datirikin.* ⁷ Ezi Atrivim Ahas gumazir maba amangizi, me Asirian Atrivim Tiklat Pilesar bagha ghua kamaghin a migei, "Ki Atrivim Ahas, ki nin ingangarir gumazim, egha ki nin borimin min iti. Datirighin Sirian atrivim ko Israelian atrivim na ko misosi. Kamaghin amizi, ni izi me misoghti, me e gasighasighan kogham." ⁸ Egha Ahas Ikiavira Itir Godin Dipenimin

16:3: Godin Araziba 12:31 16:5: Aisaia 7:1 * 16:6: Migirigiar otevir kam, "datirikin," a datirighin e itir dughiar kam migeir puvati. A gumazir akinafarir kam osirizimin dughiam migei.

itir gol ko silvan dagiaba, ko atrivimin dipenimin itir dagiaba sara inigha Asirian atrivim givezeghti, a Judabar akurvaghasa da amada. ⁹ Ezi Atrivim Tiklat Pileses, Ahasin akam baregha, uan midorozir gumaziba inigha ghua, Damaskusin nguibar ekiamin misogha a ini. Egha Tiklat Pileses, Atrivim Resinin misoghezi, an areme. Egha Damaskusin gumazamiziba, kalabuziar gumazamizibar min me inigha, Kirin nguibar ekiamin ghu.

¹⁰ Ezi gin Atrivim Ahas, Asirian Atrivim Tiklat Pilesesin ganasa Damaskusin ghu. A danganir kamın itir dughiamin, a Damaskusin itir asebar ziaba famin ofa gamir dakozimin gani. Egha an nedazimin ingarigha, ofa gamir dakozir kamın ingarir araziba osiri. Egha Jerusalemın Godin ofa gamir gumazim Uria bagha anemada, egha a mikemezi, a kamaghira ofa gamir dakozir mamın ingari. ¹¹ Ezi Uria akam baregha, kamaghira garir ofa gamir dakozir Damaskusin itimin ingari. Ahas tighar ua Jerusalemın izamin dughiamin, Uria ofa gamir dakozir kam gamigha gifa. ¹² Ahas ua izezir dughiamin, a ghua ofa gamir dakozimin gari. Egha ofa damuasa ofa gamir dakozir ekar kamın boroghın ghua adiriziamın ghuavanabo. ¹³ Egha an ofan bar isia mighirim, ko wit tuer ofa, ko wain inger ofabagh ami. Egha asizir ghuzim inigha, God ko navir vamiran ikiamin ofa bagha, ghuzim isa ofa gamir dakozimin a kavamadi.

¹⁴ Bar fomira iza dughiar kamın, ofa gamir dakozir me fomira brasin ingarizim, a lkiavira Itir Godin damazimin ikia an Dipenimin guamin tughav iti. Ezi Atrivim Ahas datirighın ofa gamir dakozir kam, an danganimın a inigha, a gisivagha notin amadaghan ofa gamir dakozir igiar kamın miriamin anesara. Godin ofa gamir dakozir kam, faragha ofa gamir dakozir igiar kam ko lkiavira

Itir Godin Dïpenimin tiar akamin, tizimin tughav ti. ¹⁵ Ezi Atrivim Ahas kamaghin Uria migei, “Ni zurara ofa damuamin dughiaba, ni ofa gamir dakozir igiar kamra mangi. Ni mizarazibar ofan bar isia mighiribar amuva, guaratizibar wit tuer ofabar amu. Egh ni atrivim bagh ofa damuva, egh uaghan gumazamiziba bar me bagh ofa bar amu. Kar ofan bar isia mighiriba ko wit tuer ofaba. Egh ni gumazamiziba bagh ofan igharazibar amu, kar wain inger ofaba. Egh ni asizibar ghuziba bar ada inigh ofa damu, egh da kavamangiti, da ofa gamir dakozir igiar kamra iri. Ezi brasin ingarizir ofa gamir dakozim, kar nan bizimra. Ki an ofabar amu egh Godin azangsighti, a na mikimti bizir ki damuasa nighniziba ki dar amuam.” ¹⁶ Ezi Uria atrivimin akar kaba baregha zurara dar gin ghua, egha kamaghin ami.

¹⁷ Ezi gin Atrivim Ahas ingangarir gumazibav kemezi, me Ikiavira Itir Godin Dïpenim avinizir divazimin aven ghugha, Solomonin ingangarir gumaziba fomira wilkarin brasin amizibar aghariba akaraghariki. Egha uaghan itarir ekiar wilkar gisin itiba ini. Egha me bulmakaun brasin tengin dipar ekiamin apengan itiba ini. Me gin dagiaba inigha tengin ekiar kam afasa dakozir igiamin ingari.† ¹⁸ Egha Ikiavira Itir Godin Dïpenimin boroghira, bizir mam mati dipenir dozir mamın mın iti, me Sabatin dughiamin uari bagha aruemin fefem avasa an ingari. Egha me datirighin a girazi, gumaziba an guamin ganan kogham. Ezi me, tiar akar atrivim Godin Dïpenimin aven zuim, me uaghan an itir kurkazir aghuim girazi, gumaziba ua kurkazir kamin ganan kogham. Atrivim Ahas Asirian

^{16:17:} 2 Eghaghaniba 4:2-6 † ^{16:17:} Hibrun akam deragha akar kamin mingarim abighizir puvati.

atrivimin ifongiamin gin ghua, arazir kabagh ami.‡

¹⁹ Ezi Atrivim Ahas amizir bizir igharazibar eghaghaniba bar, da akinafarir kamin iti, me kamaghin a dibori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba. ²⁰ Ezi Ahas uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam inigha Devitin Nguibar Ekiamin ghua, a isa an inazir afeziabar mozibar boroghin anefa. Ezi an otarim Hesehia an danganim inigha atrivimin oto.

17

Hosia Israelian atrivimin oto

¹ Atrivim Ahas Judan atrivimin itima, an namba 12in azenimin aven, Elan otarim Hosia, a Israelian atrivimin oto. Egha 9plan azenibar atrivimin ikia Samarian nguibar ekiamin iti. ² An arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami. Egha a Israelian atrivir igharazir an faragha zuiba amizi moghin, an arazir kurar bar aviribagh amizir puvati. ³ An atrivimin itir dughiamin, Asirian Atrivim Salmaneser iza Israelia ko misosi. Egha Asirian midorozir gumaziba Israelia abira, ezi Hosia Salmaneserin akar dikirizimin a gamua ghaze, an an apengan ikiva, egh zurara azenibar a takisin min dagiaba a daningam. ⁴ Egha azenir mamın, Hosia gumazir maba amangizi, me Isipin Atrivim So bagha ghuegha an azai, eghti a Hosian akuragham. Egha uaghan azenir kamin, Hosia azenibar zurara ami moghin, a Salmaneser bagha takisin min dagiaba amadir puvati. Kamaghin amizi, Salmaneser kamaghin fo, Hosia a gifaragha uan akar dikirizim abiki. Kamaghin amizi, a uan midorozir gumaziba amangizi me ghua, Hosian suiragha kalabus gati.

‡ 16:18: Ahas uan ingangarir kabar amuasa, brasin kaba ini. Solomon fomira Godin Dipenim bagha bizir kabar ingari. Ni 1 Atriviba 7:23-39in gan. 16:20: Aisaia 14:28

Asiriaba Samariabav sogha me abini

⁵ Dughiar Asirian Atrivim Salmaneser, Hosia kalabus gatizimin gin, Salmaneser uan midorozir gumaziba inigha ghua Israelian nguazimin aven arua bar me misosi. Me ghua Samarian nguibar ekiamin otivigha, me korogha, 3plan azenibar me ko misosi. ⁶ Ezi namba 9in azenimin Hosia Israelian atrivimin itima, Asirian atrivim Samariaba dikabiragha, men nguibar ekiam ini. Egha a Israelia inigha Asirian kantrin ghu. Egha marazi isa Halan nguibar ekiam gati, egha marazi isa Gosanin Distrighin aven itir, Haborin Fanemin boroghira me ariki. Ezi marazi Midian kantrin nguibabar iti.

⁷ Osimtizir Israelia bativir kaba, dar mingarim kamakin. Me Ikiavira Itir God, men Godin damazimin arazir kuram gami. Ikiavira Itir God fomira men inazir afeziaba Isipin atrivimin dafarimin ua me ini. Ezi me bizir kam ginighnizir pu. Bar puvati. Israelia asebar ziaba fe, ⁸ egha me uan atirivibar arazir kurar me faragha amizibar gin zui. Egha me ikizir igharazir fomira nguazir kamin ikezibar, arazir kurabar gin zui. Ezi Ikiavira Itir God ikizir kaba batuegha, nguazir kam isa Israelia ganingi. ⁹ Ezi Israelia Ikiavira Itir God, men God akirim ragha a gasaragha moga, arazir kurar bar aviribagh ami. Kar, arazir Ikiavira Itir Godin damazimin derazir puvatiziba. Me mighsiabar pin itir asebar ziaba famin danganiba, uan nguibar ekiaba ko nguibar doziba bar, dar boroghin, dar ingari. ¹⁰ Egha me mighsiabar oraziba ko temer ekiabar apebabar dughuazibar ghua, uari bagha dagiar guarir dighoriba itiba ko temer guarir aser amizim Aseran nedazim itiba saram asava, egha dar ziaba fe. ¹¹ Egha me danganir kabar ikia, asebar ziaba fer arazir ikizir igharaziba fomiram amizibagh ami, ikizir kaba, Ikiavira

Itir God fomira nguazir kamin me batoke. Me pauran mughuriar aghuim zuiba tua, aseba bagha ofa gami. Ezi Israelian arazir kurar kaba Ikiavira Itir God gamima, an aningaghe. ¹² Fomira Ikiavira Itir God kamaghin me mikeme, “Ia asebar marvir guabar ziaba fan marki.” Ezi me an akam baraghan aghuagha marvir guar kabar ziaba fe.

¹³ Ezi Ikiavira Itir God uan akam inigha izir gumaziba amangizi, me vaghvagha Israel ko Judan ghuegħa, kamaghin Akar Gavgavim me ganiga ghaze, “Ia nighnizibagh iragh, egh ia uan arazir kuraba ategħ nan Akar Gavgaviba, ko arazir ki ifongezibar gin mangi. Arazir kaba, ki ian inazir afeziabagh aningi. Ki akar kaba isa, uan ingangarir gumazibar akabagh atizi, me ia mikeme, kar nan akam inigha izir gumaziba.” ¹⁴ Ezi Israelian dapaniba gavgavigha Godin akam barazir puvati, egha an akam batuegħa uan inazir afeziabar arazibar gin zui. Inazir afeziar kaba, me nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin ikian aghua, a men God. ¹⁵ Israelia akirim ragħa arazir God ifongezibagh asava, Akar Dikirizir Gavgavir a men inazir afeziaba ko amizim, ko an ikiangsizir a me ganingiziba, me bar dar aghua. Me akaba batogħa, egha ghua asebar ziaba fe. Aser kaba guizbangin godba puvati. Ezi Israelian gumazamiziba bizir ifavarir kinir kabar ziaba fe, me uari pura bizir ifavarir kinibar min otifi. Fomira Ikiavira Itir God me mikeme, me men boroghira itir ikizibar arazibar gin mangan marki, ezi Israelia an akam batuegħa, arazir kabar gin zui. ¹⁶ Egha me Ikiavira Itir God, men Godin Akar Gavgaviba bar da batuegħa da abiki. Egha me gol inigha bulmakaun apurir pumuningin marvir guamningin ingarigha, aningin ziamning fe. Egha me aser amizim Aseran marvir guamin ingarigha an ziam

fe. Egha uaghan, overiamin itir mikoveziba bar dar ziaba fava, egha asem Balin ziam fe. ¹⁷ Egha me uan otariba ko guivibav sogha, avimin aven me tua aser kabar ofa gami. Egha me ganganir gumaziba ko gumazamizir aremezibar duaba ko migeiba bagha ghua, egha uarir akurvaghasa men azai. Egha me imezibagh amir arazibagh ami. Israelia ti nighnizir vamira iti, a kamakin, me Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kuram damuvira ikiasava ami. Ezi Ikiavira Itir God men arazir kurar kamin ganigha puvira men atari. ¹⁸ Ikiavira Itir God bar Israelian aningaghegha, men guabar ganan aghua. Kamaghin amizi, a men nguazimin me batoghezi, me ghua saghon itir kantrin ghu. Ezi Judan anabamin gumazamiziba uan nguazimin ikiavira iti.

¹⁹ Egha Judaba, me uaghan Ikiavira Itir God, men God, an Akar Gavgavibar gin zuir puvati. Israelia gin ghuezir arazir kurar kabara, Judan gumazamiziba uaghan dar gin zui. ²⁰ Ezi Ikiavira Itir God akirim ragha bar Israelia gasara. Egha a puv me gamua, egha apaniba amangizi me iza me gasighasiki. Israelia arazir kuraba ataghizir puvati, ezi Ikiavira Itir God men aghuagha, me batoghezi me an damazimin saghon ghue.

²¹ Fomira Israelia ko Judaba uari inigha Atrivim Devitin adarazir apengan iti. Egha gin Ikiavira Itir God Israelia gamizi, me Judan adarazi ko uari abiki. Egha Israelian adarazi dikavigha Nebatin otarim Jeroboam amisevezi, a men atrivimin oto. Egha Jeroboam me gamima, me Ikiavira Itir God ategha, arazir kurar avirir bar ekiabagh ami. ²² Egha gin Israelia uaghan, Jeroboam amizi moghin, arazir kurar bar igharazibagh ami. Me arazir kaba ataghizir puvati. Bar puvati. ²³ Ezi gin Ikiavira Itir God bar men aghua, egha me batoghezi me uan kantrin

saghon ghue. Ikiavira Itir Godin arazir kamin mingarim kamakin, God dughiar aviriba ikiangsizir akaba isa Israelia bagha uan akam inigha izir gumazibagh aningi. Kar an ingangarir gumaziba, ezi me arua Israelia miaviara iti, ezi me me baraghan aghua. Kamaghin amizi, Asiriaba iza Israelia misogha me abiragha, me inigha uan kantrin ghue, ezi me kantrin kamin ikiavira iti.*

Ikizir igharazibar gumazamiziba Israelin nguazim gapia

²⁴ Asirian atrivim ghua, Babilonin nguibar ekiamin gumazamiziba, ko Kutan nguibar ekiam, Ivan nguibar ekiam, ko Hamatin nguibar ekiam, ko Sefarvaimin nguibar ekiamin gumazamiziba, a bar me inigha Samarian nguibar ekiabar ghuegha, Israelian nguibar ekiabar me ariki. Ezi gumazamizir kaba bar Israelian nguazim gapia.

²⁵ Egha me iza kagh apiagha Ikiavira Itir Godin ziam fer puvati. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God laionba amangizi, da iza men maraziv suaghariki.

²⁶ Ezi gumazir maba ghua kamaghin Asirian atrivim migei, "Gumazamizir ni inigha ghua Samarian nguibabagh arighiziba, me nguazir kamin asebar arazibagh fozir puvati. Kamaghin amizi, aser kam laionba amangizi da iza gumazamizibav sozi me ariaghiri."

²⁷ Atrivim akar kam baregha uan gumazir dapanir mam migia ghaze, "Ni mangi Israelian ofa gamir gumazir e inigha kagh izezir kabar tam inigh izi. Egh uam anemadaghti, a Samarian kantrin mangi iki, egh nguazir kamin asebar arazibar gumazamizibar sure damu." ²⁸ Ezi me Israelian ofa gamir gumazir mam inigha, ua Samarian

* ^{17:23} Migirigiar otevir kam, "ikiavira iti," a e datirighin itir dughiam migeir puvati. A gumazir akinafarir kam osirizimin dughiam migei.

anemada, ezi a ghua Betelin nguibamin ikiava, Ikiavira Itir Godin ziam fer arazibar gumazamizir kabar sure gami.

²⁹ Ezi ikizir kabar gumazamiziba me uan arazibar gin ghuavira ikia, egha uari bagha asebar marvir guabar ingari. Egha me marvir guar kaba isa, Israelia fomira asebar ziaba fasa mighsiabar pin itir danganir ingarizir kabagh ariki. Egha ikizir vaghvaziba uari bagha marvir guabar ingara da isa nguibar me itibagh arisi. ³⁰ Babilonin ikegha izezir gumazamiziba, uari bagha asem Sukotbenotin marvir guamin ingari, ezi Kutan gumazamiziba, asem Nergalin marvir guamin ingari, ezi Hamatia uari bagha asem Asiman, marvir guamin ingari, ³¹ ezi Ivan gumazamiziba asem Niphasin marvir guam ko asem Tartakin marvir guamin ingari. Ezi Sefarvaimia me uan boribav sogha da tua, ofan min asemning Adramelek ko Anamelek ganidi. ³² Egha gumazamizir kaba uaghan Ikiavira Itir Godin ziam fe. Me uari uan adarazir gumazir maba misevima, me Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumazibar otifi. Godin ofa gamir gumazir kaba me asebar ziam fer danganir mighsiabar itibar ikia, egha gumazamizir asizir me ofa bagha isa izibar ofa gami. ³³ Egha arazir kamin me Ikiavira Itir Godin ziam fa, egha uaghan me uan nguibamin amir arazimin gin ghua uan asebar ziaba fe.

³⁴ Egha datirighin uaghan gumazamizir kaba arazir kamin gin ghuavira iti. Me guizbangira Ikiavira Itir Godin ziam fer puvati, egha me arazir God ifongeziba ko, bizir a damuasa me mikemeziba ko, Araziba ko, Akar Gavgaviba, me dar gin zuir puvati, kar a Jekopin ovavir boribagh aningizir araziba. Jekop a gumazir kam, God ziar igharazir kam Israel a ganingi. ³⁵ Ikiavira Itir God fomira Israelia ko akar dikirizir mam gami, egha mighigha kamaghin me migia ghaze, "Ia asebar ziaba fan marki. Ia men apengan

ikian marki, egh me bagh teviba apiran marki. Egh me bagh ofabar amuan marki. Bar marki. ³⁶ Ia nan ziamra fi, ki Ikiavira Itir God, egh nan apengan iki. Nan gavgavir ekiamin, ki Isipin ia inigha ize. Kamaghin amizi, ia na bagh teviba apiriva, na baghvira ofabar amu. ³⁷ Ia arazir ki ifongeziba, ko bizir ki damuasa ia mikemeziba, ko nan Araziba bar, ko nan Akar Gavgavir ki ia bagha osirigha ia ganingiziba, ia bar dar gin mangi. Ia asebar ziaba fan marki. ³⁸ Ia Akar Dikirizir Gavgavir ki ia koma amizir kam, gin amangan marki. Egha ia mangi asebar ziaba fan marki. ³⁹ Puvati. Ia nan ziamra fi, ki Ikiavira Itir God, ian God. Egh ia nan apengara iki. Ia kamaghin damuti, ki ian akuraghti apaniba ia abinan kogham.” ⁴⁰ Ezi gumazamizir kaba an akam barazir puvatigha, uan arazir me fomira amizibar gin ghuavira iti.

⁴¹ Ikizir igharazibar gumazamizir iza Samarian itir kaba, me Ikiavira Itir Godin ziam fa, egha uaghan uan asebar ziaba fe. Ezi datirighin men ovavir boriba uaghan, men arazir kabara gin ghuavira iti.†

Judan kantri ghuaghira ghua bar ikuvigha
givazir dughiamin eghaghanim

18

(Sapta 18--25)

Hesekia Judan atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 29:1-2; 31:1)

¹ Elan otarim Hosia, an namba 3in azenimin, a Israelian atrivimin itima, Ahasin otarim Hesekia, Judan atrivimin oto. ² Hesekia azenir 25pla ikia, egha atrivimin

17:36: Godin Araziba 6:13 † 17:41: Migirigiar otevir kam “datirikin,” a ves 34 ko ves 41in iti, an e itir dughiar kam migeir puvati. A gumazir akinafarir kam osirizimin dughiam migei.

oto, egha 29plan azenibar Jerusalemın atrivimin iti. An amebam Abiya, Sekaraian guivim. ³ Hesekia Ikiavira Itir Godin damazimin arazir aghuibagh ami, mati an ovavim Atrivim Devit amizi mokin. ⁴ Egha Hesekia mighsiabar pin itir asebar ziaba fer danganibagh asighasigha, dagiar guarir akiniba apirigha temer guarir aser amizim Aseran nedazim itim okaghariki. Hesekia garima, Moses fomira ingarizir kuruzir brasin kam, me a dibora ghaze, “Nehustan,” egha gumazamiziba pauran mughuriar aghuim zuiba tua, kuruzir kamin ziam fe. Kamaghin amizi, Hesekia datirighin kuruzir brasin kam inigha anebiaghariki. ⁵ Hesekia nighnizir bar gavgavim Ikiavira Itir Godin iti, a Israelian God. Judan atrivir igharazir tam, Hesekian min nighnizir gavgavim Godin itir puvati. An nighnizir gavgavim, atrivir faragh ikeziba ko an gin otivizir atriviba, bar men nighnizir gavgavibagh afira. ⁶ A bar Ikiavira Itir Godin porogha a baghavira iti, egha zurara Ikiavira Itir God ataghirazir pu. Bar puvati. A deraghavira Ikiavira Itir Godin Akar Gavgavir, a Moses ganingizibar gin zui. ⁷ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God Hesekia ko ikia egha an akurvazima, an amir biziba bar deraghaviram otifi. Asirian atrivim Judabagh ativagh men ganan Hesekia bar aghua, egha a ua atrivir kamin apengan itir puvati. ⁸ Egha Hesekia uaghan uan midorozir gumaziba ko Filistian kantrin ghuegha, egha Filistian kantrin ekiaba ko nguibar doziba sara misosi. Egha me Filistiaba abiragha ghua, Gasan nguibar ekiam ko nguibar an boroghira itibar tu. ⁹ Hesekia azenir 4plan, Judan atrivimin itima, dughiar kamin Elan otarim Hosia, an namba 7in azenimin a Israelian atrivimin iti. Egha azenir kamin, Asirian Atrivim Salmaneser uan midorozir gumaziba ko iza Israelia ko misosi. Me Samarian nguibar ekiam iniasa anevinigha

misosi. ¹⁰ Me nguibar ekiam korogha ghua, namba 3in azenim otozi, me Samaria dikabiragha a ini. Kar namba 6in azenim Hesekia atrivimin iti, ezi namba 9in azenimin Hosia atrivimin iti. ¹¹ Ezi Asirian atrivim Israelia inigha Asirian kantrin ghu. Egha marazi isa Halan nguibar ekiam gati, egha marazi isa Gosanin Distrighin aven itir, Haborin Fanemin boroghira me ariki. Ezi marazi Midian kantrin nguibabar iti.

¹² Osimtizir Israelia bativir kaba, dar mingarim kamakin. Me Ikiavira Itir God, men God, me an akam batosi, egha a me ko amizir Akar Dikirizir Gavgavir kam abigha, Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazim Moses, me ganingizir Akar Gavgaviba barazir puvatigha, an arazibar gin zuir puvati.

Asirian midorozir gumaziba Jerusalem in nguibar ekiam iniasav amua misosi

(2 Eghaghaniba 32:1-19; Aisaia 36:1-22)

¹³ Hesekia 14plan azenibar atrivimin itima, ezi Asirian Atrivim Senakerip uan midorozir gumaziba ko iza Judaba ko misogha me abiragha, men nguibar divazir gavgaviba aviniziba bar da ini. Egha me Jerusalem inizir puvati. ¹⁴ Atrivim Senakerip Lakisin nguibamin iti, ezi Hesekia kamaghin a bagha akam amada, “Ki nin akam batuegha, datirighin osimtizim iti. Ezi ki kamagsua, ni na ko misoghan marki. Egh nan kantri ateghti, ki kamaghin damuam, ni bizir manam bagh azangsihti, ki ni daningam.” Ezi Senakerip 10,000 kilogram silva ko 1,000 kilogram gol uabi daningasa Hesekia migei. ¹⁵ Kamaghin amizi, Hesekia Ikiavira Itir Godin Dipenimin itir silvan dagiaba ko atrivimin dagiaba itir danganimin dagiaba inigha, Senakerip bagha bar da amada. ¹⁶ Egha Hesekia Ikiavira Itir Godin Dipenimin tiar akabar itir golba ko guarir akinir tiar akabar miriamin itimningin golba bar da

adangi. A uabi faragha ingangarir gumazibav kemezi, me golin kaba tiar akar kaba avava, egha guarir akinimning sara nomke. Egha datirighin a golin kaba inigha Atrivim Senakerip bagha da amangi. ¹⁷ Ezi Asirian atrivim gol ko silvan kaba inigha, uan midorozir gumazibar dapanir ekiar 3pla, ko midorozir gumazir bizir dafam amadazi, me Lakis ategha, Atrivim Hesekia bagha Jerusalem zui. Me ghua Jerusalem oto. Dughiar kamin, danganir mam iti, Mozir Dipar Pin Itimin daghurim, dipam an ghuaghira Jerusalem oto. Daghurir kam, a tuavir ekiar ghua iniba ruer danganimin boroghin oto. Asiriaba otivigha danganir kamin tuivighav iti.

¹⁸ Ezi Asirian gumaziba Atrivim Hesekia bagha akam amaga ghaze, a izi. Ezi a uan fofozir gumazibar dapanir 3pla amangizi, me Asirian gumazir kaba bativasa ghue. Kar, Hilkian otarim Eliakim, an atrivimin dipenimin garir gumazim, ko Sepna, atrivimin akinafariba osirir gumazim, ko Asapin otarim Joa, an atrivim amir bizibar eghaghaniba, bar ada osirir gumazim, me zui. ¹⁹ Egha gumazir dapanir 3plan kaba, Asiriaba bativizi, Asirian midorozir gumazibar dapanir ekiabar mav, akar gavgavimin me migia ghaze, "Ia mangi, Asirian atrivir ekiamin akar gavgavir kamin gun Hesekia mikemegh. A kamaghin migei, 'Hesekia, ni gavgavir manam ikia, egha nan apengan ikian aghua? ²⁰ Migirigiar kiniba ti midorozimin gavgavim gafiraz, o? Bar puvati! Ni nan akaba barazir puvati. Egha ni ghaze, tina izi nin akuragham! Ezi ni na baraghan aghua. ²¹ Ki fo, kantri Isip nin akuragh misoghasa ni a bagha gara mizua iti. Egha ki ni migei, Isip mati abuar misiam dipiriaghirigha gifa. Egh ni a inigh fidizimin min an suiragh daruti, an ruaghatevim nin agharim mitigham. Isipin atrivimin arazim, abuar misiar kamin mirara ghu. Kamaghin amizi, misoghamin

dughiamin a izi nin akuraghan kogham. ²² Egh ni ti kamaghin mikimam, ia Israelia nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin iti, a ian God, a ian akuraghan. Ezi ki ghaze, bar puvatigham. E fo, Heskia, ni uabi ghua mighsiabar pin itir danganir an ziam feba ko, an ofa gamir dakozir pura tintinibar itiba bar dagh asighasiki. Egha ni Judaba ko Jerusalemia migia ghaze, me Jerusalemra izi ofa gamir dakozir vamiran Godin ziam fam.’

²³ “Heskia, ni izi nan gumazir ekiam Asirian atrivim ko akam akirigh. Ni ti 2,000plan midorozir gumazir gavgavibar apighti, nan atrivim 2,000plan hoziaba ni danighti, me dar apiagh misogham. Ki fo, ni uabi gumazir kamaghin garitaba itir puvati. ²⁴ Egha ni kamaghin nighnisi, Isipian midorozir gumaziba uan hoziaba ko karisba sara izi nin akuragh misogham. Bar puvatigham, me izan kogham. Ni en midorozir gumazibar tongin gumazir dapanir ziaba puvatizitam abinamin gavgaviba puvatigham. ²⁵ Ni ti ghaze, ki uabi uan nighnizimin iza nin kantri ko misogha a gasighasisi, a? Bar puvati. Ikiavira Itir God uabi na mikemezi, ki iza kantrin kam gasighasisi.”

²⁶ Eliakim ko Sepna ko Joa akar kam baregha, me Asirian midorozir gumazibar dapanir kam migia ghaze, “Ni Aramin akamin e mikim, e a gifo. Ni Hibrun akam mikiman marki. Puvatighti, gumazir nguibar ekiamin divazir gavgavir mitiam gisin mitivighav itiba nin akam baregham.”

²⁷ Ezi Asirian atrivimin gumazir dapanir kam kamaghin a ikaragha ghaze, “Nan atrivim akar kam ia ko ian atrivimra, mikimasa na amadazir puvati. Puvati. Gumazir divazim gisin tuivighav itiba, me uaghan akar kam baragham. Guizbangira, midorozim otoghti, e Jerusalem koroghti, dughiar kuram bar ia batogham. Eghti ia

gumazir divazim gisin tuivighav itiba, ia bar dagheba pu-
vatighiva, uan buaribar amiva, uan misizir pabar amam.”

²⁸ Egha Asirian midorozir gumazibar dapanir kam,
divazim gisin apiaghav itir gumazibar gara kamaghin
pantemin Hibrun akamin men dia me migei, “Ia der-
aghvira Asirian atrivir ekiamin akam baragh! ²⁹ Atrivim
kamaghin migei, Ia Heskia baraghti, a ia gifaran marki.
Heskia ian akuraghti ia deragh ikian kogham. ³⁰ Ia Hes-
ekian apezeperir akaba baraghan marki, egh ia nighnizir
gavgavim Heskian akamin iki egh suam, Ikiavira Itir God
ian akuraghti, e Asiriaba ia abinigh Jerusalemin nguibar
ekiam inighan kogham. ³¹ Ia Heskian akam baragh ua
na ko misoghsi nighnighan marki. Ia deravira dapiagh
iki, egh ia uan mozir paba tu dar amiva, wainin ikarizibar
ovizibar ami. Ia uan azenibar itir temer fighin oviziba
uan azenibar da inisi, ia na ko akam akirigh na ateghtima,
ki ian nguibar ekiam iniam. ³² Eghti ia deraghvira iki
mangiti, ki ia inigh mangi kantrin igharazir ian kantrin
mirara garimin ia atigham. Kantrin kam wainin azenir
aviriba iti. Egha a bret damuamin witin azenir aviriba
iti. Egha uaghan olivin temeaba ko haniba iti. Heskia ia
gifaragha ghaze, ‘Ikiavira Itir God, ian akuragh Asiriaba
dikabiragham!’

³³ “Ia Heskia ateghtima a ia gifaran marki. Ia ti ghaze,
kantrin igharazibar aseba men akurvasi, ezi me Asiriaba e
misogha e abira, a? Bar puvati. ³⁴ E ghua Hamatin nguibar
ekiam ko Arpatin nguibar ekiam, Sefarvaim, Hena, Ivan ko
misozima, men aseba managh ikia, men akurazir puvati?
Egha e ghua Samaria ko misozima, Samarian aseba men
akuragha e dikabiraz, o? Bar puvati. ³⁵ Kantrin kaba
me aser aviraviriba iti, ezi e me ko misosi. Ezi men
aseba men akurazi, me e misogha e abirazir puvati. O
Jerusalemia, ia manmaghsua nighnigha ghaze, Ikiavira

Itir God ian akuraghti, e ia misogh ia abiraghan kogham? Bar puvatigham!”

³⁶ Asirian gumazir dapanir kam me mikemegha givazi, gumazir divazir gavgavimin apiaghav itiba oregha fo, faraghavira Atrivim Heskia Asiriabar akam ikarvagh bizitamin mikiman men anogoroke. Kamaghin amizi, me uan akabar kumigha an migirigiatam ikarazir puvati. ³⁷ Ezi Asirian gumazir dapanir kamin migirigiaba, Eliakim, Sepna, ko Joa gamizi men naviba bar oseme. Ezi me uan korotiaba abiagharigha, ghua gumazir kamin migirigiaba bar dar gun Heskia migei.

19

Heskia uan osimtizibar gun Godin akam inigha izir gumazim Aisaia migei

(Aisaia 37:1-7)

¹ Ezi Judan Atrivim Heskia Asirian atrivimin gumazir dapanimin akam baregha, uan korotiaba abiagharigha buaber korotiaba aghuigha, Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu. ² Egha atrivimin dipenimin garir gumazim Eliakim ko, atrivimin akinafariba osirir gumazim Sepna, ko ofa gamir gumazir ghuribar diazi me izi. Ezi a me amangizi, me Emosin otarim, Aisaian ganasa zui. Ezi gumazir kaba, buaber korotiaba aghuigha zui. ³ Me ghuava otivigha kamaghin Aisaia migei, “Atrivim Heskia ghaze, Kar osimtizir ekiaba ko aghumsiziba otivir dughiam. Asiriaba dibovir migirigiar aviribar e gami. E amizir navim asangizimin min ami, a borim batamin dughiam otozi, an a batamin gavgaviba puvati. ⁴ Asirian atrivim uan abuir gumazim amadazi, a iza dibovir akabar en Godin Zurara Ikiavira Itim mikeme. E fo, Ikiavira Itir God, an dibovir akaba baregha gifa, eghti a gumazamizir dibovir akar kabagh amiziba, ivezir kuram isi me daningam. Kamaghin

amizi, ni en akuragh God ko mikimti, e ikiavira itir varazira a en akuraghti, e ovengan kogham.”

⁵ Ezi Aisaia, Hesekian akam baregha, ⁶ kamaghin gumazir an akam inigha izezir kabav gei, “Ia uamategh atrivim bagh mangi ikiavira Itir Godin akamin gun a mikesmegh. Ikiavira Itir God ghaze, ‘Ni akar a nan tiraghtirazar kam mighigh, a ginighnigh atiatingan marki. A pura Asirian atrivimin ingangarir gumazir kinim, a migirigiar kam gami. ⁷ Ia oragh. Ki uan Duamin gavgavimin, Asirian atrivim damighti an okam nighnigham. A migirigiar kinim baregh pura uamategh ari uan kantrin mangigham. An Asirian kantrin ikivira ikiti, ki gumazitabar amighti, me a misueghti an aremegham.’”

Asirian midorozir gumaziba ua Jerusalem gasighasighasa migei

(Aisaia 37:8-20)

⁸ Ezi Asirian abuir gumazim kamaghin oraki, Atrivim Senakerip Lakisin nguibam ataki. Ezi abuir gumazir kam dikavigha Jerusalem ategha ghua Libnan nguibamin otogha garima, an atrivim Lipnan nguibamin ikia Lipnabav sosi. Ezi a ghuava atrivim bato. ⁹ Asiriaba misogha itima, gumazir maba iza Atrivim Senakerip migia ghaze, “Itiopian Atrivim Tirhaka uan midorozir gumaziba ko iza ni ko misoghasa.” Ezi Senakerip Jerusalem iniasa nighnisi, kamaghin amizi, an akinafarir mam osirizi, an abuir gumaziba a inigha Hesekia bagha ghu. ¹⁰ Senakerip kamaghin akinafarim osiri, “Hesekia, ki fo, Godin ni nighnizir gavgavim itim, a ni migia ghaze, ki misogha ia abinigh Jerusalem inighan kogham. A ni gifari. Ni bar an akam baraghan marki. ¹¹ E Asirian atriviba, ni uabi en arazibagh fo, e kantrin igharazibar atriviba ko misogha bar me gasighasisi. Egha ni ti ghaze, ki

nin kantri kamaghin a damighan kogham? Puvati, ia guizbangira e gitaghan kogham. ¹² Nan inazir afeziaba fomira, Gosenin nguibam ko Haranin nguibam, Resepin nguibam, ko Idenin gumazamizir Telasarin nguibamin itiba, me nguibar kabagh asighasiki. Men aseba men akurazir puvati, ezi me deragha ikezir puvati. ¹³ Ezi nguibar kaba, Hamat, Arpat, Sefarvaim, Hena, ko Iva, men atriviba datirighin managh iti? Me itir puvati. E bar me misoagharighizi me ariaghire.”

¹⁴ Ezi Atrivim Hesehia akinafarir kam, abuir gumazir a inigha izeziba dama an suiragha an ganigha, a inigha Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu. Egha Ikiavira Itir Godin damazimin an onegha aneti. ¹⁵ Egha Hesehia kamaghin Ikiavira Itir God ko migei, “O Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ni Israelian God, ni enselin bar gavgavibagh afiragha bar pin uan atrivir dabirabim gaperaghav iti. Ezi nin gavgavim enselin bar gavgavibar gavgavim gafira. Nirara, ni guizbangira God, ni nguazir kamin kantribar gumazamiziba bar me gativagha men gari. Nirara, overiam ko nguazimin ingari. ¹⁶ O Ikiavira Itir God, ni deragh kuarim atigh nan migirigiaba baregh, deravira bizir kurar e bativizir kabar gan. Ni Godin Angamira Itim. Ezi Senakerip ni dipova mikemezir akar kaba, ni deragh da baregh dar gan. ¹⁷ O Ikiavira Itir God, e kamaghin fogha gifa, Asirian atriviba kantriba bar dagh asighasigha men nguaziba saram asighasiki. ¹⁸ Egha atrivir kaba, kantrin kabar marvir guaba sarama asighasigha da isa avimin da tue. Men marvir guar kaba, da guizin godba puvati, me temeaba ko dagiaba isa uan dafaribar dar kiri. Kamaghin amizi, Asiriaba bar moghira dagh asighasigha, dagh apongezi da isi. ¹⁹ O Ikiavira Itir God, ni en God, ni datirighin en akuragh, Senakeripin dafarimin uam en

inigh. Eghti nguazir kamin kantribar gumazamiziba bar kamaghin ganigh fogh suam, nirara ni Ikiavira Itir God.”

Aisaia Godin akam isa atrivim ganidi

(*Aisaia 37:21-38*)

²⁰ Ezi Emosin otarim Aisaia, Hesekia bagha kamaghin akam amada, “Ikiavira Itir God, a Israelian God, a ghaze, ‘Ni Asirian Atrivim Senakeripin dafarimin, ua uari ini-asa nan azangsiki. ²¹ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God datirighin Asirian Atrivim Senakerip ginighnigha akar kam gami. A kamaghin migei:

“Saionin nguibar ekiam, a mati amizir igiar bar dirim,
a ni dipova aghumsizir akabar ni migei.

Jerusalem nin girakirangin, ni dipova uan dapanim roi.

²² Ni uabira uan ziam fa, egha ni tinara akar kuraba ko dibovibar a gami?

Ni tinara pamtemin tiraghtirazir akabar a migei?

Ni tinara dikabinasa arazir kabagh ami?

Kirara, ki Israelian Godin Bar Zuezim, ni bizir kabar na gami!

²³ Ni uan ingangarir gumazir dapanibav kemezi,

me nin ziam fa nan ziamin tira.

Ezi ki men akatoribar migirigiar kaba baraki.

Ki fo, ni kamaghin migia ghaze, ni uan karisin aviriba inigha Lebanonin Mighsiabar orazibar ghuavanaga,

egha bar Lebanonin ruarir bar pizimin aven ghua,
danganir gumaziba aven zuir puvatizimin,

ni temer sidan bar ruariba ko temer painin bar aghuiba oke.

²⁴ Egha ni pura tintinibar aruir dughiabar, ni damamin dipatam gasazir puvati.

Dipaba bar dakezir dughiamin, ni kuizir mozir dipaba, da bar moghira izefe, ezi nin adarazi da api. Egh ni mangi Isipin faner ekiabar aruti, nin sueba dipar kabar amuti da misingam.

²⁵ “Senakerip, ni kamaghin fozir puvati, ki fomira bizir kabar amuasa ni amisefe. Ki nguibar gavgavir divazir gavgaviba itiba, ki dagh asighasighasa, gavgavim ni ganingi.

Ezi ni nan nighnizimra gin ghua nguibar kaba akaragharighizi da iregha, mati me dagiaba pozibav kinizi, da iti.

²⁶ Ezi gumazamizir nguibar kabar itiba bar atiatingi. Me okam nighnigha men gavgaviba bar moghira gefe.

Me mati, aruer dughiamin, aminir fefem iza grazibar isi da midii moghin misigha iti.

Aminir fefer kam aruem anadir naghin ikegha iza, grazir dipenir siriabar aghuiba ko grazir tintinimin aghuibar isizi, da deragha aghuir puvati.

²⁷ “Ezi ki bar moghira ni gifo, nin dabirabir araziba ko, digavir araziba ko, iza zuir araziba, ki bar dagh fo.

Egha nin aningagharir nan itim, ki uaghan bar a gifo.

²⁸ Nin aningagharir akar nan itiba ko, ni uabira uabi feir arazim, ki bar dagh fo.

Ezi ki datirighin akezim isi nin atinim darugh, egh ainin otevir me hosin akam gazuim, isi nin akam darugham.

Egh ni amikirigh tuavir ni uan nguibamin ikegha izezim, uam an mangigham.’”

²⁹ Ezi Aisaia akar ababanir mam isa Heskia ganiga, kamaghin migei, “Ia kamaghin ganigh fogham, azenir kam ko azenir gin izamimin, ia dagheba oparan kogham. Ia azenir kamın witin pura uari azenibar otiviba ini dar ami, egh mangi azenir pumuningin, ia azenir faragha ghuzimin dagher ovizir iregha aghuiba, ia dar ami, egh namba 3in azenimin, ia ua ingariva opar dami. Egh ia uaghan wainin ovizibar amisi, wainin ikariziba opariva, dar ovizibar amam. ³⁰ Eghti Judan anabamin gumazamizir ikiavira itir varazira, me witin azenim puvira be moghin, borir aviriba bati bar avirasemegham. ³¹ Eghti apaniba Jerusalemın gumazamiziba bar me gasighasighan kogham, men tarazi ikivira ikiam. Gumazamizir ikiavira itir varazira iki Saionin Mighsiamin mitivighvira ikiam. Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a bizir kabar amuti da otivighirasa nighnizir gavgavim iti.

³² “Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin migei,
 ‘Asiriabar atrivim uan midorozir gumaziba ko,
 Jerusalemın aven izan kogham.

Egh me uan baritamın aseghti, a nguibar ekiar kamın aven izeghan kogham.

Egh midorozir gumaziba misoghsi, oratam inigh nguibar kamın aven izeghan kogham.

Egh me tugh misoghsi, nguibar ekiamın divazir miriamın nguazim arighti, a ghuavanaboghan kogham.

Bar puvatigham.

³³ Ki Asiriabar atrivim uam a purighti, a izezir tuavim uam an mangam.

Kamaghin amizi, a Jerusalemın aven izeghan kogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme.

³⁴ Ki uan ingangarir gumazim Devit, a ko dikirizir akam ko, uan ziar ekiam ginighnigh, egh bizir kamning bangin, ki nguibar ekiam kamın ganiva an akurvaghām.’”

³⁵ Egha dimagarir kamra, Ikiavira Itir Godin enselin mam dikavigha ghua, Asiriabar midorozir gumaziba itir danganimin, men 185,000plan midorozir gumazibav soghezi, me ariaghire. Ezi aminim tirazi bar mizaraghara, gumazamiziba dikavigha midorozir gumazir kabar kuabar gari. ³⁶ Ezi Senakerip midorozir gumazir ikiavira itiba ko, dikavigha uamategha Asirian kantrin ghuegha, Niniven nguibar ekiamin iti. ³⁷ Egha a dughiar mamın uan asem Nisrokin dipenimin ghugha an ziam fe. Ezi an otarimning, aningın ziamning, Adramelek ko Sareser, aning midorozir sabam inigha aven ghugha a misoghezi an aremezi, aning ara ghua Araratın kantrin iti. Ezi an otarir igharazim, an ziam Esarhadon, a uan afeziamın danganim inigha, Asirian kantrin atrivimin iti.

20

Atrivim Hesekia arimariam inizi, Ikiavira Itir God an akura

(Aisaia 38:1-8; 38:21-22; 2 Eghaghaniba 32:24-26)

¹ Dughiar kamın, Asiriaba bar arazir kurabar Judabagh amima, Hesekia arimariam inigha atam areme. Ezi Emosın otarim Aisaia ghua an ganigha kamaghın migei, “Ikiavira Itir God kamaghın migei, ‘Nin arimariam givaghan kogham, a ikivira ikiti ni ovegham. Kamaghın amizi, ni gumazamizir nin dipenimin itiba, me mike-meghti, me nin ingangariba bar dar amu dar kirigh.’”

² Ezi Hesekia akar kam baregha, uan guam isa a itir dipenimin averiamin birimin gara, Ikiavira Itir God ko

miglia ghaze,³ “O Ikiavira Itir God, ki uan navir averiamin aven ni baghavira ikia, nin ifongiamin gin ghua, bar guizbangira zurara nin ingangarim deravira a gamuavira iti. Kamaghin amizi, ki amizir ingangariba, ni dagh nighnigh na ateghti, ki ovengan kogham.” Egha Heskia Ikiavira Itir God ko mikemegha givagha, bar puviram azi.

⁴ Aisaia atrivimin dipenim ategha zui. Egha tighar dipenir avizim ataghirazima, Ikiavira Itir God ua kamaghin a migei, ⁵ “Ni ua mangi Heskian ganigh, a nan gumazamizibar atrivim, egh a mikemegh: Ki Ikiavira Itir God, nin inazir afeziam Devitin God, ki nin azangsizim baregha nin temeribar ganigha gifa. Kamaghin amizi, ki ni damuti, ni ua ghuamaghegham. Guizbangira, ni gurumin nan Dipenimin mangigh nan ziam fi. ⁶ Egh kamaghin Heskia mikim: Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme: Ki ni ateghti, ni 15plan azenibar ua ikegh gin aremegham. Ki uaghan nin akuragh, egh Asiriabar atrivimin amamangatighan koghti, a ni abiraghan kogh Jerusalem inighan kogham. Bar puvatigham. Ki uan akar dikirizir ki fomira uan ingangarir gumazim Devit ko amizim ginighnigha kamaghin damuasa.”

⁷ Egha Aisaia kamaghin atrivimin ingangarir gumazibav gia ghaze, “Ia mangi fighin ovizir me apuzizitaba inigh, da dipavzuiarim darugh da mirmirigh da inigh izi, Heskian duar bar gavgavim dukuaghti, a ua misigham.” Ezi me ghua da inigha iza Heskian duar gavgavir kam gatizi, an duam misingi.

⁸ Heskia tighar ghuamaghamin dughiamin, a faragha uaghan kamaghin Aisaian azara, “Ikiavira Itir God, abanir manam nan akaghti, ki an ganigh fogh suam, ki gurumin uam an Dipenimin mangi, an ziam fam?”

⁹ Ezi Aisaia a migia ghaze, “Ikiavira Itir God nin akakaghamin ababanim kamakin. Ni, adiriziar e an gara

aruebar auaba mega zuir kamin gari. Ezi ni adiriziamin dughuazim, 10plan ighuviba ini zuamira mavanangasa ni ifonge, o a 10plan ighuviba ini zuamira uamategh tim izighirasa ni ifonge?”

¹⁰ Ezi Heskia ghaze, “An adiriziamin dughuazimin zuamira 10plan ighuvibar mavanangam, a pura bizim. Kamaghin amizi, a zuamira uamategh 10plan ighuvibar izighirasa ki ifonge.”

¹¹ Ezi Aisaia pamtemin Ikiavira Itir Godin dei, ezi Ikiavira Itir God adiriziar dughuazim gamizi, a zuamira uamategha timra 10plan ighuvibar ghuaghiri. Adiriziar kam, Atrivim Ahas fomiram an ingari.

Bablonian Atrivim Merodak abuir gumazir maba aman-gizi,

me Jerusalemin ize

(Aisaia 39:1-8)

¹² Baladanin otarim, Merodak Baladan, a Bablonin atrivimin iti. An orazi, Atrivim Heskia arimariar dafam ikia, ua ghuamaghe. Ezi an akinafariba osirigha bizir aghuir mam sarama gumazir mabagh aningizi, me Heskia bagha da inigha zui. ¹³ Ezi Heskia men akaba baregha givagha, bar akongegha, me inigha uan dipenim ko, dagiaba itir dipenim ko, bizir aghuiba itir dipenibar aven ghua, uan dagiaba ko bizir igharaziba men aka. A uan silvaba ko, golba, pauran mughuriar aghuiba ko, borer aghuiba ko, midorozir biziba, me bar moghira dar gani. Heskia bizitam modozir puvati. An atrivimin dipenim avinizir dipenibar itir biziba ko, an kantrin danganiba bar dar itir biziba, a bar dar men aka.

¹⁴ Ezi Bablonin izezir gumaziba uamategha ghuezi, Godin akam inigha izir gumazim Aisaia, iza kamaghin

Atrivim Hesekian azara, “Gumazir kaba manmaghira miġei? Me kantrin manamin gumaziba?”

Ezi Hesekia kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Me kantri Babilonin gumaziba, me nan ganasa saghuiamin ikegha ize.”

¹⁵ Ezi Aisaia kamaghin Hesekian azara, “Me bar bizir tizimra nin dipenimin aven an gani?”

Ezi Hesekia kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki uan biziba bar men akakaki. Egha ki uan bizir aghuiba akuvir dipenibar aven bizitam in modozir puvati.”

¹⁶ Ezi Aisaia kamaghin Hesekia miġia ghaze, “Ni oraghti, ki Ikiavira Itir Godin akam ni mikimam. ¹⁷ Ikiavira Itir God kamaghin miġei, ‘Bar guizbangira, dughiatam gin iziti, Babilonia izi, nin atrivir dipenimin itir biziba bar ada inigh, egh bizir nin inazir afeziaba fomira biziba akuvir dipenibar akuvaziba, me bar da inigh Babilonin kantrin mangigham. Eghti bizitam ua ikian kogham. ¹⁸ Eghti me ian ovavir borir ian otivizibar otarir taba inigh mangi me damuti, me kalabuziar gumazamizibar min otivighi, me men mikarzir mogomebar oviziba amiseveghti, me Babilonin atrivimin dipenimin aven ingaram.’”

¹⁹ Ezi Hesekia akar kam baregha, kamaghin Aisaia miġei, “Ikiavira Itir Godin akar ni na miġeim, a dera.”

Guizbangira, Hesekia kamaghin nighnigha ghaze, “Ki datirighin atrivimin itir dughiar kam in, bizir kurar kaba otivan kogham. E pura navir amirizimin ikiti midoroziba puvatigham.”

*Atrivim Hesekia areme
(2 Eghaghaniba 32:32-33)*

²⁰ Atrivim Hesehia amizir bizir igharazibar eghaghaniba bar, akinafarir kamın iti, me kamaghın a dıbori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba. Akinafarir kam Hesehia amizir ingangarir gavgavibagh eghari. Egha akinafarim uaghan bizir kabagh eghari, Hesehia dipamın suiraghti a ikiasa dipar akarer mam gikui. Egha dipam inigh Jerusalemin aven mangasa nguazimın averara torir ruarir mam gikui. ²¹ Atrivim Hesehia uan inazir afeziabar min aremezi, an otarim Manase, an danganim inigha atrivimın oto.

21

Manase Judabar atrivimın oto
(2 Eghaghaniba 33:1-20)

¹ Manase azenir 12pla ikiava, Judabar atrivimın oto, egha 55plan azenibar Jerusalemin atrivimın ike. An amebamin ziam, Hepsiba. ² Manase arazir aghuimın gin zuir pu. Bar puvati. A gumamazir igharazir fomıra nguazir kamın ikezibar arazir mızırızir kurabar gin zui, ezi İkiavıra İtir God me batuegha nguazir kam isa İraelia ganıngi. Ezi datırighın Manase İkiavıra İtir Godın damazimın arazir kabagh ami, kar arazir God bar aghuaziba.

³ Fomıra an afeziam Hesehia mighsiabar pın itir asebar ziaba fer danganiba apiraghariki. Ezi datırighın Manase ua dar ingari. Egha asem Balın ziam fasa ofa gamir dakozibar ingari. Egha a İraelian Atrivim Ahap, fomıra amizi moghın, an aser amizim Aseran nedazim itir temer guarir akinibar ingari. Egha uaghan overiamın itir mikovezibar ziaba fe. ⁴ Egha an aseba bagha İkiavıra İtir Godın Dipenimın aven ofa gamir dakozibar ingari. E bar fo, fomıra İkiavıra İtir God, uan Dipenir kam ginighnigha

kamaghin mikeme, “Jerusalemın itir Dıpenir kam, an aven gumazamiziba nan ziamra fı ikiam.” ⁵ Ezi Manase, Ikiavira Itir Godın Dıpenim avınizir divazımın aven itir danganir uari akuvir pumuningın, an overiamın itir mikovezibar ziaba fasa, ofa gamir dakozir mabar ingari. ⁶ Egha a uan otarım misogynhezi an areme, ezi an ofan bar isia mighirimın min a tuazi a bar isia mighiri. Egha a uabın akuraghasa ariaghrezir gumazamizibar duabar diava, egha uaghan uabın akurvaghasa kukunir gumazibar azai, egha akavsiar igharagha garir aviribagh ami. Manase arazir kurar avırıba Ikiavira Itir Godın damazımın dagh ami, ezi an arazir kurar kaba Ikiavira Itir God gamizi, a bar aningaghe.

⁷ Egha Manase aser amızim Aseran marvir guar kam inigha, a isa Ikiavira Itir Godın Dıpenimın aven aneti. Fomıra Ikiavira Itir God Dıpenir kam ginıghnigha kamaghın Devit ko an otarım Solomon mikeme, “Jerusalemın itir Dıpenir kam, ki uabi Israelian anababar tongın a ginaba, eghti me zurara an izi, nan ziamra fam. ⁸ Egh ia nan gumazamiziba, nan Akar Gavgavıba ko nan Arazir nan ingangarir gumazım, Moses, ia ganingizıba bar adar gin mangiti, nguazir ki fomıra ian inazir afeziabagh aningizi ia datirighın apiaghav itir kam, ki ia batueghan kogham.”

⁹ Ezi Israelia nan akam baraghan aghuagha, an gin zuir puvati. Bar puvati. Ezi Atrivim Manase Judaba ko Jerusalemian nıghnızıbagh amua me getuıma me bar arazir kurabagh amuavıra iti. Ezi men arazir kurar kaba, da gumazamizir fomıra nguazir kamın ikezibar arazir kurabagh afıra. Gumazamizir kaba, Ikiavira Itir God me batoghezi, Israelia nguazir kamın aven ize.

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God Atrivim Manasen arazir kurar kabar ganigha, egha an akar kam isa uan akam inigha izir

gumazibagh aningi, kar an ingangarir gumaziba. Ikiavira Itir Godin akam kamakin: ¹¹ “Atrivim Manase arazir bar kurar igharagha garir ki aghuazibagh ami, da Amoriam fomira amizir arazir kurabagh afira. An asebar marvir guabar ingara men ziaba fe, egha arazir kamın a Judan gumazamizibagh ekua zuima, me uaghan arazir kuraba nan damazimin dagh ami. ¹² Kamaghın amizi, ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki kamaghın migei: Ki bar Jerusalemın nguibar ekiam ko Judabar kantri gasighasigham. Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bizir kamın akam baregh, me digavir bar kuram damigh, egh nighnizir aviribar amuam. ¹³ Mati ki faragha Samarian nguibar ekiam ko Atrivim Ahap uan adarazi ko me gamizi moghin, ki arazir kamra Jerusalem damuam. Ki bar Jerusalem gasighasigh egh an gumazamiziba bar me gasighasigham. Eghti Jerusalem mati itarim, me a ruegha givazi, minezir muziarir taba an itir puvatizi moghin a pura ikiam. ¹⁴ Eghti varazira ikiti, ki men akuraghan kogham. Bar puvati. Ki me isi apanibar dafarim darigham. Eghti apaniba pazi me damuva, men biziba bar ada okemegham. ¹⁵ Nan arazir kamın mingarim kamakin: men ovaviba fomira Isip ataghizir dughiamın ikegha iza datirighin, nan gumazamiziba nan damazimin arazir kurar kabagh amuavira iti. Ezi men arazir kam na gamizi, ki bar men aningaghe.”

¹⁶ Manase Judan gumazamizibagh amima, me Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kurabagh ami. Egha a uabi uaghan uan adarazi men apanim gami. Egha Jerusalemın danganir mikebaba bar, Manase gumazamizir aghuir arazir kurabagh amir puvatizir aviribav soghezi me ariaghire.

¹⁷ Atrivim Manase amizir arazir igharazibar eghaghaniba, akinafarir kamın iti, me kamaghın a dibori,

Judabar Atrivibar Eghaghaniba. Akinafarir kam, an amizir arazir kurabagh eghari. ¹⁸ Manase uan inazir afeziabar min aremezi, me an kuam isa an atrivimin dipenim avinizir divazimin ghua nguazir otevir mamın anefa, me a dibora ghaze, Usan Azenim. Ezi an otarim, Emon an danganim inigha atrivimin oto.

Emon Judabar atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 33:1-25)

¹⁹ Emon 22plan azeniba ikia egha atrivimin oto, egha a Jerusalemin ikia azenir pumuningra atrivimin ike. An amebamin ziam, Mesulemet, a Harusin guivim, an nguibam Jotba. ²⁰ Emonin afeziam Manase amizi moghin, Emon uaghan Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kurabagh ami. ²¹ An afeziam fomira amizi moghin, a uan afeziam amizir arazir kurabara gin ghua asebar marvir guabar ziaba fe. ²² An akirim ragha Ikiavira Itir God gasara, an inazir afeziabar God, egha a Ikiavira Itir God ifongezir arazibar gin zuir puvati. ²³ Ezi dughiar mamın, Emonin ingangarir gumazibar dapaniba uari akuvagha, a misueghti an aremeghasa tuaviba buria akam misosi. Egha me gin atrivimin dipenimin aven a misoghezi an areme. ²⁴ Ezi gin Judan gumazamiziba, ingangarir gumazibar dapanir Emon misoghezir kaba inigha, uaghan me misoghezi me ariaghire. Egha me Emonin otarim Josaia gamizi, a uan afeziamın danganim inigha men atrivimin oto.

²⁵ Atrivim Emon amizir bizir igharazibar eghaghaniba, da akinafarir kamın iti, me kamaghın a dibori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba. ²⁶ Ezi me Emonin kuam isa Usan Azenimin itir mozimin anefa. Ezi an otarim Josaia, an danganim inigha atrivimin oto.

22

*Josaia Judabar atrivim*in oto
(2 Eghaghaniba 34:1-2)

¹ Josaia 8plan azeniba ikia, egha Judan atrivimin oto, egha 31plan azenibar Jerusalemin atrivimin ike. An amebamin ziam Jedida, an Adaian guivim, a Boskatin nguibar ekiamin amizim. ² Atrivim Josaia uan ovavim, Atrivim Devit fomira amizi moghin, a Ikiavira Itir Godin damazimin arazir aghuibagh ami. Egha a Ikiavira Itir Godin akaba bar dar gin mangasa bar gavgafi.

Me Ikiavira Itir Godin Dipenimin Godin Araziba Itir Akinafarimin api
(2 Eghaghaniba 34:8-28)

³ Atrivim Josaia 18plan azenibar atrivimin ikia, a uan gumazir an akinafariba osirim Safan amadazi, an akam inigha Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu. Safan, an Asalian otarim, egha uaghan Mesulamın igiavotarim. Josaia kamaghin Safan migei, ⁴ “Ni mangi ofa gamir gumazibar dapanim Hilikian ganigh, egh a mikemeghti, a dagiar gumazamiziba isa ofa gamir gumazir Ikiavira Itir Godin Dipenimin tiar akamin garibagh anidiba, a bar da mengegh. ⁵ Egh ni Hilkia mikemeghti, a dagiar kaba inigh Ikiavira Itir Godin Dipenim akirir ingangarim gamir gumazir kabar aningigh. Eghti me Dipenir kam akirir gumazibagh ives. ⁶ Egh me dipenibar ingarir gumaziba ko gumazir dagiabar dipenibar ingara fozibagh ives. Egh uaghan me ter arariba ko dagiar me Ikiavira Itir Godin Dipenim akirasa dighoregha arighiziba sara ivesegh. ⁷ Ki fo, gumazir ingangaribar garir kaba, me gumazir ifarir

puvatiziba, egha dagiaba oker puvati. Ezi ofa gamir gumazibar dapanim dagiar kaba bagh men azangan kogham, me manmaghin dagiar kabagh ami.”

⁸ Ezi Safan ghua atrivim mikemezi moghin ami. Ezi Hilkia akam baregha, kamaghin Safan migei, “Ki akinafarir righizir mamın gari, a Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven iti. Akinafarir kam Ikiavira Itir Godin Arazibar Akaba an iti.” Egha Hilkia akinafarir kam isa Safan ganingi, ezi an a dibori.

⁹ An a diponegha givagha, akinafarim inigha ghua Atrivim Josaia bagha ghugha kamaghin a migei, “Nin ingangarir gumaziba dagiaba bar ada inigha, Ikiavira Itir Godin Dipenimin gara anekirir ingangarir gumazibagh aningi.”

¹⁰ Egha Safan ua kamaghin migei, “Atrivim, ofa gamir gumazibar dapanim Hilkia akinafarir kam na ganingi.” Egha an akinafarim onegha atrivim bagh a dibori.

¹¹ Ezi atrivim Godin Akinafarir kamın aven itir Arazibar Akaba baregha, bar osemegha uan korotiam abiki. ¹² Egha an ofa gamir gumazim Hilkia, ko Safanin otarim Ahikam, ko Mikaian otarim Akbor, ko atrivim bagha akinafariba osirir gumazim Safan, ko atrivimin ingangarir gumazim Asaia, a bar men dia. Ezi me izegha givazi, a kamaghin me migei, ¹³ “Godin Arazibar Akaba itir Akinafarir ki datirighin inizir kam, a bizir Ikiavira Itir Godin gin mangasa ifongezibar gun e migei. Ezi en inazir afeziaba Ikiavira Itir Godin Akar kaba batuegha gifa. Ezi bizir kam bangin Ikiavira Itir God bar en aningaghe. Ezi datirighin e Godin Akinafarir kamın apigha gifa. Kamaghin amizi, ki kamaghsua, ia mangi Ikiavira Itir Godin azaragh fogh, ki Jerusalemia ko, Judan gumazamiziba ko, e bizir manabar amuasa a ifonge.”

¹⁴ Gumazir kaba atrivimin akam baregha, me Godin akam inigha izir amizir mam ko mikimasa nguibar igiar Jerusalemin boroghin itimin ghu. Amizir kamin ziam, Hulda. Hulda a Salumin amuim, a gumazir ofa gamir gumaziba azuir korotiaba itir danganimin garim. Salum a Tikvan otarim, egha Harhasin igiavotarim. Hulda gumazir kabar akam baregha givagha, ¹⁵ kamaghin men akam ikaragha ghaze, “Ikiavira Itir God, Israelian God, a kamaghin migei: Ia gumazir ia amadazir kam Josaia bagh uamategh mangi, kamaghin a mikemegh, ¹⁶ ‘Ki Ikiavira Itir God, ki atrivim garir Akinafarimin itir Akar kaba bar dar gin mangi, egh ki Jerusalem ko an itir gumazamiziba saram asighasigham. ¹⁷ Gumazamizir akirim ragha na gasarazir kaba, me asebar marvir guabar ofabagh ami. Ezi men arazir kurar kam na gamizima, ki puviram atari. Ki Jerusalemia bar men aningaghe, ezi nan aningagharir kam, a givaghan kogham.

¹⁸ “Ezi datirighin ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki ian atrivim kamaghin a mikimasa. Me ni bagha Akinafarir kam diborima, ¹⁹ ni bizir ki Jerusalem ko an itir gumazamizibar amuasa mikemeziba, ni dagh fo. Ki kamaghin migei, Jerusalem bar ikuvigh pura danganir kinimin ikiam. Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uan apaniba akar kurabar me mikimasi, kamaghin mikimam, “Ia Jerusalemia ikuvizi moghin ia ikufigh.” Ezi atrivim, ni akar kam baregha navim giragha, nan damazimin uabi abira. Egha ni datirighin uan korotiam abigha, azia nan dei. Kamaghin amizi, ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei, ki nin dimdiam baraki. ²⁰ Egh ki ni ateghti, ni uabi Jerusalemin otivamin asighasizir kamin ganighan kogham. Puvati. Ni bar deraghvira ikiam. Egh ni gin uan inazir afeziabar min aremeghti, me nin kuam afagh givaghti, ki Jerusalem gasighasigham.”

Godin akam inigha izir amizim Hulda, Ikiavira Itir Godin akam gumazir kabagh anigha givazi, me akar kam inigha uam atrivim bagha uamategha ghue.

23

Judaba Ikiavira Itir Godin apengan ikiasa akar dikirizim gami

(2 Eghaghaniba 34:3-7; 34:29-33)

¹ Ezi Atrivim Josaia Juda ko Jerusalemın gumazir dapanibar diazi, me iza uari akufa. ² Egha atrivim ko ofa gamir gumaziba ko, akam inigha izir gumaziba ko, Judan gumazamiziba ko Jerusalemın itir gumazamiziba, me ghua Ikiavira Itir Godin Dipenimin uari akufa. Me uari akuvagha givazi, atrivim Akar Dikirizir Gavgavim itir Akinafarir Righizir me Ikiavira Itir Godin Dipenimin apizir kam inigha, an itir akaba bar me bagha dar bori. ³ Atrivim Ikiavira Itir Godin Dipenimin tiar akamin boroghın itir guarir akinimin boroghın tughav ikia, Ikiavira Itir Godin damazimin Akar Dikirizir Gavgavim gamua kamaghın migei: A bar guizbangira uan navir averiam ko, uan duamin aven, Godin Akar Gavgaviba ko, akar a me ganingiziba ko, arazir a ifongeziba, a bar dar amuam. Egh an Akinafarir kamin aven itir Akar Dikirizir Gavgavimin akaba bar dar gin mangam. Ezi gumazamiziba uaghan bar Akar Dikirizir Gavgavir kamin akabar gin mangasa kamaghira akar dikirizir mam gami.

⁴ Ezi gin Atrivim Josaia, ofa gamir gumazibar dapanim Hilkia ko, ofa gamir gumazir an apengan ingariba ko, ofa gamir gumazir Ikiavira Itir Godin Dipenimin tiar akamin gariba, me inigha akar gavgavim me mikemegha ghaze, Me Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven mangi, asem Bal

ko, aser amizim Asera ko overiamin itir bizibar ziaba fer biziba, me bar ada inigh azenan izi. Me bizir kaba bar ada inigha azenan izezi, atrivim bizir kaba bar ada inigha, nguibar ekiamin azenan ghua, Kidronin Fanemin danganir konimin da tue. Ezi biziba bar isigha givazi, me dar averenim inigha, Betelin nguibar ekiamin ghu. ⁵ Egha Atrivim Josaia, aseba bagha ofa gamir dakozibar ofabagh amir ofa gamir gumaziba batoke. Judabar atriviba, fomira ofa gamir gumazir kabav sevezi, me mighsiabar pin itir danganir asebar ziaba febar ofabagh ami. Ezi asebar ziaba fer danganir kaba, da Judan nguibabar ikia egha Jerusalem boroghin iti. Atrivim Josaia uaghan asem Bal ko, aruem ko, iakinim ko, mikoveziba ko overiamin itir bizir igharaziba sara, dar ofa gamir gumaziba batoke. ⁶ Egha a Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven itir aser amizim Aseran marvir guam batuegha, a inigha Jerusalem azenan ghua Kidronin Fanemin danganir konimin uaghira a tuazi a isi. Egha gin an averenim inigha a misozi a pauran miraram oto. Ezi me ghua pura tintinibar Jerusalem gumazamizir kinir oveaghuezibar mozibar danganibar a inge. ⁷ Ezi Josaia migeima, me ghua gumazir poroghamiba uari bakia uari koma akuir arazim gamibar danganiba, da Ikiavira Itir Godin Dipenimin boroghin iti, egha me datirighin bar ada akaraghariki. Dipenir kaba, da nguazir otevir amiziba aser amizim Aseran marvir guam bagha inibar ingari naghin iti.

⁸ Ezi Atrivim Josaia, Judan kantrin aven itir mighsiar orazibar ghua, ofa gamir gumaziba ofa gamir danganiba bar dagh asighasiki. A notin amadaghan Geban nguibar ekiamin ikegha ghua, sautin amadaghan Berseban nguibar ekiamin tuziba, a bar dagh asighasiki. Atrivim Josaian arazir kam bangin, danganir asebar ziaba fer kaba, da datirighin gumazamizibar damazibar bar

mize. Ezi Josaia nguibar kabar ofa gamir gumaziba bar me inigha Jerusalemın ize. Egha uaghan ofa gamir dakozir Josuan tiar akamın boroghıra itibagh asighasiki. Gumazir kam Josua, a Jerusalemın gavmanın gumazir dapanir faragha zuim, a faragha Jerusalemın nguibar ekiamın aven zuir tiar akar ekiar agharir kiriamın itimın, ofa gamir dakozir kabar ingari.

⁹ Ezi mighsiabar pın ingarir ofa gamir gumazir kaba, kar ofa gamir gumazir atrivim inigha Jerusalemın izeziba, me lkiavira Itir Godın ofa gamir dakozir Jerusalemın aven itimın ofa damuan kogham. Bar puvati. Me pura uan adarazi ko ikia yis puvatizir bret api.

¹⁰ Faragha zuir dughiamın, danganir asebar ziaba fer mam iti, me a dıbora ghaze, Tofet, a Hinomın danganir zarimın iti. Ezi Josaia danganir kam gamizi a gumazibar damazibar bar mize. Kamaghın amizi, gumaziba faragha amizi moghın me ua danganir kamın mangan kogh, uan boriba isi asem Molek bagh ofan mın ua da tuan kogham.

¹¹ Fomira Judabar atrivir maba ghaze, aruem an aser mam. Egha me an ziam fe. Me hoziabar nedazir maba ko midorozir karisba isa, aruem bagha da amisevegha da isa nguazir otevir mam, a lkiavira Itir Godın Dıpenim avinizir dıvazimın tiar akamın boroghın iti, me da ariki. Nguazir otevir kam a dıvazimın boroghın ikia, atrivimın ingangarir gumazim Natanmelekin dıpenimın boroghıra iti. Ezi Atrivim Josaia hoziar kaba ko karisin nedazir kaba tuezi, da bar isi.

¹² Ezi atrivimın dıpenim gisın danganir mam iti, me a dıbora ghaze, Atrivim Ahasın Danganım. Fomira Judabar atrivir maba, ofa gamir dakozir maba danganir

pin itir kamın dar ingari. Ezi uaghan Atrivim Manase, Ikiavira Itir Godin Dıpenim avinizir divazımın aven uari akuvir danganir pumuningin, ofa gamir dakozir mabar ingari. Ezi datirighin Atrivim Josaia ofa gamir dakozir kaba bar dagh asighasiki. Egha gın me ofa gamir dakozir asighasighizir kabar mıneziba ko dar otevíba inigha ghua, Kidronın Fanemın danganir konımın da makuni. ¹³ Josaia, Atrivim Solomon fomıra ofa gamir dakozir Jerusalemin amadaghan aruem anadi naghın, Olivin Mighsiamın sautin amadaghan itibagh asighasiki.* Aser kaba, aser amizir kuram Astarte, ko Moapian aser kuram Kemos, ko Amonian aser kuram Molek, Solomon dar ziaba fasa ofa gamir dakozir kabar ingari. Aser kaba, kar Ikiavira Itir Godin damazımın bizir bar kurar a bar aghuaziba. ¹⁴ Atrivim Josaia dagiar guarir dıghoriba itiba apiragharigha, temer guarir aser amizim Aseran nedazim itiba okaghariki. Egha a gumazir aremegha gıvazıbar aghariba inigha, tintinıbar asebar ziaba fer danganıbar da kuni, egha kamaghıra danganir kabagh amizi, da gumazamizıbar damazıbar mize.†

¹⁵ Bar fomıra, Nebatin otarım Jeroboam, Betelin nguıbar ekiamın ofa gamir dakozir mam ko mighsiabar pin itir asebar ziaba fasa danganir mamın ingari. Jeroboam, an atrivir fomıra Israelia gekuizi me Ikiavira Itir

23:13: 1 Atriviba 11:7 * 23:13: Gumazir akınafarım kam osirizim, mighsiamın ikezir bizir kurar kabagh nıghnısi. Kamaghın amizi, danganir kam, Hibrun akam, ziar ıgharazım Olivin Mighsiam gati, a “Mighsiar Ikuvim.” † 23:14: Josua kamaghın nıghnigha gumazir oveaghuezıbar aghariba pura tintinıbar da akuni, eghti gumazıba atiatingıva egh asebar ziaba fer danganıbar saghon ikiam. Kamaghın amizi, Israelia kamaghın nıghnızir gavgavım iti, gumazir oveaghuezıbar aghariba, bizir kuraba. 23:15: 1 Atriviba 12:33

Godin damazimin arazir kurabagh ami. Ezi datirighin Atrivim Josaia, Betelin ghugha gumazibav kemezi, me asebar ziaba fer danganir kabagh asighasigha, ofa gamir dakoziba apiraghariki. Me asebar ziaba fer danganibagh aborozi da isi, egha gin me avimin averenim inigha a misogha zuima a pauran min oto. Egha me uaghan aser amizim Aseran marvir guam inigha avimin a tuazi a isi. ¹⁶ Ezi Atrivim Josaia mighsiar kamin tughav ikia egha a raghirigha, mozir mabar garima da iti. Ezi a gumazibav kemezi, me ghua gumazir ariaghirezibar aghariba asizi, ana da isa Jeroboamin ofa gamir dakozim gatigha avimin dagh aborozi da isi, ezi bizir kam ofa gamir dakozim gamima, a gumazamizibar damazimin bar mize. Egha arazir kam a Ikiavira Itir Godin akar a fomira uan akam inigha izir gumazir mamin akam garugha mikemezim gamizi, a guizbangiram oto. ¹⁷ Josaia aghariba tuegha givagha, gumazir kuaba afir danganir igharazir mamin garima a iti. Ezi a men azara, “Kar tinan mozim?”

Ezi Betelin nguibar ekiamin gumazamiziba Josaia ikaragha ghaze, “Kar Judan kantrin akam inigha izir gumazir kamin mozim, a fomira iza bizir ni datirighin ofa gamir dakozir kam gamizir bizibar gun mikeme.”

¹⁸ Ezi Josaia kamaghin me migei, “Ia bizitamin a damuan marki. Ia an aghariba ateghti da mar an mozimin iki.” Kamaghin amizi, me an aghariba inizir puvati. Egha uaghan me Samarian Distrighin akam inigha izir gumazir igharazir kamin aghariba inizir puvati. ¹⁹ Fomira Israelian atriviba, Samarian Distrighin itir nguibar ekiabar asebar ziaba fer danganir mighsiabar pin itibar ingari. Ezi men arazir kam Ikiavira Itir God gamizi, a men aningaghe. Josaia faragha Betelin nguibar ekiamin amizi moghin,

datirighin a danganir kabagh asighasiki. ²⁰ Egha an asebar ziaba fer danganir kabar ofa gamir gumaziba bar me inigha, men ofa gamir dakozibagh isin me misoghezi, me ariaghire. Egha a gumazir ariaghirezir igharazir mabar aghariba dakozir kabar da tuegha, ingangarir kam agivagha, uamatagha Jerusalem in ghu.

Gumamaziziba, God Israelia Gitazir Dughiam
Ginighnighamin Isam gami
(2 Eghaghaniba 35:1-19)

²¹ Egha gin Atrivim Josai a kam gumamaziziba bagha anemaga ghaze, “Ikiavira Itir God, en God, Akar Dikirizir Gavgavim Itir Akinafarimin mikemezi moghin, E God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam damuam.” Ezi gumamaziziba atrivim mikemezi moghiram ami.

²² Gumamaziziba bar deraghavira isar kam gami. Me fomira gumazir dapanibar dughiamin tugha iza Israelia ko Judabar atrivibar dughiamin, gumamaziziba me Isar kam deragha a gamizir puvati. Egha datirighin me bar deragha a gami. ²³ Dughiar kamin, Josai 18plan azenibar atrivimin itima, me Godin Akinafarimin Akaba deraghavira dar gin ghua, Ikiavira Itir God bagha Jerusalem in Isar kam deraghviam a gami.

Atrivim Josai arazir kurar igharazir maba Judan kantrin, da batoke

²⁴ Atrivim Josai uaghan gumazir ariaghirezir gumazibar duaba ko migeiba ko, nedazir muziarir gumaziba uan dipenibagh ariziba ko, asebar marvir guar gumaziba ingarizir igharaziba sara batoke. Kar Jerusalem ko Judan nguibaba bar men asebar ziaba fer bizir kurar God bar aghuaziba, a bar da batoke. A kamaghsua, gumamaziziba Ikiavira Itir Godin Arazir Akinafarir kamin aven itiba bar dar gin mangasa a ifonge. Akinafarir kam, ofa gamir

gumazibar dapanim Hilkia Ikiavira Itir Godin Dipenimin an api. ²⁵ Josaia an atrivir bar aghuim. An navir averiam ko an duam ko an gavgavimin aven, a ifongiar vamira ko nighnizir vamirara iti, a Ikiavira Itir God baghavira ikia, Moses Osirizir Araziba bar dar gin mangasa. Fomira atrivitam Josaian min derazir puvati, egha gin atrivitam an min itir puvati. A bar me gafira.

²⁶ Josaia guizbangira arazir aghuir aviribagh ami, ezi Ikiavira Itir God, Atrivim Manase amizir arazir kurabagh nighnighavira iti, egha a Judaba bar men aningaghegha, an aningagharim givazir puvati. ²⁷ Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ki fomira Israelian kantri gamizi moghin, ki bar arazir magh garimin Judan kantri damigham. Ki Jerusalem akirim ragh a gasaragham, kar nguibar ekier ki ua bagha misevezim. Egh dipenir ki misevezi gumazamiziba an izi nan ziam famin kam, ki akirim ragh a gasaragham.”

Josaia areme

(2 Eghaghaniba 35:20--36:1)

²⁸ Atrivim Josaia amizir bizir igharazibar eghaghanir igharaziba, akinafarir kamin iti, me kamaghin a dibori, Judan Atrivibar Eghaghaniba. ²⁹ Josaia atrivimin itir dughiamin, Isipin Atrivim Neko, Isipin midorozir gumaziba inigha Asirian atrivim ko misoghasa Yufretisin Fanemin ghu. Atrivim Josaia bizir kamin akam baregha, uan midorozir gumaziba inigha ghua Isipia ko misosi. Me Megidon nguibar ekiamin boroghin misozima, Isipian Atrivim Josaia misoghezi, an areme. ³⁰ Ezi Josaian apengan ingarir gumaziba an kuam inigha, midorozir karisin mam gatigha, a inigha uamategha Jerusalem ghu. Egha me Josaian kuam inigha an mozimin anefa.

Ezi Judaba, Josaian otarim Joahas inigha, boremin an dapanim gingegha anemisevezi, a men atrivimin oto.

*Joahas Judabar atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 36:2-4)*

³¹ Joahas 23plan azeniba ikia Judabar atrivimin oto. Egha a Jerusalemin ikia iakinir 3plara atrivimin ike. An amebam, an ziam Hamutal, a Lipnan nguibamin gumazim Jeremaian guivim. ³² Joahas uan inazir afeziabar arazibar gin ghua, egha arazir kuraba Ikiavira Itir Godin damazimin dagh ami.

³³ Isipin Atrivim Neko, Joahasin atrivir ingangarim agifa, egha a isa Riplan nguibar ekiamin kalabus gati, an Hamatin kantrin aven itir nguibam. Ezi Joahas Jerusalemin aven uam atrivimin itir puvati. Ezi Atrivim Neko Judan kantrin gumazamizibagh amima, me takisin min dagiaba a ganidi, dar dibobonim, 3,400 kilogrem silva ko 34 kilogrem gol. ³⁴ Ezi Atrivim Neko, Josaian otarir mam Eliakim ini, egha a Eliakim gamizi, a Josaian danganim inigha Judabar atrivimin oto. Ezi Atrivim Neko Eliakimin ziam adeggha, ziam Jehoiakim a gati. Egha gin Atrivim Neko Joahas inigha Isipin kantrin ghu. Ezi Joahas Isipin ikia ghuava areme.

³⁵ Ezi Atrivim Jehoiakim, takisin min dagiaba isi Atrivim Neko daningasa, gumazamiziba bar me da silvaba ko golba ini. Jehoiakim me mikemeghti, me takisin dagiaba manmaghin tughti, me a daningam. Gumazir dagiar bar aviriba itiba, me dagiar aviriba anidi. Ezi gumazir dagiar aviriba puvatiziba, me dagiar muziaribara anidi. Ezi Atrivim Jehoiakim silvaba ko golba inigha, Atrivim Neko bagha da amada.

*Jehoiakim Judabar atrivim*in oto
(2 Eghaghaniba 36:5-8)

³⁶Jehoiakim 25plan azeniba ikia, Judabar atrivimⁱⁿ oto. Egha a Jerusalemⁱⁿ ikia 11plan azenibar atrivimⁱⁿ ike. An amebamin ziam, Sebida, a Ruman nguibar ekiamⁱⁿ gumazim Pedaian guivim. ³⁷Jehoiakim uan inazir afeziabar arazibar gin ghua, arazir kuraba Ikiavira Itir Godⁱⁿ damazimⁱⁿ dagh ami.

24

¹Ezi Jehoiakim Judabar atrivimⁱⁿ itir dughiamⁱⁿ, Babilonian Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba ko iza Judan kantri misosi. Egha a me abiragha, Atrivim Jehoiakim gamizi, an an apengan iti. Ezi 3plan azeniba givazi, Atrivim Jehoiakim, Atrivim Nebukatnesar a gativaghan a bar aghua, egha a uam an apengan itir puvati. ²Ezi dughiar kamⁱⁿ, Ikiavira Itir God, Babilonian gumazir bizir maba ko, Siriabar gumazir bizir maba ko, Moapian gumazir bizir maba ko, Amonian gumazir bizir maba, me izi, Jehoiakimⁱⁿ adarazi ko misogh Judan kantri gasighasighasa, a me amada. Ikiavira Itir God fomira uan akam inigha izir gumaziba, kar an ingangarir gumaziba, uan akaba isa me ganingizi, me an gun mikeme. Ikiavira Itir God mikemezi moghin, datirighin bizir kabagh amizi, da guizbangiram otifi. ³Bar guizbangira, Ikiavira Itir God uabi nighnizir kam gumazir kabagh aningizi, me kamaghin ami. Ikiavira Itir God Atrivim Manase amizir arazir kurar kabagh nighnighavira iti. Bizir kam bangin, a Judabar atari, egh a me batueghti me an damazimⁱⁿ saghon mangasa, a ifonge. ⁴Atrivim Manase uaghan,

23:36: Jeremaia 22:18-19; 26:1-6; 35:1-19 24:1: Jeremaia 25:1-38; Daniel 1:1-2

fomira Jerusalemın nguibar ekiamin aven itir gumazamizir aghuir arazir kuratam gamizir puvatizir aviribav soghezi me ariaghire. Ezi Ikiavira Itir God bizir kam ginighnighavira ikia, egha Atrivim Manasen arazir kurabagin amangan aghua.

⁵ Atrivim Jehoiakim amizir bizir igharazibar eghaghaniba, da akinafarir kamin iti, me kamaghin a dibori, Judabar Atrivibar Eghaghaniba. ⁶ Atrivim Jehoiakim uan inazir afeziabar min aremezi, an otarim, Jehoiakin an danganim inigha atrivimin oto.*

⁷ Isipin atrivim fomira ativazir danganiba, Isipin kantrin mitaghniamin fanemin ikegha ghua Yufretisin Fanemin tu. Ezi dughiar kamin Babilonin atrivim dagh atifa. Kamaghin amizi, Isipin atrivim uan midorozir gumaziba ko ua ghua kantrin igharaziba ko misozir puвати.

*Jehoiakin Judabar atrivimin oto
(2 Eghaghaniba 36:9-10)*

⁸ Jehoiakin 18plan azeniba ikia, egha Judan atrivimin oto. Egha a Jerusalemın ikia 3plan iakinibara atrivimin ike. An amebamin ziam, Nehusta, a Jerusalemın gumazim Elnatanin guivim. ⁹ Jehoiakin uan afeziamin arazir kurabagin ghua, Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kurabagin ami.

¹⁰ Egha Jehoiakin atrivimin ikiavira itima, Babilonian Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba inigha iza, Jerusalem korogha a iniasa misosi. ¹¹ Babilonian midorozir gumaziba Jerusalem korogha iti, ezi Atrivim Nebukatnesar uabi iza uan midorozir gumaziba ko iti.

¹² Ezi Atrivim Jehoiakin garima, Nebukatnesar izegha

* 24:6: Jehoiakim ko Jehoiakin aning gumazir igharazir pumuning, aningın ziamning mong uaghara ghu. 24:12: Jeremaia 22:24-30; 24:1-10; 29:1-2

givazi, a uabi uan amebam ko, an apengan ingangarir gumaziba ko, an gumazir dapaniba ko atrivimin dipenimin garir gumaziba, a bar me isa Atrivim Nebukatnesar daningasa, me bar nguibam ategha azenan ghua, Nebukatnesar batogha a migia ghaze, e ua misoghan kogham. Ezi Atrivim Nebukatnesar, Atrivim Jehoiakin isa kalabus gati. Bizir kam Nebukatnesar atrivimin itir azenir namba 8in aven oto. ¹³ Dughiar kamin, Atrivim Nebukatnesar Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven ghua, Atrivim Solomon fomira ingarizir bizir golba itiba, a bar ada inigha da biaghariki. Egha a uaghan bizir bar aghuir Ikiavira Itir Godin Dipenimin itiba ko, bizir aghuir atrivimin dipenimin itiba, a bar da atera Babilonin ghua. Arazir kamin mingarim kamakin, Ikiavira Itir God fomira an gun mikeme, ezi a guizbangiram oto.

¹⁴ Ezi Atrivim Nebukatnesar Jerusalemin gumazamiziba bar ko, gumazir dapaniba bar ko, midorozir gumazir gavgaviba, a bar men suiragha kalabuziar gumazamizibar min me inigha ghua, men dibobonim 10,000in tu. Egha a uaghan gumazir bizir igharagha garibar ingaramin fofozim itiba ko, gumazir ainin bizibar ingaramin fofozim itiba sara bar me ini. A me inigha Jerusalem ategha ghua Babilonin kantrin otozi, me kalabuziar gumazibar min otifi. An onganarazibagh amir gumazamizir varazira ataghizi, me Judan kantrin ikiavira iti. Gumazamizir igharaziba bar, me ua Judan kantrin aven itir puvati.

¹⁵ Atrivim Nebukatnesar, Jehoiakin ko an amebam ko, an amuiba ko, an gumazir dapaniba ko, Judan gumazir aruaba, a bar me inigha Jerusalem ategha kalabuziar gumazamizibar min Babilonin ghua. ¹⁶ Egha Atrivim Nebukatnesar midorozir gumazir gavgaviba bar me inigha ghua, men dibobonim 7,000. Egha a uaghan gumazir avirir bizir

igharagha garibar ingarir fofozim itiba ko gumazir ainin bizibar ingariba sara ini, men dibobonim 1,000in tu. Gumazir kaba bar gumazir gavgaviba, ezi me midorozir gumazibar ingangarim damuan tughati.

¹⁷ Atrivim Nebukatnesar, Jehoiakinin afeziar dozim Matania gamizi, a Jehoiakinin danganim inigha atrivimin oto. Nebukatnesar ziam Matania adeggha ziar kam, Sedekaia a gati.

Babilonia Jerusalem misogha a ini

(2 Eghaghaniba 36:11-21; Jeremaia 52:1-11)

¹⁸ Sedekaia 21plan azeniba ikia, Judan atrivimin oto. Egha 11plan azenibar Jerusalem atrivimin ike. An amebam, Hamutal, a Jeremaian igharazimin guivim, a Lipnan nguibar ekiamin gumazir mam. ¹⁹ Sedekaia, Jehoiakimin arazibar gin ghua, Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kurabagh ami. ²⁰ Judaba ko Jerusalemian arazir kuraba Ikiavira Itir God gamizi, a bar men aningaghe. Egha Ikiavira Itir God gumazamizir kaba bar me batoghezi, me an guamin saghon ghue.

Ezi gin Sedekaia, Babilonin atrivim a gativagh an ganan a bar aghua, egha a uam an apengan itir puvati.

25

¹ Egha namba 9in azenimin Sedekaia atrivimin ikia ghua, an namba 10in iakinimin, namba 10in iakinir kam aruemin oto. Ezi Babilonin Atrivim Nebukatnesar uan midorozir gumaziba bar dar akua iza Jerusalem avinigha, nguibam iniasa misosi. Me Jerusalem korogha, ghua temeba okegha iza nguibar ekiamin divazir gavgavimin boroghira dar pozim mikini. Egh me nguazim dav

24:17: Jeremaia 37:1; Esekiel 17:13 24:18: Jeremaia 27:1-22; 28:1-17
24:20: Esekiel 17:15 25:1: Jeremaia 21:1-10; 34:1-5; Esekiel 24:2

kinighti, da figh ghuanaboghti, me mangi dagh isin mitivigh, nguibar ekiam ko misogham. ²⁻³ Me azenir vamira ko akuamin Jerusalem avinigha iti. Ezi Sedekaia 11plan azenibar atrivimin iti, ezi an namba 4in iakinimin otogha* ghua, namba 9in aruem otozi, men dagheba bar gifa. Kamaghin amizi, Jerusalem gumazamiziba mitiriam bar puv men azi. ⁴ Dughiar kamin Babilonia divazimin vuer mam akarigha Jerusalem aven ghue. Ezi Atrivim Sedekaia Jerusalem midorozir gumaziba koma are. Me dimagarimin suebar ghuava atrivimin dagher azenimin otivigha ghua, danganir divazir pumuning uaning isasuiragha itir tiar akar kamin ghua, Jerusalem nguibar ekiamin otivigha ghue. Egha me Jordanin Fanemin danganir zarimin ghuaghirir tuavimin zui. ⁵ Ezi Babilonin midorozir gumaziba Atrivim Sedekaian agiragha ghua, Jerikon nguibar ekiamin boroghin itir danganir zarimin a bato. Ezi Sedekaian midorozir gumaziba anetegha, ara tintinibar ghue.

⁶ Ezi Babilonia Sedekaian suiragha a inigha Babilonin atrivim bagha ghu. Ezi dughiar kamin Atrivim Nebukatnesar Riplan nguibamin iti, an Hamatin nguazimin aven itir nguibam. Ezi Nebukatnesar uan kotin aven Sedekaian gara ghaze, Sedekaia uan arazir kurar an amizimin ivezim iniam. ⁷ Ezi Babilonian midorozir gumaziba uaghan Sedekaian otariba ini, egha me inigha Riplan ize. Ezi nguibar kamin Nebukatnesar mikemezi, me Sedekaian otariba inigha, Sedekaian damazimin bar me misuaghariki. Egha atrivim mikemezi, me Sedekaian damazimning asi, egha an suemning ko dafarimning

* 25:2-3: Hibrun akamin danganir kam, iakinimin dibobonim itir puvati. Ezi Jeremaia 52:6 kamaghin migia ghaze, bizir kam namba 4in iakinimin oto. 25:4: Esekiel 33:21 25:7: Esekiel 12:13

senin ada ikegha, a inigha Babilonin ghu. Egha a isa Babilonin kalabus gati.

*Babilonin midorozir gumaziba, Jerusalem gasighasiki
(Jeremaia 52:12-23)*

⁸ Nebukatnesar Babilonin atrivimin itima, an namba 19in azenim otogha ghua an namba 5in iakinimin, an namba 7in aruem oto. Ezi dughiar kamin, Nebusaradan, an atrivimin garir midorozir gumazibar gumazir dapanir faragha zuim, a dikavigha Babilonin atrivimin ingan-garim gativagh an ganasa Jerusalem ize. ⁹ Egha a Ikiavira Itir Godin Dipenim ko Judan atrivimin dipenim ko, Jerusalem gumazir aruabar dipeniba sara, a bar dagh aponge. Babilonian dipeniba bar, a vaghvagha dagh aponge. ¹⁰ Babilonian midorozir gumazir Nebusaradanin gin zuiba, me bar moghira Jerusalem avinizir divazim gasighasigha bar anekaraghariki. ¹¹ Nebusaradan gumazamizir Jerusalem ikiavira itiba inigha ghua, Babilonin kalabus gati. Egha a uaghan Judan faragha Jerusalem ategha ara ghua an gara, a ko ikezibar akua, Babilonin kalabuziabar min me inigha ghue. ¹² Egha Nebusaradan, gumazamizir onganarazibagh amir marazi ataghizi, merara Judan nguazimin ikiavira iti. Egha a me migia ghaze, ia wainin azeniba ko, azenir igharazibar gan iki.

¹³ Egha Babilonia ghua Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghuegha, brasin guarir akiniba ko, tengin doziba pin da afasa brasin ingarizir osazariba apiraghariki. Egha me uaghan tengin dipar ekier me brasin ingarizim abiki. Israelia fomira kamaghin a dibori, "Ongarim." Egha me brasin kaba bar da inigha Babilonin ghue.

¹⁴ Babilonia uaghan averenim iniamin itariba ko, savolin muziariba ko, lamba munger biziba ko, itarir ofan ghuzibar arighamiba ko, pauran mughuriar aghuim zuiba tuer itariba ko, Judaba Ikiavira Itir Godin Dipenimin aven ingarasa amizir brasin biziba sara me da ini. ¹⁵ Egħa Nebusaradan uaghan bizir gumaziba gol ko silvan ingariziba, kar itarir avim ateriba ko ofan ghuziba arizir itarir ekiaba, a uaghan ada ini.

¹⁶ Atrivim Solomon fomira bras inigha guarir akinir kamning ko, tengin ekiar me kamaghin diborim, "On-garim," an adar ingari. Egħa wilkarin itarir ekiar dagħ isin darighamibar ingari. Ezi Solomon mikemezi, me bizir kaba isa Ikiavira Itir Godin Dipenimin ada ariki. Ezi brasin kabar osimtizim bar ekefe, egħti gumazitam dar osimtizim gifofogħsi, da isi skelin tam darighan iburagħam. ¹⁷ Gumaziba fomira ababanir vamiran brasin guarir akinir kamningin ingari. Aningin ruarimning 8 mitan tu. Ezi me brasin guarir akinimningin dapanimningin ingarizi, aning mong ekefe. Egħa aningin dapanimning ghuanaga 1 mita ko 30 sentimitan tu. Ezi me bras inigha iver nuzimin, mati temer pomigranetin oviziba. Me pomigranetin kaba tintinibar iver nuzimin min ada ike. Egħa me guarir akinir kamningin dapanimning gighuigha, aning asingi.

*Judaba ghua Babilonin kalabusin iti
(Jeremaia 52:24-27)*

¹⁸ Babilonian gumazir dapanir faragħa zuir kam Nebusaradan, an ofa gamir gumazibar dapanim Seraia, ko Seraian apengan itir gumazim Sefanaia, ko Godin Dipenimin tiar akamin garir gumazir 3plan igharaziba sara ini. ¹⁹ Egħa Jerusalemin, a gumazir dapanir Jerusalemin midorozir gumazibar garim ini. Egħa nighniziba Judan

atrivim ganidir gumazir 5pla ini. Egha a Judan midorozir gumazibar gumazir dapanibar akinafariba osirir gumazim ini, kar gumazir gumaziba isima, me midorozir gumazibar otivim. Egha a 60plan gumazamizibar garima, me Jerusalemin ikiavira iti, ezi a uaghan me ini. ²⁰ Egha Nebusaradan gumazamizir kaba, bar me inigha Babilonin atrivim bagha Riplan nguibamin ghu. ²¹ Kar Hamatin nguazim. Ezi atrivim mikemezi, me gumazir kabav soghezi me ariaghire.

Babilonia kamaghin amigha, me gin Judan igharaziba inigha ghua Babilonin kalabus gati.†

Gedalia Judan nguazim gatifa

(Jeremaia 40:7-9; 41:1-3)

²² Atrivim Nebukatnesar, a gumazamizir Babilonia ataghizi me Judan nguazimin itibagh ativagh men ganasa Gedalia amisefe. Gedalia a Ahikamin otarim, egha Safanin igiavotarim. ²³ Judan midorozir gumazir maba uan gumazir dapaniba ko, me kantri Judan danganir mabar ikiavira iti. Me kamaghin akam baraki, Babilonin atrivim, Gedalia, Judan nguazimin, gavmanin gumazir dapanir faragha zuimin ikiasa anemisefe. Ezi gumazir kaba bar dikavigha Gedalian ganasa Mispan ghue. Gumazir dapanir kabar ziabar kara: Netanian otarim Ismael, Karean otarim Johanan, Tanhumetin otarim Seraia, a Netofan nguibamin gumazim, ko Makan nguazimin gumazim Jesania. ²⁴ Ezi Gedalia me ko akam akira ghaze, “Bar guizbangira, ia Babilonia men apengan ikiva, men atiatingan marki. Puvati. Ia nguazir kamin ikiva, egh Babilonin atrivimin apengan iki, deraghvira ikiam.”

† 25:21: Ni akinafarir kamin akirangin itir Akar Mingaribargan. A Judabar kalabusin itir dughiam migei. 25:22: Jeremaia 40:7-9

²⁵ Ismael a Netanian otarim, egha a Elisaman igiavotarim, egha a Judan atrivibar ikizir mam. Ezi azenir kamin namba 7in iakinim, a 10plan gumaziba inigha me Mispan izegha Gedalia misoghezi an areme. Egha me uaghan Judan gumaziba ko Babilonian midorozir gumazir Gedalia ko Mispan itiba bar me misoghezi me ariaghire. ²⁶ Bizir kamin gin, danganir kamin ikiavira itir Judaba, ko midorozir gumazibar gumazir dapanir ikiavira itiba, me bar Babilonian atiatingi. Kamaghin amizi, me ara ghua Isipin iti.

*Babilonin atrivim kalabusin Jehoiakin firi
(Jeremaia 52:31-34)*

²⁷ Judan Atrivim Jehoiakin, Babilonin 37plan azenibar kalabusin itima, Evil Merodak, Babilonin atrivimin oto. Egha azenir kamin aven, an namba 12in iakinim otogha ghua, namba 27in aruem otozi, Evil Merodak, Jehoiakinin apangkuvigha, kalabusin anegifa. ²⁸ Evil Merodak arazir aghuimin a gamua, ziar ekiam ko dabirabir aghuim a ganingi, ezi an dabirabir kam atrivir igharazir Jehoiakin ko Babilonin kalabusin ikezibar dabirabim gafira. ²⁹ Kamaghin amizi, Jehoiakin ua kalabuziar korotiaba azuir puvati. Egha a zurara dughiabar Babilonin atrivim ko apiav ikia apa ghua, Jehoiakin aremezir dughiamin tu. ³⁰ Babilonin atrivim mikemezi, me dughiabar dagiaba isa Jehoiakin ganidi, eghti a deraghvira ikiam. Me kamaghiram amua ghua, Jehoiakin aremezir dughiamin tu.

Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir Ghurim ko
Igiam

The Holy Bible in the Aruamu language of Madang Province, Papua
New Guinea

Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins long Niugini
copyright © 2004 Pioneer Bible Translators and the Bible Society of Papua New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format,
provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for
use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective
copyright owners.

2021-02-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Feb 2021 from source files dated 17 Feb
2021

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea